

627.

Na osnovu člana 14 Zakona o eksproprijaciji („Službeni list RCG”, br. 55/00, 12/02 i 28/06 i „Službeni list CG”, br. 21/08, 30/17 i 75/18) Vlada Crne Gore, na sjednici od 4. marta 2021. godine, donijela je

O D L U K U
O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA ZA EKSPROPRIJACIJU
NEPOKRETNOSTI ZA REKONSTRUKCIJU REGIONALNOG PUTA R-20 BERANE
- KALAČE, DIONICA BERANE – PETNjICA, LOKALITETI BERANE – STJENICE
I STJENICE - PODVADE

Član 1

Utvrđuje se javni interes za eksproprijaciju nepokretnosti u Opštini Berane, i to:

KO Polica

1.kat. parcela broj 5931/3, livada 6. klase, površine 1491 m² i kat. parcela broj 5932/3, livada 6. klase, površine 1510 m² upisane u listu nepokretnosti broj 862 kao svojina Kastratović Vukašina Milisava.

KO Budimljia

1.kat. parcela broj 1157/6, livada 2. klase, površine 64 m² upisana u listu nepokretnosti broj 1074 kao svojina "Jugopetrol" AD Podgorica.

2. kat. parcela broj 1157/7, livada 2. klase, površine 33 m² upisana u listu nepokretnosti broj 901 kao svojina "Budućnost" DOO Berane.

3. kat. parcela broj 509/2, dvorište, površine 28 m² upisana u listu nepokretnosti broj 129 kao svojina Bagaš Milutina Milosava.

Član 2

Svrha eksproprijacije je rekonstrukcija regionalnog puta R-20 Berane – Kalače, dionica Berane – Petnjica, lokaliteti Berane – Stjenice i Stjenice – Podvade.

Član 3

Korisnik eksproprijacije je Država Crna Gora – Uprava za saobraćaj.

Član 4

Postupak eksproprijacije nepokretnosti iz člana 1 ove odluke, sproveće Uprava za katastar i državnu imovinu.

Član 5

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-1130

Podgorica, 4. marta 2021. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

628.

Na osnovu člana 55 stav 1 tač. 2 do 4 i tačka 9 Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službeni list CG", br. 12/18 i 64/20), na predlog Instituta za javno zdravlje Crne Gore, Ministarstvo zdravlja donijelo je

**NAREDBU
O IZMJENAMA NAREDBE ZA PREDUZIMANJE
PRIVREMENIH MJERA ZA SPRJEČAVANJE UNOŠENJA U ZEMLJU,
SUZBIJANJE I SPRJEČAVANJE PRENOŠENJA NOVOG KORONAVIRUSA**

Član 1

U Naredbi za preuzimanje privremenih mjera za sprječavanje unošenja u zemlju, suzbijanje i sprječavanje prenošenja novog koronavirusa ("Službeni list CG", br. 47/21 i 48/21) u članu 1 stav 1 tačka 6 mijenja se i glasi:

„6) obaveza nošenja zaštitne maske na licu koja pokriva nos i usta, uključujući i djecu stariju od pet godina:

- u zatvorenom prostoru, uz obavezu poštovanja fizičke udaljenosti od najmanje dva metra između lica, osim u objektima stanovanja,

- na otvorenom javnom mjestu (park, trg, trotoar i sl.), ako se ne može obezbijediti međusobna fizička udaljenost od najmanje dva metra;”.

Poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

“Obaveza nošenja zaštitne maske iz stava 1 tačka 6 ovog člana ne odnosi se na članove zajedničkog porodičnog domaćinstva.”

Član 2

U članu 6 riječi: “do 20. maja 2021. godine” zamjenjuju se riječima: ”do 28. maja 2021. godine”.

Član 3

Ova naredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 8-501/20-129/2683

Podgorica, 20. maja 2021. godine

Ministarka,
dr Jelena Borovinić Bojović, s.r.

629.

Na osnovu člana 9 stav 1 Uredbe o kriterijumima za izbor, pripremanje, obuku i opremanje pripadnika operativne jedinice za zaštitu i spašavanje i policije i zaposlenih u organima državne uprave za učešće u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu („Službeni list CG”, broj 55/20), Ministarstvo odbrane donijelo je

PRAVILNIK O BLIŽIM KRITERIJUMIMA, NAČINU IZBORA I OBAVEZAMA ZAPOSLENIH U MINISTARSTVU ODBRANE ZA UČEŠĆE U MIROVNIM MISIJAMA I DRUGIM AKTIVNOSTIMA U INOSTRANSTVU

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži kriterijumi, način izbora i obaveze zaposlenih u organu državne uprave nadležnom za poslove odbrane (u daljem tekstu: Ministarstvo) za učešće u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu.

Član 2

Izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Član 3

Zaposleni u Ministarstvu, koji ispunjavaju kriterijume iz člana 2 Uredbe o kriterijumima za izbor, pripremanje, obuku i opremanje pripadnika operativne jedinice za zaštitu i spašavanje i policije i zaposlenih u organima državne uprave za učešće u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu, može se uputiti u mirovne misije i druge aktivnosti u inostranstvu, ako:

- 1) ima najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima odbrane,
- 2) ispunjava uslove u pogledu zdravstvene i psihološke sposobnosti za učešće u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu,
- 3) poznaje strani jezik koji je potreban za vršenje poslova u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu u koje se upućuje.

Član 4

Izbor lica iz člana 3 ovog pravilnika, vrši se na osnovu internog oglasa koji sprovodi Ministarstvo.

Član 5

Oglas za izbor zaposlenog u Ministarstvu za upućivanje u mirovne misije i druge aktivnosti u inostranstvu, sadrži:

- 1) naziv države, odnosno mirovne misije i druge aktivnosti u koju se zaposleni u Ministarstvu upućuje,
- 2) kriterijume koje zaposleni u Ministarstvu mora da ispunjava,
- 3) dokumenta kojima se dokazuje ispunjenost kriterijuma iz tačke 2 ovog stava,
- 4) rok i adresu za podnošenje prijave i
- 5) rok u kojem će se donijeti odluka o izboru.

Član 6

Oglas iz člana 5 ovog pravilnika, sprovodi komisija koju obrazuje ministar odbrane (u daljem tekstu: komisija).

Komisija se sastoji od najmanje tri člana, od kojih je najmanje jedan član oficir ili državni službenik sa iskustvom u vršenju istih ili sličnih dužnosti, odnosno poslova u inostranstvu.

Član 7

Komisija na osnovu prijava na oglas iz člana 5 ovog pravilnika i podataka iz evidencije ljudskih resursa Ministarstva, sačinjava spisak kandidata koji ispunjavaju kriterijume za učešće u mirovnoj misiji i drugoj aktivnosti u inostranstvu, koji u roku od sedam dana od dana isteka roka za podnošenje prijava, dostavlja organizacionoj jedinici Ministarstva koja vrši poslove ljudskih resursa (u daljem tekstu: organizaciona jedinica).

Organizaciona jedinica organizuje provjeru zdravstvene sposobnosti i psihološko testiranje lica iz stava 1 ovog člana, a po potrebi i provjeru znanja stranog jezika.

Provjera zdravstvene sposobnosti i psihološko testiranje lica iz stava 1 ovog člana vrši vojno-ljekarska komisija, a provjeru znanja stranog jezika vrši jedinica Vojske Crne Gore koja vrši poslove obuke.

Član 8

Organizaciona jedinica, u roku od 30 dana od dana isteka roka za podnošenje prijava, dostavlja komisiji ocjenu zdravstvene sposobnosti, rezultate psihološkog testiranja i rezultate provjere znanja stranog jezika ako je ta provjera vršena.

Član 9

Komisija sačinjava listu kandidata koji ispunjavaju kriterijume za upućivanje u mirovne misije i druge aktivnosti u inostranstvu.

Listu iz stava 1 ovog člana, komisija dostavlja ministru odbrane, u roku od sedam dana od dana prijema ocjene zdravstvene sposobnosti, rezultata psihološkog testiranja, i rezultata provjere znanja stranog jezika.

Član 10

Na osnovu liste iz člana 9 stav 1 ovog pravilnika ministar odbrane donosi odluku o izboru kandidata za upućivanje na obuku za vršenje poslova u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu.

O odluci iz stava 1 ovog člana, u roku od osam dana od dana njenog donošenja, pisanim putem obaveštavaju se lica iz člana 9 stav 1 ovog pravilnika.

Član 11

Organizaciona jedinica, u roku od sedam dana od dana završetka obuke iz člana 10 stav 1 ovog pravilnika, ministru odbrane dostavlja listu za izbor kandidata za upućivanje u mirovne misije i druge aktivnosti u inostranstvu.

Na osnovu liste iz stava 1 ovog člana ministar odbrane donosi odluku o upućivanju zaposlenog u Ministarstvu u mirovnu misiju i drugu aktivnost u inostranstvu.

Član 12

Zaposleni u Ministarstvu, koji je vršio dužnost vođe tima ili koordinatora grupe u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu, u roku od mjesec dana od dana povratka iz mirovne misije i druge aktivnosti u inostranstvu, podnosi izvještaj o učešću tima, odnosno grupe u mirovnoj misiji i drugoj aktivnosti u inostranstvu i o stanju materijalno-tehničkih sredstava i opreme kojom je tim, odnosno grupa bila zadužena, a ako je tim, odnosno grupa bila zadužena novčanim sredstvima, i završni obračun primljenih i utrošenih novčanih sredstava.

Zaposleni u Ministarstvu, koji je kao pojedinac učestvovao u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu, u roku iz stava 1 ovog člana, podnosi izvještaj o učešću u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu i o stanju materijalno-tehničkih sredstava i opreme kojom je bio zadužen, a ako je bio zadužen novčanim sredstvima, i završni obračun primljenih i utrošenih novčanih sredstava.

Uz izvještaj iz st. 1 i 2 ovog člana prilaže se, ako je data, i ocjena nadležnog organa međunarodne organizacije.

U roku iz stava 1 ovog člana, zaposleni u Ministarstvu dužan je da:

- 1) vrati materijalno-tehnička sredstva i opremu kojom je bio zadužen i
- 2) obavi zdravstveni pregled i druge potrebne aktivnosti za readaptaciju.

Član 13

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o bližim uslovima, načinu i postupku izbora, pripreme, obuke upućivanja pripadnika Vojske Crne Gore i zaposlenih u Ministarstvu odbrane u međunarodne snage, mirovne misije i druge aktivnosti u inostranstvu („Službeni list CG”, broj 78/09).

Član 14

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 13-040/20-825/7

Podgorica, 14. maja 2021. godine

Ministarka,
prof. dr **Olivera Injac**, s.r.

630.

Na osnovu člana 50 stav 4 Zakona o vojno-obavještajnim i bezbjednosnim poslovima („Službeni list CG”, broj 74/20), Ministarstvo odbrane donijelo je

PRAVILNIK O SADRŽAJU IZVJEŠTAJA O IMOVINI I PRIHODIMA OVLAŠĆENIH SLUŽBENIH LICA U OBAVJEŠTAJNO-BEZBJEDNOSNOM DIREKTORATU

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se sadržaj izvještaja o imovini i prihodima zaposlenih i profesionalnih vojnih lica postavljenih u Obavještajno-bezbjednosnom direktoratu (u daljem tekstu: ovlašćena službena lica), kao i imovini i prihodima njihovih bračnih i vanbračnih supružnika i djece koja žive u zajedničkom domaćinstvu.

Član 2

Izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Član 3

Izvještaj o imovini i prihodima iz člana 1 ovog pravilnika (Prilog) sadrži:

1) lične podatke o ovlašćenom službenom licu (ime i prezime, jedinstveni matični broj, prebivalište, odnosno boravište i adresa stanovanja, zvanje i radno mjesto na koje je raspoređen);

2) podatke o imovini i prihodima ovlašćenog službenog lica:

- visini mjesecne zarade,

- članstvu u radnim tijelima (radna grupa, komisija, savjet i dr.) koje obrazuje Vlada Crne Gore ili organi državne uprave, lokalne samouprave i visini naknade po tom osnovu (naziv radnog tijela, mjesto na kojem je izabran, odnosno imenovan, datum izbora, odnosno imenovanja i visina mjesecne naknade za članstvo (u eurima)),

- pravu svojine i pravu zakupa na nepokretnostima (vrsta nepokretnosti, mjesto i adresa, površina (u m²), broj katastarske parcele, list nepokretnosti i katastarska opština, isprave o svojini (osnov sticanja prava svojine), svojina ili zakup, obim prava (procenat), tereti i ograničenja (založna prava, službenosti i dr.)),

- pravu svojine na pokretnim stvarima za koje je propisana obaveza registracije kod nadležnih organa, vrsta pokretne stvari (motorna vozila, plovni objekti, vazduhoplovi i dr.), marka, odnosno tip, godina proizvodnje, registarski broj i osnov sticanja,

- depozitima u bankama i drugim finansijskim institucijama, gotovini i hartijama od vrijednosti u iznosu višem od 3.000,00 eura (naziv i sjedište banke i druge finansijske institucije, naziv pokretne stvari i vrijednost u eurima),

- prihodima od obavljanja drugih djelatnosti (naučne, nastavne, kulturne, sportske i dr.), vrsta djelatnosti, naziv i sjedište institucije, godišnji iznos prihoda u eurima,

- pravima po osnovu autorskih i srodnih prava, prava iz patenta, prava intelektualne i industrijske svojine (naziv privrednog društva, sjedište, procenat udjela i broj akcija i nominalna vrijednost),

- akcijama i udjelima u privrednom društvu i drugom pravnom licu (naziv privrednog društva, sjedište, procenat udjela i broj akcija i nominalna vrijednost), i

- dugovanjima i potraživanjima (glavnica i kamata u eurima, naziv banke i druge finansijske institucije, podaci o sudužniku, žirantu i povjeriocima i iznos duga, odnosno potraživanja, isprave o dugu, odnosno potraživanju sa rokom otplate, odnosno naplate);

3) lične podatke o bračnom, odnosno vanbračnom supružniku ovlašćenog službenog lica (ime i prezime, jedinstveni matični broj, prebivalište, odnosno boravište i adresa, naziv organizacije u kojoj je zaposlen); i

4) podatke o zajedničkoj imovini i prihodima ovlašćenog službenog lica i njegovog bračnog, odnosno vanbračnog supružnika, podaci o imovini i prihodima bračnog, odnosno vanbračnog supružnika:

- pravu svojine i pravu zakupa na nepokretnostima (vrsta nepokretnosti, mjesto i adresa, površina (u m²), broj katastarske parcele, list nepokretnosti i katastarska opština, isprave o svojini (osnov sticanja prava svojine), svojina ili zakup, obim prava (procenat), tereti i ograničenja (založna prava, službenosti i dr.)),

- pravu svojine na pokretnim stvarima za koje je propisana obaveza registracije kod nadležnih organa, vrsta pokretne stvari (motorna vozila, plovni objekti, vazduhoplovi i dr.), marka, odnosno tip, godina proizvodnje, registarski broj i osnov sticanja,

- depozitima u bankama i drugim finansijskim institucijama, gotovini i hartijama od vrijednosti u iznosu višem od 3.000,00 eura (naziv i sjedište banke i druge finansijske institucije, naziv pokretne stvari i vrijednost u eurima),

- prihodima od obavljanja drugih djelatnosti (naučne, nastavne, kulturne, sportske i dr.), vrsta djelatnosti, naziv i sjedište institucije, godišnji iznos prihoda u eurima,

- pravima po osnovu autorskih i srodnih prava, prava iz patenta, prava intelektualne i industrijske svojine (naziv privrednog društva, sjedište, procenat udjela i broj akcija i nominalna vrijednost),

- akcijama i udjelima u privrednom društvu i drugom pravnom licu (naziv privrednog društva, sjedište, procenat udjela i broj akcija i nominalna vrijednost), i

- dugovanjima i potraživanjima (glavnica i kamata u eurima, naziv banke i druge finansijske institucije, podaci o sudužniku, žirantu i povjeriocima i iznos duga, odnosno potraživanja, isprave o dugu, odnosno potraživanju sa rokom otplate, odnosno naplate);

5) izjava ovlašćenog službenog lica o tačnosti unešenih podataka;

6) mjesto za upis broja, mjesta i datuma popunjavanja i potpis ovlašćenog službenog lica.

Član 4

Prilog iz člana 3 stav 1 sastavni je dio ovog pravilnika.

Član 5

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 13-040/21-1548/5

Podgorica, 18. maja 2021. godine

Ministarka,
prof. dr **Olivera Injac**, s.r.

IZVJEŠTAJ O IMOVINI I PRIHODIMA OVLAŠĆENOG SLUŽBENOG LICA

za _____ godinu

1) LIČNI PODACI OVLAŠĆENOG SLUŽBENOG LICA

Ime i prezime _____ JMB _____
Prebivalište (boravište) i adresa _____
Zvanje _____
Radno mjesto na koje je raspoređen _____

2) PODACI O IMOVINI I PRIHODIMA OVLAŠĆENOG SLUŽBENOG LICA**Visina mjesecne zarade**

Visina mjesecne zarade po osnovu rada u Ministarstvu odbrane _____
(za godišnji Izvještaj o imovini i prihodima upisuju se primanja (neto zarada) iz mjeseca septembra godine za koju se popunjava karton, u eurima).

Članstvo u radnim tijelima (radna grupa, komisija, savjet i dr.) koje obrazuje Vlada Crne Gore ili organi državne uprave, lokalne samouprave i visina naknade po tom osnovu

Naziv radnog tijela gdje je izabran, odnosno imenovan _____
Mjesto na kojem je izabran, odnosno imenovan _____
Datum izbora, odnosno imenovanja _____
Visina mjesecne naknade za članstvo (u eurima) _____

Pravo svojine i pravo zakupa na nepokretnostima

Vrsta nepokretnosti					
Mjesto i adresa					
Površina (u m ²)					
Broj katastarske parcele					
List nepokretnosti					
Katastarska opština					
Isprave o svojini (osnov sticanja prava svojine)					
Svojina ili zakup					
Obim prava (procenat)					
Tereti i ograničenja (založna prava, službenosti i dr.)					

Pravo svojine na pokretnim stvarima za koje je propisana obaveza registracije kod nadležnih organa, vrsta pokretnе stvari (motorna vozila, plovni objekti, vazduhoplovi i dr.)

Vrsta pokretnе stvari				
Marka, odnosno tip				
Godina proizvodnje				
Registarski broj				
Osnov sticanja				

Depoziti u bankama i drugim finansijskim institucijama, gotovina i hartije od vrijednosti (u iznosu višem od 3.000,00 eura)

Naziv i sjedište banke i druge finansijske institucije	Naziv pokretnе stvari	Vrijednost (u eurima)

Prihod od obavljanja drugih djelatnosti (naučne, nastavne, kulturne, sportske i dr.)

Vrsta djelatnosti	Naziv i sjedište institucije	Godišnji iznos prihoda (u eurima)

Prava po osnovu autorskih i srodnih prava, prava iz patenta, prava intelektualne i industrijske svojine

Naziv privrednog društva	Sjedište	Procenat udjela i broj akcija	Nominalna vrijednost

Akcije i udjeli u privrednom društvu i drugom pravnom licu

Naziv privrednog društva	Sjedište	Procenat udjela i broj akcija	Nominalna vrijednost

Dugovanje i potraživanje (glavnica i kamata u eurima)

Naziv banke i druge finansijske institucije	
Podaci o sudužniku, žirantu i povjeriocima	

Iznos duga	
Iznos potraživanja	
Isprave o dugu	
Isprave o potraživanju	
Rok otplate	
Rok naplate	

3) LIČNI PODACI O BRAČNOM, ODNOŠNO VANBRAČNOM SUPRUŽNIKU

Ime i prezime _____	JMB _____
Prebivalište (boravište) i adresa _____	
Naziv organizacije u kojoj je zaposlen _____	

4) PODACI O ZAJEDNIČKOJ IMOVINI I PRIHODIMA OVLAŠĆENOG SLUŽBENOG LICA I NJEGOVOG BRAČNOG, ODNOŠNO VANBRAČNOG SUPRUŽNIKA

Podaci o imovini i prihodima bračnog, odnosno vanbračnog supružnika

Pravo svojine i pravo zakupa na nepokretnostima

Vrsta nepokretnosti					
Mjesto i adresa					
Površina (u m ²)					
Broj katastarske parcele					
List nepokretnosti					
Katastarska opština					
Isprave o svojini (osnov sticanja prava svojine)					
Svojina ili zakup					
Obim prava (procenat)					
Tereti i ograničenja (založna prava, službenosti i dr.)					

Pravo svojine na pokretnim stvarima za koje je propisana obaveza registracije kod nadležnih organa, vrsta pokretne stvari (motorna vozila, plovni objekti, vazduhoplovi i dr.)

Vrsta pokretne stvari				
Marka, odnosno tip				
Godina proizvodnje				
Registarski broj				
Osnov sticanja				

Depoziti u bankama i drugim finansijskim institucijama, gotovina i hartije od vrijednosti (u iznosu višem od 3.000,00 eura)

Naziv i sjedište banke i druge finansijske institucije	Naziv pokretne stvari	Vrijednost (u eurima)

Prihod od obavljanja drugih djelatnosti (naučne, nastavne, kulturne, sportske i dr.)

Vrsta djelatnosti	Naziv i sjedište institucije	Godišnji iznos prihoda (u eurima)

Prava po osnovu autorskih i srodnih prava, prava iz patenta, prava intelektualne i industrijske svojine

Naziv privrednog društva	Sjedište	Procenat udjela i broj akcija	Nominalna vrijednost

Akcije i udjeli u privrednom društvu i drugom pravnom licu

Naziv privrednog društva	Sjedište	Procenat udjela i broj akcija	Nominalna vrijednost

Dugovanje i potraživanje (glavnica i kamata u eurima)

Naziv banke i druge finansijske institucije	
Podaci o sudužniku, žirantu i povjeriocima	
Iznos duga	
Iznos potraživanja	
Isprave o dugu	
Isprave o potraživanju	
Rok otplate	
Rok naplate	

Pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću izjavljujem da su navedeni podaci tačni

Broj: _____

Mjesto _____

Datum _____

Potpis ovlašćenog službenog lica

631.

Na osnovu člana 30a stav 3 Zakona o zaštiti vazduha („Službeni list CG“, br. 25/10 i 43/15), Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma donijelo je

PROGRAM PRAĆENJA KVALITETA TEČNIH GORIVA NAFTNOG PORIJEKLA ZA 2021. GODINU

Program praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla (u daljem tekstu: Program) sadrži:

- 1) metodologiju izrade programa;
 - 2) način uzorkovanja, broj i učestalost uzimanja uzoraka goriva na benzinskim stanicama;
 - 3) način uzorkovanja, broj i učestalost uzimanja uzoraka dizel goriva na skladištima;
 - 4) laboratorijsku analizu uzoraka goriva;
- Program obuhvata motorne benzine (BMB 98 i BMB 95) i dizel gorivo.

1. METODOLOGIJA IZRADE PROGRAMA

Privredna društva, druga pravna i fizička lica koja uvoze gorivo, a koja su dužna da prije stavljanja u promet goriva ili upotrebe goriva koje je nabavljeno za sopstvene potrebe obezbijede praćenje kvaliteta goriva u skladu sa godišnjim programom praćenja kvaliteta goriva utvrđuju se na osnovu baze podataka o uvoznicima koju vodi Ministarstvo kapitalnih investicija u skladu sa članom 215 Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17 i 82/20).

Ukupan broj uzoraka utvrđuje se na osnovu izbora statističkog modela C u okviru standarda MEST EN 14274 i faktora varijabilnosti kvaliteta goriva na crnogorskom tržištu.

Ocjenvivanje usaglašenosti kvaliteta vrši se za svaku benzinsku stanicu koja u Crnoj Gori vrši prodaju tečnih goriva naftnog porijekla, u skladu sa dinamikom koju utvrđuje nadležni inspekcijski organ, u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla („Službeni list CG“, br. 1/16 i 31/21).

2. NAČIN UZORKOVANJA, BROJ I UČESTALOST UZIMANJA UZORAKA NA BENZINSKIM STANICAMA

Uzorkovanje se vrši u skladu sa standardom MEST EN 14275 kojim je utvrđen postupak uzimanja uzoraka motornih benzina i dizel goriva iz pumpnih automata.

Posude za uzorkovanje u skladu sa standardom MEST EN ISO 3170 su metalne, zapremine približno 4 litra, sa spoljašnjim mehanizmom za zatvaranje koji omogućava nepropusno zaptivanje, pri čemu se ne mogu koristiti zaptivači od plute i gume.

Prilikom uzorkovanja uzimaju se tri uzorka od po 3 litra kako bi se obezbijedila sledljivost u postupku ispitivanja kvaliteta goriva.

Postupak uzimanja uzoraka obuhvata:

- 1) uzimanje uzoraka putem uređaja za točenje goriva, kroz koji se prethodno propusti 4 litra proizvoda u odgovarajuću posudu;
- 2) uzimanje uzoraka bez prskanja, sa tzv. „uronjenim“ punjenjem;
- 3) posude sa uzetim uzorcima obilježavaju se sljedećim podacima:
 - mjesto, datum i vrijeme uzimanja uzoraka;

- vrsta goriva;
- identifikaciona oznaka benzinske pumpe;
- potpis lica koje je uzelo uzorak.

Plombiranje posude se vrši na način da se zaptivač i etiketa ne mogu ukloniti bez skidanja plombe.

Uporedni uzorci čuvaju se do završetka postupka ispitivanja kvaliteta goriva u prostorijama ovlašćenog pravnog lica koje vrši ispitivanje kvaliteta goriva.

Prilikom uzimanja uzorka sačinjava se zapisnik koji potpisuju lice koje uzima uzorak i dobavljač.

Uzimanje uzorka goriva na benzinskim stanicama vrši se u zimskom i ljetnjem periodu.

Ljetnji period računa se od 1. maja do 30. septembra, a zimski period od 1. oktobra do 30. aprila.

Broj uzorkovanja utvrđuje nadležni inspekcijski organ, u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla („Službeni list CG“, br. 1/16 i 31/21).

3. NAČIN UZORKOVANJA, BROJ I UČESTALOST UZIMANJA UZORAKA DIZEL GORIVA IZ SKLADIŠTA

Uzorkovanje iz skladišta, koje čine nadzemni ili podzemni rezervoari, vrši se u skladu sa standardom MEST EN ISO 3170, kojim su propisani uređaji za uzimanje uzorka iz rezervoara u zavisnosti od tipa uzorka, način funkcionisanja rezervoara, pristup mjestu uzimanja uzorka, kao i postupak uzimanja uzorka, tretiranje uzorka i skladištenje.

Za uzimanje uzorka iz rezervoara koriste se sljedeće tehnike: sa određenog mesta, iz svih slojeva u oba smjera ili iz svih slojeva.

Uzimanje uzorka vrši se u odgovarajuće posude sa dodatnim tegom od materijala koji ne varniči na sljedeći način:

- posuda se puni najviše 95% od njene zapremine;
- posuda mora da bude nepropustljiva i hermetički zatvorena;
- zatvarač u dodiru sa uzorkom ne smije da utiče na promjenu hemijskih i fizičkih svojstava proizvoda;
- prilikom otvaranja posude sa uzorkom, moraju se odstraniti sva sredstva kojima je posuda zatvorena da bi se izbjegao negativan uticaj na čistoću uzorka.

Na posude sa uzorcima stavljuju se etikete na kojima se nalaze sljedeći podaci:

- mjesto, datum i vrijeme uzimanja uzorka;
- vrsta goriva;
- identifikaciona oznaka skladišta;
- potpis ovlašćenog lica koje je uzelo uzorak.

Prilikom uzimanja uzorka vodi se zapisnik koji potpisuju lice koje uzima uzorak i dobavljač.

Broj uzorkovanja za dizel gorivo na skladištima za ljetnji i zimski period dat je u tabeli 1 ovog programa.

Tabela 1. Broj uzorkovanja za dizel gorivo na skladištima za ljetnji i zimski period

Red. broj	DOBAVLJAČ	LJETNJI PERIOD	ZIMSKI PERIOD
1	JUGOPETROL AD/ Luka Bar	5	5
	UKUPNO	5	5

Broj uzorkovanja brodskog goriva za ljetnji i zimski period dat je u tabeli 2 ovog programa.

Tabela 2. Broj uzorkovanja brodskog goriva za ljetnji i zimski period

Red. broj	DOBAVLJAČ	LJETNJI PERIOD	ZIMSKI PERIOD
1	JAHTING SERVIS BUDVA JUGOPETROL AD	1	1
2	JAHTING SERVIS KOTOR JUGOPETROL AD	1	1
3	JAHTING SERVIS HERCEG NOVI JUGOPETROL AD	1	1
4	JAHTING SERVIS BAR PETROL CRNA GORA	1	1
5	PORTO MONTENEGRO TIVAT ADRIATIC MARINES	1	1
	UKUPNO	5	5

4. LABORATORIJSKA ANALIZA UZORAKA GORIVA

Uzorkovanje i laboratorijsku analizu goriva vrši ovlašćeno pravno lice, akreditovano prema standardu MEST ISO/IEC 17025.

Laboratorijska analiza motornih benzina (BMB 95 i BMB 98) vrši se u skladu sa standardom MEST EN 228 za motorne benzine, za parametre propisane Uredbom o graničnim vrijednostima sadržaja zagađujućih materija u tečnim gorivima naftnog porijekla („Službeni list CG“, broj 17/17).

Laboratorijska analiza dizel goriva vrši se u skladu sa standardom MEST EN 590 za goriva za dizel motore, za sve standardom propisane parametre kvaliteta dizel goriva.

Rezultati analiza prikazuju se u skladu sa standardom MEST EN ISO 4259.

Agencija za zaštitu životne sredine, odnosno nadležni inspekcijski organ dostavlja vršiocu uzorkovanja informaciju o mjestu i vremenu uzimanja uzorka.

Vršilac uzorkovanja ne smije obavještavati dobavljača o mjestu i vremenu izvođenja uzorkovanja.

5. Ovaj program objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01-69/17
Podgorica, 13. maja 2021. godine

Ministar,
prof. dr **Ratko Mitrović**, s.r.

632.

Na osnovu člana 27 stav 1 Zakona o javnim nabavkama („Službeni list CG“, broj 74/19), Ministarstvo finansija i socijalnog staranja donijelo je

P R A V I L N I K O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O NAČINU SPROVOĐENJA JEDNOSTAVNIH NABAVKI

Član 1

U Pravilniku o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki („Službeni list CG“, br. 61/20, 65/20 i 71/20) u članu 4 stav 1 riječi: „na portalu javnih nabavki, odnosno“ brišu se.

St. 4 do 8 mijenjaju se i glase:

„Zahtjev iz stava 1 ovog člana sačinjava se neposrednim unošenjem na elektronski sistem javnih nabavki i sadrži podatke o: naručiocu, predmetu nabavke, procijenjenoj vrijednosti nabavke, roku podnošenja ponuda, vremenu otvaranja ponuda, tehničkim specifikacijama kojima se utvrđuju karakteristike koje su potrebne za robe, usluge i radove, zahtjevu u pogledu izvršenja predmeta nabavke i kriterijuma za izbor najpovoljnije ponude i troškovima u vezi sa predmetom javne nabavke.

Zahtjev iz stava 4 ovog člana sačinjava se neposrednim unošenjem podataka na elektronski sistem javnih nabavki.

Zahjev iz stava 5 ovog člana naručilac preuzima u PDF formi i (attachment) unosi na elektronski sistem javnih nabavki u označenom dijelu.

Naručilac može da:

1) zahtjevom odredi i uslove za učestvovanje u postupku jednostavne nabavke, koje su ponuđači dužni da ispunjavaju i sredstva finansijskog obezbeđenja, i

2) izvrši izmjene i/ili dopune zahtjeva, s tim da novi rok za dostavljanje ponuda ne može da bude kraći od tri dana, od dana izmjene i/ili dopune zahtjeva, i

3) dostavi pojašnjenje zahtjeva za dostavljanje ponuda, tokom roka za dostavljanje ponuda, osim ako je zahjev dostavljen od strane zainteresovanog lica posljednjeg dana roka određenog za dostavljanje ponuda.

Radi sprovođenja jednostavne nabavke može se obrazovati komisija za sprovođenje jednostavne nabavke (u daljem tekstu: komisija)."

Član 2

U članu 5 stav 1 mijenja se i glasi:

„Ponuđač podnosi ponudu, kojom nudi predmet nabavke za određenu cijenu bez uračunatog poreza na dodatnu vrijednost, u skladu sa uslovima predviđenim zahtjevom za dostavljanje ponuda preko elektronskog sistema javnih nabavki.”

Član 3

U članu 8 stav 2 mijenja se i glasi:

„Elektronski sistem javnih nabavki sačinjava automatski zapisnik o otvaranju ponuda, koji je dat na obrascu 3, a koji sistem šalje svim učesnicima u postupku.”

Član 4

U članu 8a tačka 4 mijenja se i glasi:

“4) ako nije data u skladu sa tehničkom specifikacijom ili su zahtjevi za predmet nabavke nejasni, a ti nedostaci se ne mogu otkloniti pojašnjnjem ponude.”

Tačka 5 briše se.

Član 5

U članu 9 poslije stava 3 dodaju se dva nova stava koja glase:

„Ponuđač čija je ponuda izabrana kao ekonomski najpovoljnija ponuda, treba da dostavi dokaze kojima se dokazuju uslovi za učestvovanje u postupku, a koji su utvrđeni zahjevom, ako iste nije dostavio u ponudi.

Dokazi koji se odnose na vrednovanje ponuda koji su utvrđeni zahjevom u postupku jednostavne nabavke ne mogu se naknadno mijenjati i dostavljati.”

Dosadašnji stav 4 postaje stav 6.

Član 6

U članu 10 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

“Kriterijumi iz stava 1 ovog člana, treba da budu opisani, bodovno određeni, povezani sa predmetom nabavke, nediskriminatorski (ako su svi njegovi parametri dostupni ponuđačima pod jednakim uslovima) i sa utvrđenom metodologijom vrednovanja ponuda.”

Član 7

Član 11 briše se.

Član 8

U članu 12 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

“Ako su dvije ili više ponuda jednako rangirane prema kriterijumima iz člana 10 ovog pravilnika za izbor ekonomski najpovoljnije ponude, kao ekonomski najpovoljnija ponuda biće izabrana ponuda koja je pristigla ranije.”

U st. 3 i 5 riječi: „portalu javnih nabavki“ zamjenjuju se rijećima: „elektronskom sistemu javnih nabavki.“
Dosadašnji st. 2 do 5 postaju st. 3 do 6.

Član 9

U članu 13 stav 2 mijenja se i glasi:

“U opisu predmeta nabavke navode se zahtjevi za:

1) izvršenje predmeta nabavke u pogledu: roka i mesta izvršenja, kontrole kvaliteta, testiranja i metoda testiranja, garantnog roka, primopredaje i puštanja u rad, probnog rada i stručnog osposobljavanja, obilježavanja ili etiketiranja, pakovanja, uslova i načina plaćanja;

2) izvođenje radova koji mogu da sadrže i obračun troškova, tehniku i metode građenja, probni rad i uslove za primopredaju; i

3) oznaku da li ponuđač snosi troškove naknade korišćenja patenata, kao i odgovornost za povredu zaštićenih prava intelektualne svojine trećih lica.”

Član 10

U članu 14 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„Dokumentacija iz stava 1 ovog člana, koja je evidentirana u elektronskom sistemu javnih nabavki čuva se najmanje pet godina od dana zaključivanja ugovora o jednostavnoj nabavci.”

Član 11

Obrazac 1 briše se.

Obrasci 2 do 5 mijenjaju se i glase:

“Obrazac 2

Na osnovu člana 5 stav 4 Pravilnika za sprovođenje jednostavnih nabavki („Službeni list CG“, broj ____)
_____ (ponuđač) _____ dostavlja

I Z J A V U

Kojom potvrđuje da u potpunosti ispunjava sve uslove utvrđene zahtjevom za dostavljanje ponuda za jednostavne nabavke broj: _____ od _____ za nabavku (vrsta i opis predmeta nabavke) procijenjene vrijednosti ____ EUR-a.

U postupku jednostavne nabavke nijesam u sukobu interesa sa ličima navedenim u Zahjevu.

Ovlašćeno lice (ime i prezime), (svojeručni potpis)

M.P.

Obrazac 3

**ZAPISNIK
O OTVARANJU PONUDA**

PODACI O POSTUPKU JAVNE NABAVKE

Naziv naručioца	
Opis predmeta nabavke	
Šifra postupka	
Vrsta predmeta	
Vrsta postupka	
Predmet javne nabavke se nabavlja (kao cjelina/po partijama)	
Vrsta faze	
Redni broj faze	
Procijenjena vrijednost nabavke	
CPV Šifra	

PONUDE PO REDOSLJEDU PRIJEMA PODNIJELI SU SLJEDEĆI PONUĐAČI:

Naziv ponuđača	Šifra ponude	Datum i vrijeme podnošenja	Ukupna cijena

(datum i vrijeme otvaranja)

Naručilac: _____

Broj _____

Mjesto i datum _____

ZAPISNIK

O PREGLEDU, OCJENI I VREDNOVANJU PONUDA

podnesenih po zahtjevu za dostavljanje ponuda broj _____ od _____ godine za nabavku (opis predmeta nabavke)

Službenik za javne nabavke / komisija za sprovođenje jednostavne nabavke _____, nakon izvršenog prijema pristupila/o je pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda, (navesti dan i godina početka rada).

Po zahtjevu za dostavljanje ponuda pristigle su, po redoslijedu prijema, u roku određenom zahtjevom, ponude sljedećih ponuđača:

Šifra ponude:	
Datum i vrijeme podnošenja	
Naziv ponuđača	
PIB	
Podnijeto kao	

Šifra ponude:	
Datum i vrijeme podnošenja	
Naziv ponuđača	
PIB	
Podnijeto kao	

...

Uslovi i dokazi predviđeni zahtjevom za dostavljanje ponuda:

Pregled i ocjena ponuda:

Ispravne ponude: (naziv ponuđača, sa ocjenom činjenica i razlozima za ocjenu ispravnosti ponuda u odnosu na uslove predviđene zahtjevom za dostavljanje ponuda)
Neispravne ponude: (naziv ponuđača, sa ocjenom činjenica i razlozima za ocjenu neispravnosti ponuda u odnosu na uslove predviđene zahtjevom za dostavljanje ponuda)

Vrednovanje ponuda:

Službenik za javne nabavke / komisija za sprovođenje jednostavne nabavke je izvršila/o vrednovanje ispravnih ponuda:

po kriterijumu najniža ponuđena cijena i:

- 1) Ponudi ponuđača (naziv ponuđača) za ponuđenu cijenu od _____ eura, dodijeljeno _____ boda/ova;
- 2) Ponudi ponuđača (naziv ponuđača) za ponuđenu cijenu od _____ eura, dodijeljeno _____ boda/ova;
- 3) ...

Kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda sa sljedećim podkriterijumima:

1. Ponudi ponuđača (naziv ponuđača) za

- parametar 1 _____ broj bodova _____
- parametar 2 _____ broj bodova _____
-
Ukupno dodijeljeno bodova _____

2. Ponudi ponuđača (naziv ponuđača) za

- parametar 1 _____ broj bodova _____
- parametar 2 _____ broj bodova _____
-
Ukupno dodijeljeno bodova _____

...

Rang lista ponuda po silaznom redoslijedu:

Na osnovu prosječnog broja bodova dodijeljenih ponudama po predviđenom kriterijumu utvrđena je sljedeća rang lista ponuda po silaznom redoslijedu:

1. (Naziv ponuđača) ukupan broj dodijeljenih bodova _____
2. (Naziv ponuđača) ukupan broj dodijeljenih bodova _____
3. (Naziv ponuđača) ukupan broj dodijeljenih bodova _____
4.
.....

Prijedlog ishoda postupka:

Službenik za javne nabavke / komisija za sprovođenje jednostavne nabavke na osnovu rang liste ponuda predlaže ovlašćenom licu naručioca:

- (naziv ponuđača) kao najpovoljniju ponudu za ponudjenu cijenu od _____ eura;
 poništenje postupka jednostavne nabavke.

Službenik za javne nabavke: _____ (ime i prezime), _____ (svojeručni potpis)

Komisija za sprovođenje jednostavne nabavke:

- 1) _____ (ime i prezime), _____ (svojeručni potpis)
- 2) _____ (ime i prezime), _____ (svojeručni potpis)
- 3) _____ (ime i prezime), _____ (svojeručni potpis)

Saglasan sa predlogom:

Ovlašćeno lice naručioca : _____ (ime i prezime), _____ (svojeručni potpis);

Popis priloga:

- Predlog Obavještenja o ishodu postupka

Obrazac 5

Naručilac: _____

Broj _____

Mjesto i datum _____

**OBAVJEŠTENJE O ISHODU POSTUPKA
JEDNOSTAVNE NABAVKE****I PODACI O NARUČIOCU**

Naručilac:	Kontakt osoba:
Adresa:	Poštanski broj:
Grad:	Identifikacioni broj:
Telefon:	Faks:
Elektronska adresa (e-mail):	Internet adresa (web):

II Predmet nabavke:

- robe,
- usluge,
- radovi.

III Opis predmeta jednostavne nabavke:

IV Procijenjena vrijednost jednostavne nabavke:

Procijenjena vrijednost jednostavne nabavke bez uračunatog PDV-a _____ €;

V Ishod postupaka jednostavne nabavke je

- poništenje postupka nabavke ili
- izbor najpovoljnije ponude

VI Razlozi za poništenje postupka jednostavne nabavke:

VII Rang lista ponuda po silaznom redoslijedu:

Ispravne ponude: (naziv ponuđača, sa ocjenom činjenica i razlozima za ocjenu ispravnosti ponuda u odnosu na uslove predviđene zahtjevom za dostavljanje ponuda)

Neispravne ponude: (naziv ponuđača, sa ocjenom činjenica i razlozima za ocjenu neispravnosti ponuda u odnosu na uslove predviđene zahtjevom za dostavljanje ponuda)

Na osnovu izvještaja automatski generisanog u sistemu svih članova komisije je utvrđen prosjek dodijeljenog broja bodova po svakom parametru i ukupno, kako slijedi:

r.b.	Ponuđač (naziv i sjedište)	Parametar 1	Parametar 2 ¹	Ukupan broj bodova

¹ Dodati onoliko koliko je parametara predvidjeno tenderskom dokumentacijom i za svaki upisati broj bodova".

1.				
2.				
...				

Na osnovu prosječnog broja bodova dodijeljenih ponudama utvrđena je sljedeća rang lista ponuda po silaznom redoslijedu:

1. (Naziv ponuđača) ukupan broj dodijeljenih bodova _____
2. (Naziv ponuđača) ukupan broj dodijeljenih bodova _____
3. (Naziv ponuđača) ukupan broj dodijeljenih bodova _____
4.

VIII Naziv ponuđača čija je ponuda izabrana kao najpovoljnija:

Ponuđač:	Kontakt-osoba:
Adresa:	Poštanski broj:
Grad:	Identifikacioni broj (PIB):
Telefon:	Fax:
Elektronska adresa (e-mail):	Internet adresa:

IX Cijena najpovoljnije ponude

X Sa izabranim ponuđačem naručilac

će zaključiti ugovor

Ovlašćeno lice naručioca (ime i prezime), (svojeručni potpis)

M.P.“.

Član 12

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 15-3180/1
Podgorica, 7. maja 2021. godine

Ministar,
Milojko Spajić, s.r.

633.

Na osnovu člana 9 stav 3 i člana 11 stav 4 Zakona o sredstvima za ishranu bilja ("Službeni list RCG", broj 48/07 i "Službeni list CG", br. 76/08, 30/17 i 43/18), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PRAVILNIK O BLIŽIM USLOVIMA U POGLEDU KADRA I OPREME KOJE TREBA DA ISPUNJAVA PROIZVOĐAČ OPLEMENJIVAČA ZEMLJIŠTA *

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi u pogledu kadra i opreme koje treba da ispunjava proizvođač oplemenjivača zemljišta, karakteristike i drugi uslovi za proizvodnju oplemenjivača zemljišta.

Uslovi u pogledu kadra za proizvođača oplemenjivača zemljišta

Član 2

Proizvođač oplemenjivača zemljišta (humus, kompost, biljni kompost, organski oplemenjivač, glistenjak, treset od mahovina, treset trava) treba da ima najmanje jedno lice, sa završenim IV nivoom, podnivo IV1 nacionalnog okvira kvalifikacije iz sektora poljoprivrede ili drugog sektora, odgovorno za proizvodnju, promet, smještaj, čuvanje i izdavanje oplemenjivača zemljišta.

Uslovi u pogledu opreme za proizvođača oplemenjivača zemljišta

Član 3

Proizvođač oplemenjivača zemljišta, u zavisnosti od tehnološkog postupka koji koristi, treba da ima:

- 1) ograđeni prostor odgovarajućeg kapaciteta za odlaganje i preradu koji može biti natkriven, postavljen ili izgrađen na mjestu koje nije podložno poplavama i ne postoji mogućnost zagađivanja vode za piće i koji se ne nalazi u stambenim zgradama i objektima za životinje;
- 2) opremu za obezbjeđivanje dostupnosti vode za zalivanje;
- 3) odgovarajući prostor za pakovanje;
- 4) odgovarajuće stolove sa opremom za pakovanje (doziranje, vaganje, zatvaranje pakovanja, odgovarajuću ambalažu sa etiketom i uputstvom za upotrebu);
- 5) odgovarajući natkriveni prostor za skladištenje sa rafovima ili paletama koji obezbjeđuje očuvanje kvaliteta.

Karakteristike i drugi uslovi za proizvodnju oplemenjivača zemljišta

Član 4

Oplemenjivači zemljišta treba da se sastoje od 95% materijala biološkog porijekla, a mogu da sadrže treset, leonardit i lignit, bez drugih materijala koji su fosilizovani ili su dio geoloških formacija.

Karakteristike i drugi uslovi za proizvodnju oplemenjivača zemljišta dati su u Prilogu 1 koji čini sastavni dio ovog pravilnika.

Oplemenjivači zemljišta, proizvedeni od nus proizvoda životinjskog porijekla, treba da ispunjavaju i uslove utvrđene propisom kojim se uređuju nus proizvodi životinjskog porijekla.

Oplemenjivači zemljišta koji se koriste u organskoj proizvodnji treba da ispunjavaju i uslove utvrđene propisom kojim se uređuje organska proizvodnja, a za njihovu proizvodnju nije potrebna saglasnost o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Stupanje na snagu

Član 5

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

*U ovaj pravilnik prenijeta je Regulativa (EU) 2019/1009 od 5. juna 2019. o utvrđivanju pravila o stavljanju sredstava za ishranu bilja EU-a u promet te o izmjenama Regulative (EZ) br. 1069/2009 i (EZ) br. 1107/2009 i stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 2003/2003 Prilog 1 dio 1 tačka 3 podtačka A i dio 2 PFC3 i PFC3(A) tač 1 do 6, Prilog 3 dio 2 PFC3 tač. 1 i 2 i PFC3(A), dio 3 PFC3.

Broj: 05-307/21-1460/3
Podgorica, 13. maja 2021. godine

Ministar,
mr **Aleksandar Stijović**, s.r.

PRILOG 1

KARAKTERISTIKE ZA PROIZVODNJU OPLEMENjIVAČA ZEMLJIŠTA

DIO 1

Br.	Naziv oplemenjivač a u okviru tipa	Podaci o načinu proizvodnje i osnovnim sastojcima	Minimalni sadržaj hranljivih elemenata (u masenim %), podaci o zražavanju i ostali zahtjevi	Ostali podaci o obilježavanju tipa	Sadržaj, oblici i rastvorljivost hranljivih elemenata za deklarisanje i ostali zahtjevi
1.	Organski oplemenjivač humus	Proizvod životinjskog ili biljnog porijekla ili dobijen obradom leonardita, lignita ili treseta, sa minimalnim sadržajem organske materije djelimično humifikovane.	<ul style="list-style-type: none"> – Ukupna organska materija: 25% – Ekstrakt humusa ukupno (huminska kiselina + fulvo kiselina): 5% – Huminske kiseline: 3% – Maksimalna vlažnost: 40% 	<ul style="list-style-type: none"> – pH; – Električna provodljivost iskazana u mS/m; – udio organskog ugljenika (C_{org}) izražen kao % mase; - najmanja količina organskog azota (N_{org}), izražena kao % mase, nakon čega slijedi opis porijekla upotrijebljene organske materije; - omjer organskog ugljenika u odnosu na ukupni azot (C_{org}/N); – Minimalna i maksimalna vlažnost – Postupak ili proces proizvodnje 	Ukupna organska materija Ugljenik organski Huminske kiseline Organski azot Fosfor -pentoksid ukupni Kalijum-oksid ukupni
2.	Organski oplemenjivač kompost	Proizvod sanitarno ispravan i stabilizovan, dobijen biološkom aerobnom razgradnjom (uključujući termofilnu fazu), biorazgradivih organskih materija, pod kontrolisanim uslovima.	<ul style="list-style-type: none"> – Ukupna organska materija: 35% – Vlažnost: od 30 do 40% – C/N odnos < 20 – Nečistoće: kameniči ili šljunak veličine 5 mm maksimum 5%. – Nečistoće (metali, staklo i plastika) prečnika više od 2 mm maksimum 3%. – 90% čestica mora prolaziti kroz sito 25 mm 	<ul style="list-style-type: none"> – pH; – Električna provodljivost iskazana u mS/m; – udio organskog ugljenika (C_{org}) izražen kao % mase; - najmanja količina organskog azota (N_{org}), izražena kao % mase, nakon čega slijedi opis porijekla upotrijebljene organske materije; - omjer organskog ugljenika u odnosu na ukupni azot (C_{org}/N); – Minimalna i maksimalna vlažnost - Postupak ili proces proizvodnje 	Ukupna organska materija Ugljenik organski Huminske kiseline Ukupni azot Organski azot Amonijačni azot Fosfor-pentoksid ukupni Kalijum-oksid ukupni Granulometrijski sastav
3.	Organski oplemenjivač biljni kompost	Proizvod sanitarno ispravan i stabilizovan, dobijen biološkom aerobnom razgradnjom (uključujući	<ul style="list-style-type: none"> – Ukupna organska materija: 40% – Vlažnost: od 30 do 40% – C/N odnos <15 – Ne sadrži nečistoće ili inertne oblike kao 	<ul style="list-style-type: none"> – pH; – Električna provodljivost iskazana u mS/m; – udio organskog ugljenika (C_{org}) izražen kao % mase; 	Ukupna organska materija Ugljenik organski Huminske kiseline Ukupni azot Organski azot Amonijačni azot Fosfor-pentoksid ukupni

		termofilnu fazu), isključivo od lišća, trave i orezivanjem biljnih djelova, pod kontrolisanim uslovima	što su kamen, šljunak, metal, staklo ili plastika.	- najmanja količina organskog azota (N_{org}), izražena kao % mase, nakon čega slijedi opis porijekla upotrijebljene organske materije; - omjer organskog ugljenika u odnosu na ukupni azot (C_{org}/N); - Minimalna i maksimalna vlažnost - Postupak ili proces proizvodnje	Kalijum-oksid ukupni Granulometrijski sastav
4.	Organski oplemenjivač	Proizvod sanitarno ispravan i stabilizovan, dobijen biološkom aerobnom razgradnjom (uključujući termofilnu fazu), samo nadubren, pod kontrolisanim uslovima	- Ukupna organska materija: 35% - Vlažnost: od 30 do 40% - C/N odnos <20 - Ne sadrži nečistoće ili inertne oblike kao što su kamen, šljunak, metal, staklo ili plastika.	- pH; - Električna provodljivost iskazana u mS/m; - udio organskog ugljenika (C_{org}) izražen kao % mase; - najmanja količina organskog azota (N_{org}), izražena kao % mase, nakon čega slijedi opis porijekla upotrijebljene organske materije; - omjer organskog ugljenika u odnosu na ukupni azot (C_{org}/N); - Minimalna i maksimalna vlažnost - Postupak ili proces proizvodnje	Ukupna organska materija Ugljenik organski Huminske kiseljine Ukupni azot Organski azot Amonijačni azot Fosfor-pentoksid ukupni Kalijum-oksid ukupni Granulometrijski sastav
5.	Organski oplemenjivač glistenjak	Stabilizovan proizvod od organske materije dobijen od glistenjaka, pod kontrolisanim uslovima.	- Ukupna organska materija: 40% - Vlažnost: od 30 do 40% - C/N odnos <20 - 90% čestica mora prolaziti kroz sito 25 mm	- pH; - Električna provodljivost iskazana u mS/m; - udio organskog ugljenika (C_{org}) izražen kao % mase; - najmanja količina organskog azota (N_{org}), izražena kao % mase, nakon čega slijedi opis porijekla upotrijebljene organske materije; - omjer organskog ugljenika u odnosu na ukupni azot (C_{org}/N); - Minimalan i maksimalna vlažnost Može se dodati uobičajeni trgovачki naziv.	Ukupna organska materija Ugljenik organski Huminske kiseljine Ukupni azot Organski azot Amonijačni azot Fosfor-pentoksid ukupni Kalijum-oksid ukupni Granulometrijski sastav
6.	Organski oplemenjivač treset od mahovina	Organski proizvod sa više treseta, formiran uglavnom od mahovina iz roda Sphagnum.	Ukupna organska materija 90%	- pH; - Električna provodljivost iskazana u mS/m; - udio organskog	Ukupna organska materija Ukupna organska materija (s.m.s.) Ukupni azot Granulometrijski sastav

				ugljenika (C_{org}) izražen kao % mase; - najmanja količina organskog azota (N_{org}), izražena kao % mase, nakon čega slijedi opis porijekla upotrijebljene organske materije; - omjer organskog ugljenika u odnosu na ukupni azot (C_{org}/N); – Minimalna i maksimalna vlažnost	
7.	Organski oplemenjivač treset trava	Organski proizvod sa manje treseta, formiran uglavnom od travnih vrsta (Carex, Phragmites).	Ukupna organska materija 45%	– pH; – Električna provodljivost iskazana u mS/m; – udio organskog ugljenika (C_{org}) izražen kao % mase; - najmanja količina organskog azota (N_{org}), izražena kao % mase, nakon čega slijedi opis porijekla upotrijebljene organske materije; - omjer organskog ugljenika u odnosu na ukupni azot (C_{org}/N); – Minimalna i maksimalna vlažnost	Ukupna organska materija Ukupna organska materija (s.m.s.) Ukupni azot Granulometrijski sastav

1. Udio suve materije deklariše se izražen kao % mase.
 2. Sljedeća hraniva deklarišu se izražena kao % mase ako premašuju 0,5 % mase: azot (N), fosfor pentoksid (P₂O₅) i kalijum-oksid (K₂O).

DOZVOLJENA ODSTUPANJA OD DEKLARISANOG SADRŽAJA HRANLJIVIH ELEMENATA U OPLEMENJAVAČIMA ZEMLJIŠTA

DIO 2

1. Sadržaj makroelemenata i druge specifične osobine sa dozvoljenim odstupanjima od deklarisanog sadržaja:

Sadržaj makroelemenata i druge specifične osobine	Dozvoljena odstupanja od deklarisanog sadržaja
pH	± 1,0 % od deklarisane vrijednosti
Organski ugljenik (C_{org})	± 10 % relativne devijacije od deklarisane vrijednosti do najviše 1,0 postotnog boda u absolutnoj vrijednosti
Organski azot (N_{org})	± 50 % relativne devijacije od deklarisane vrijednosti do najviše 1,0 postotnog boda u absolutnoj vrijednosti
Ukupni azot (N)	± 20 % relativne devijacije do najviše 1,0 postotnog boda u absolutnoj vrijednosti
Ukupni fosfor pentoksid (P₂O₅)	± 20 % relativne devijacije do najviše 1,0 postotnog boda u absolutnoj vrijednosti
Ukupni kalijum oksid (K₂O)	± 20 % relativne devijacije do najviše 1,0 postotnog boda

	u absolutnoj vrijednosti
Udio suve materije	± 10 % od deklarisane vrijednosti
Količina	± 5 % relativne devijacije od deklarisane vrijednosti
Električna provodljivost	± 75 % relativne devijacije od deklarisane vrijednosti
Ukupna organska materija	10 % (odnosno 1/10) do maksimalno 3% u absolutnim vrijednostima
Organski C i C/N odnos	10 % (odnosno 1/10) do maksimalno 2% u absolutnim vrijednostima
Huminske kiseline	10 % (odnosno 1/10)
Fulvo kiseline	10 % (odnosno 1/10)
Ekstrakt humusa ukupni	15 % (odnosno 1/6) do maksimalno 3% u absolutnim vrijednostima

2. Ostali oplemenjivači zemljišta

	Dozvoljena odstupanja od deklarisanih sadržaja
Sadržaj hranljivih elemenata CaO i SO ₃	25 % (odnosno 1/4) do maksimalno 3% u absolutnim vrijednostima

DRUGI USLOVI ZA PROIZVODNju OPLEMENjIVAČA ZEMLJIŠTA

DIO 3

1. Maksimalni sadržaj kontaminenata u oplemenjivačima zemljišta

Kontaminent	Maksimalni sadržaj mg/kg suve materije
Kadmijum Cd	2
Šestovalentni hrom (Cr VI)	2
Živa Hg	1
Nikl Ni	50
Olovo Pb	120
Anorganski arsen (As)	40

2. Udio bakra (Cu) u oplemenjivačima zemljišta ne smije prelaziti 300 mg/kg suve materije.

3. Udio cinka (Zn) u oplemenjivačima zemljišta ne smije prelaziti 800 mg/kg suve materije.

4. Maksimalni sadržaj patogenih organizama u oplemenjivačima zemljišta:

Mikroorganizmi za ispitivanje	Planovi uzorkovanja			Ograničenje
	n	c	m	
<i>Salmonella spp.</i>	5	0	0	Odsutnost u 25 g ili 25 ml
<i>Escherichia coli ili Enterococcaceae</i>	5	5	0	1 000 u 1 g ili 1 ml

n=broj uzoraka za ispitivanje
c=broj uzoraka u kojima broj bakterija izražen u CFU je između m i M,
m=granična vrijednost broja bakterija izraženog u CFU koji se smatra zadovoljavajućim,
M=najveća vrijednost broja bakterija izraženog u CFU.

5. Oplemenjivači zemljišta sadrži najmanje 20 % suve materije.

6. Udio organskog ugljeonika (C_{org}) u oplemenjivaču zemljišta treba biti najmanje 7,5 % mase.

634.

Na osnovu člana 16 Zakona o političkim partijama („Službeni list RCG”, broj 21/04 i „Službeni list Crne Gore”, broj 59/11), Ministarstvo javne uprave, postupajući po prijavi političke partije „POKRET VLADAVINE PRAVA”, za upis promjene podataka u Registar političkih partija, donosi

R J E Š E Nj E

U Registar političkih partija, u Knjigu br. 1, pod rednim brojem 45, u rubrikama 3, 4, 9 i 11 vrši se upis promjene podataka o nazivu, skraćenom nazivu, izmjenama i dopunama Statuta i licu ovlašćenom za zastupanje političke partije „POKRET VLADAVINE PRAVA”, skraćenog naziva „PVP”, sa sjedištem u Podgorici, koje su usvojene 18.10.2020. godine, na sjednici Glavnog odbora partije.

Novi naziv Partije „PATRIOTSKO KOMITSKI SAVEZ” i skraćeni naziv Partije „PKS” usvojeni su na sjednici Glavnog odbora, Odlukom broj 003/20 od 19.10.2020. godine.

Izmjene i dopune Statuta su usvojene na sjednici Glavnog odbora partije, Odlukom broj 005/20 od 19.10.2020. godine.

Lice ovlašćeno za zastupanje partije je Tatjana Knežević Perišić.

Obrazloženje

Rješenjem Ministarstva unutrašnjih poslova, broj 05-006/12-7057/1 od 24.05.2012. godine, upisana je u Registar po-litičkih partija „POKRET VLADAVINE PRAVA”, skra-će-nog naziva „PVP”, sa sjedištem u Podgorici, pod rednim brojem 45.

Prijavom broj UPI 06/2-055/20-2804 od 20.10.2020. go-dine, lice ovlašćeno za zastupanje partije Jukić Nikola, obratio se zahtjevom za upis promjene podataka o nazivu, skra-će-nom nazivu, izmjenama i dopunama Statuta i licu ovlašćenom za za-stupanje političke partije „POKRET VLADAVINE PRAVA”.

U prilogu prijave i dopunom dokumentacije od 06.11.2020. godine, u skladu sa članom 16 Zakona o političkim partijama do-stavljeni su: Odluka Glavnog odbora br. 003/20 od 19.10.2020. godine, Odluka Glavnog odbora br.004/20 od 19.10.2020. godine, Odluka Glavnog odbora 005/20 od 19.10.2020. godine, Zapisnik sa sjednice Glavnog odbora od 18.10.2020. godine i prečišćeni tekst Statuta od 18.10.2020. godine.

Odredbom člana 16 Zakona o političkim partijama, propisano je da je ovlašćeno lice za zastupanje partije dužno da u roku od 30 dana od dana izvršenih promjena u statutu i programu partije i u slučaju izbora novog lica za zastupanje partije, podnese prijavu za upis novih podataka kod nadležnog organa, te da će nadležni organ sprovesti postupak upisa novih podataka u skladu sa ovim zakonom te da, nadležni organ objavljuje rješenje o upisu novih podataka partije u Registar u „Službenom listu Crne Gore”.

Saglasno navedenom, odlučeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Pravna pouka: Protiv ovog rješenja može se podnijeti tužba Upravnom суду Crne Gore u roku od 20 dana od dana prijema rješenja.

Br: UPI 06/055/20-2804/4
Podgorica, 17.11.2020. godine

Načelnik,
Milan Šestović, s.r.

Odluka Ustavnog suda Crne Gore kojom se ukida Odluka o usvajanju cjenovnika komunalnih usluga, broj 01-247, od 31. oktobra 2008. godine, koji je donio Upravni odbor Javnog preduzeća „Čistoća“ Pljevlja i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke

Ustavni sud Crne Gore, u sastavu: predsjednik Budimir Šćepanović i sudije - Dragoljub Drašković, Milorad Gogić, Miodrag Iličković i Desanka Lopičić, na osnovu odredaba člana 149. stav 1. tačka 2. Ustava Crne Gore i člana 48. tačka 2. Zakona o Ustavnom суду Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", broj 11/15.), na sjednici od 31. marta 2021. godine, donio je

O D L U K A

I UKIDA SE Odluka o usvajanju cjenovnika komunalnih usluga, broj 01-247, od 31. oktobra 2008. godine, koji je donio Upravni odbor Javnog preduzeća „Čistoća“ Pljevlja i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke.

II ODBIJA SE zahtjev D.O.O. "Čistoća" Pljevlja za zastoj postupka u ovom predmetu.

III Ova odluka objaviće se u "Službenom listu Crne Gore" i na način na koji je Odluka objavljena.

O b r a z l o ž e n j e

1. Rješenjem Ustavnog suda U-II br. 22/19 i 11/20, od 6. novembra 2020. godine, po inicijativama D.o.o "Žitoprodukt" sa sjedištem u Pljevljima, i D.o.o „Vektra Jakić“, sa sjedištem u Pljevljima, pokrenut je postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Odluke, označene u izreci.

2. U odgovoru D.O.O. "Čistoća" Pljevlja, pravnog sljedbenika donosioca osporene Odluke, na stavove Ustavnog suda sadržane u Rješenju o pokretanju postupka, pored ostalog, navedeno je:

"U skladu sa članom 62. Zakona o ustavnom суду Crne Gore (...) a nakon ispunjavanja procesnih prepostavki (...) podnosimo Vam zahtjev za zastoj postupka (...) kako bi nam dali mogućnost da u roku, koji odredi Ustavni sud, uskladimo Cjenovnik komunalnih usluga sa Zakonom o komunalnim djelatnostima (...), Odlukom o održavanju čistoće na teritoriji opštine Pljevlja (...) i Uredbom o bližim elementima i Metodologiji za određivanje cijena komunalnih usluga (...)"

S obzirom da D.O.O. "Čistoća" Pljevlja obavlja poslove od javnog interesa za građane Pljevalja, a kako je u toku donošenje novog Cjenovnika (...) predlažemo da predmetni zahtjev usvojite i donešete rješenje o zastaju postupka u primjerenom roku, koji bi nam omogućio usklajivanje istog sa važećim propisima."

3. Odlukom o usvajanju cjenovnika komunalnih usluga određene su:

„CIJENE USLUGA ZA ODVOŽENJE I DEPONOVANJE SMEĆA ZA PRIVREDNA DRUŠTVA

		Jed.mj.	Cijena €. (zatvoreni prostor)
a) Privredna društva iz oblasti privrede (1)	do 100	m2	20.80
	100 - 1 000	"	0.70
	1 000 - 5 000	"	0.60
	5 000 – 30 000	"	0.50
	Preko 30 000	"	0.10
b) Organi lokalne uprave i državni organi	do 100	m2	0.60
	100 - 1 000	"	0.50
	1 000 - 5 000	"	0.40

	Preko 5 000	"	0.30
c) Javne ustanove (škole, Bolnice predškolske ustanove)	do 100	m2	0.70
	100 – 1 000	"	0.50
	1 000 - 5 000	"	0.40
	Preko 5 000	"	0.30
d) Ostali (NVO sektor)		m2	0.40

Privrednim društvima koja koriste zatvoreni prostor iznad 1500 m² izuzev energetike, rudarstva, finansijskih organizacija i osiguranja, obračun se umanjuje za 60%.

		Jed.mj.	Cijena €. (otvoreni prostor)
a) Privredna društva iz oblasti privrede (2)	do 100	m2	0.24
	100 - 1 000	"	0.21
	1 000 - 5 000	"	0.18
	5 000 – 30 000	"	0.075
	Preko 30 000	"	0.03

(2) Privrednim društvima koja koriste otvoreni prostor iznad 1 500m², izuzev rudarstva, finansijskih organizacija i osiguranja obračun se umanjuje za 60%

CIJENE USLUGA ZA ODVOŽENJE I DEPONOVANJE SMEĆA ZA PREDUZETNIKE

		Jed.mj.	Cijena u €.
a) TRGOVINA -prodavnice prehramb. rob, (radnje, marketi, piljare, mesare itd.)	do 15	m2	0.90
	15 – 50	"	0.70
	50 - 100	"	0.60
	Preko 100	"	0.50
-prodavnice tekstila, bijele tehnike, butici, komisioni, cvjećare, knjižare itd.	do 15	M2	0.60
	15 – 50	"	0.55
	50 - 100	"	0.45
	Preko 100	"	0.35
b) UGOSTITELJSTVO -kafane, kafići, picerije, slastičarnice, Buregžinice, čevapdžinice, pekare itd.	do 15	m2	0.80
	15 – 50	"	0.60
	50 - 100	"	0.50
	Preko 100	"	0.40
c) ZANASTVO -krojači, fotografi, časovničari, frizerski saloni, servisi (tv i bij. tehnika), videotekе, obućari, fotokopirnice, hemijske čist. kozmetičke radnje, optike. -auto servisi, vulkanizeri, stolarske i staklorezačke radnje	do 15	m2	0.70
	15 – 50	"	0.50
	50 - 100	"	0.40
	Preko 100	"	0.30
	do 15	m2	0.65
	15 – 50	"	0.55
	50 - 100	"	0.45
	Preko 100	"	0.25
d) PRIVREMENI OBJEKTI (ulične tezge, cirkusi itd)	Fiksna cijena do 50m ²		
	Fiksna cijena do 100m ²		
	Cijena preko 100m ²		

CIJENE USLUGA ZA ODVOŽENJE I DEPONOVANJE SMEĆA ZA DOMAĆINSTVA

	Jed. mj.	Cijena €.
CIJENE USLUGA ZA GRAĐANE	Do 50	m2
	Od 50 - 80	"
	Preko 80	"

Ova odluka stupa na snagu danom davanja saglasnosti Predsjednika Opštine.“

4. Ustavni sud je, nakon razmatranja sadržine osporene Odluke utvrdio da, u cijelini, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom i da su se stekli uslovi za njeno ukidanje i za odbijanje zahtjeva za zastoj postupka.

5. Za odlučivanje u ovom predmetu relevantne su odredbe sljedećih propisa:

Ustava Crne Gore:

„DIO PRVI
OSNOVNE ODREDBE
Država
Član 1. stav 2.

Crna Gora je građanska, demokratska, ekološka i država socijalne pravde, zasnovana na vladavini prava.

Podjela vlasti
11. stav 3.

Vlast je ograničena Ustavom i zakonom.

DIO TREĆI
UREĐENJE VLASTI
4. LOKALNA SAMOUPRAVA
Način odlučivanja
Član 113.

U lokalnoj samoupravi odlučuje se neposredno i preko slobodno izabralih predstavnika.

Pravo na lokalnu samoupravu obuhvata pravo građana i organa lokalne samouprave da uređuju i upravljaju određenim javnim i drugim poslovima, na osnovu sopstvene odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva.

Opština
Član 115. stav 2.

Opština donosi statut i opšte akte.

DIO PETI
USTAVNOST I ZAKONITOST
Saglasnost pravnih propisa
Član 145.

Zakon mora biti saglasan sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, a drugi propisi mora biti saglasan sa Ustavom i zakonom.

DIO ŠESTI
USTAVNI SUD CRNE GORE
Nadležnost
Član 149. stav 1. tačka 2. i stav 2.

Ustavni sud odlučuje:

2) o saglasnosti drugih propisa i opštih akata sa Ustavom i zakonom.

Ako je u toku postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti propis prestao da važi, a nijesu otklonjene posljedice njegove primjene, Ustavni sud utvrđuje da li je taj propis bio saglasan sa Ustavom, odnosno sa zakonom za vrijeme njegovog važenja.”

Amandmana I do XVI na Ustav Crne Gore:

"AMANDMAN IV stav 1.

Većinom glasova svih poslanika Skupština donosi zakone kojima se uređuju: način ostvarivanja sloboda i prava građana, crnogorsko državljanstvo, referendum, materijalne obaveze građana, državni simboli i upotreba i korišćenje državnih simbola, odbrana i bezbjednost, vojska, osnivanje, spajanje i ukidanje opština; proglašava ratno i vanredno stanje; donosi prostorni plan; donosi poslovnik Skupštine; odlučuje o raspisivanju državnog referenduma; odlučuje o skraćenju mandata; odlučuje o razrješenju predsjednika Crne Gore; bira i razrješava predsjednika i članove Vlade i odlučuje o povjerenu Vladi; imenuje i razrješava zaštitnika ljudskih prava i sloboda.”

Zakona o Ustavnom суду Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", broj 11/15.):

"III. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM I PRAVNO DEJSTVO NJEGOVIH ODLUKA

1. Zajedničke odredbe
Član 36 tač. 1. i 2.

Postupak se smatra pokrenutim danom:

- 1) podnošenja predloga, ustavne žalbe, odnosno žalbe Ustavnom судu,
- 2) donošenja rješenja Ustavnog суда o pokretanju postupka po inicijativi za ocjenu saglasnosti zakona s Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, odnosno po inicijativi za pokretanje postupka za ocjenu saglasnosti drugih propisa i opštih akata s Ustavom i zakonom.

Član 37. tač. 1. i 6.

Ustavni суд će odbaciti predlog, inicijativu, ustavnu žalbu, žalbu, odnosno drugi podnesak kojim se pokreće postupak kad:

- 1) utvrdi da nije nadležan za odlučivanje;
- 6) ne postoje druge prepostavke za odlučivanje o osnovanosti podnesaka.

Član 49. tačka 3.

Ustavni суд rješenjem:

- 3) odbacuje predlog, inicijativu, ustavnu žalbu, žalbu i drugi podnesak u slučajevima iz člana 37. ovog zakona;

2. Postupak za ocjenu saglasnosti zakona sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima i postupak za ocjenu saglasnosti drugih propisa i opštih akata sa Ustavom i zakonom.

Član 62. stav 1.

Na zahtjev donosioca osporenog propisa Ustavni суд može, prije donošenja odluke o ustavnosti i zakonitosti, zastati sa postupkom i dati mogućnost donosiocu propisa da, u roku koji odredi Ustavni суд, otkloni uočene neustavnosti i nezakonitosti.”

Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službeni list Crne Gore", br. 55/16. i 66/19.):

“OSNOVNE ODREDBE

Javni interes

Član 2.

Komunalne djelatnosti, u smislu ovog zakona, su pružanje komunalnih usluga koje su nezamjenljiv uslov života i rada građana, privrednih i drugih subjekata na teritoriji jedinice lokalne samouprave i održavanje komunalne infrastrukture, opreme i sredstava za obavljanje tih djelatnosti.

Vrste komunalnih djelatnosti

Član 3. stav 1. tačka 4. i st. 6. i 7.

(1) Komunalne djelatnosti iz člana 2. ovog zakona, su:

4) upravljanje komunalnim otpadom.

(6) Komunalne djelatnosti iz st. 1. i 5. ovog člana su od javnog interesa.

(7) Komunalne djelatnosti iz stava 1. tač. 1., 2., 4. i 7. i stava 4. ovog člana su djelatnosti od opštег ekonomskog interesa.

Upravljanje komunalnim otpadom

Član 5.

Upravljanje komunalnim otpadom je sakupljanje, transport, priprema za ponovnu upotrebu, prerada i odlaganje ili drugi postupci zbrinjavanja komunalnog otpada, odnosno otpada nastalog u domaćinstvima i drugog otpada koji je po svojim svojstvima sličan otpadu nastalom u domaćinstvima i tretman procjednih voda sa deponija komunalnog otpada, kao i upravljanje i održavanje infrastrukturnih objekata, opreme i sredstava i održavanje deponija nakon zatvaranja.

II. OBAVLJANJE KOMUNALNIH DJELATNOSTI

Uređivanje i obezbjeđivanje obavljanja komunalnih djelatnosti

Član 14. stav 1.

(1) Obavljanje komunalnih djelatnosti na svojoj teritoriji obezbjeđuje i bliže uređuje jedinica lokalne samouprave, a u slučajevima predviđenim ovim zakonom i Vlada Crne Gore u skladu sa zakonom.

Način i uslovi organizovanja i obavljanja komunalnih djelatnosti

Član 15. stav 1.

(1) Jedinica lokalne samouprave propisuje način i uslove organizovanja i obavljanja komunalnih djelatnosti iz člana 3. stav 1. tač. 1., 2., 3., 4., 7., 8., 10., 11., 12. i 14. ovog zakona i uslove za pružanje komunalnih usluga, odnosno isporuku komunalnog proizvoda, u skladu sa propisom i tehničkim uslovima iz čl. 43. i 44. ovog zakona, a naročito:

- uslove za obavljanje djelatnosti kojima se obezbjeđuje određeni obim, vrsta i kvalitet usluga, ako ti uslovi nijesu određeni posebnim propisom;

- način obezbjeđivanja kontinuiteta u vršenju komunalnih djelatnosti;

- red prvjenstva i način pružanja komunalnih usluga kada, uslijed više sile, dođe do smanjenog obima u vršenju komunalnih djelatnosti;

- prava i obaveze vršioca komunalne djelatnosti i korisnika.

Ostvarivanje javnog interesa

Član 29. stav 1. i stav 2. tačka 3.

(1) Ostvarivanje javnog interesa obezbjeđuje se vršenjem komunalnih djelatnosti na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom, odlukama jedinice lokalne samouprave, odnosno Vlade i ugovorom.

(2) Javni interes iz stava 1. ovog člana obezbjeđuje se preko privrednih društava iz člana 20. stav 1. al. 1., 3. i 4. ovog zakona i:

3) davanjem saglasnosti na cjenovnik za pružanje komunalnih usluga, odnosno isporuku komunalnog proizvoda.

III. REGULACIJA KOMUNALNIH DJELATNOSTI

Cilj regulacije komunalnih djelatnosti

Član 47.

Cilj regulacije komunalnih djelatnosti je da obezbijedi:

- 1) da se poslovanje vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti zasniva na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije;
- 2) pružanje komunalnih usluga korisniku po pravednim cijenama;
- 3) podsticanje konkurenčije regulisanih komunalnih djelatnosti;
- 4) održivo poslovanje vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti;
- 5) ravnotežu interesa korisnika i vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti.

Regulatorno tijelo za regulisane komunalne djelatnosti

Član 48.

Regulatorno tijelo za regulisane komunalne djelatnosti iz člana 3. stav 1. tač. 1. i 2. ovog zakona je Agencija.

Poslovi Agencije

Član 49. stav 1. tačka 5. i st. 3. i 4.

(1) Radi ostvarenja ciljeva iz člana 47. ovog zakona Agencija:

5) daje saglasnost na predlog cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti (komunalnih usluga i komunalnog proizvoda);

(3) Agencija može u postupku davanja saglasnosti na predlog cijena iz stava 1. tačka 5. ovog člana da zahtijeva od vršioca regulisane komunalne djelatnosti da izmjeni elemente koji ulaze u cijenu, uključujući i troškove, za koje ocjeni da su neopravdani, odnosno da nijesu utvrđeni na propisani način.

(4) Bliži način utvrđivanja cijena i davanja saglasnosti na predlog cijena, rokove za podnošenje i sadržinu zahtjeva za davanje saglasnosti na cijene za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti, izdavanja licenci, određivanja indikatora, metodologiju obrade i način dostavljanja podataka i ostala pitanja koja se odnose na regulisane komunalne djelatnosti utvrđuju se aktima Agencije.

IV. FINANSIRANJE KOMUNALNIH DJELATNOSTI

Elementi za formiranje cijena

Član 53. st. 1. i 4.

(1) Cijene komunalnih usluga utvrđuju se na osnovu sljedećih elemenata:

- 1) troškova angažovanja potrebne radne snage;
- 2) utrošene energije (energenata);
- 3) troškova tekućeg održavanja;
- 4) troškova investicionog održavanja komunalne infrastrukture i pripadajuće opreme;
- 5) troškova otplate kredita za izgradnju komunalne infrastrukture i nabavku pripadajuće opreme;
- 6) nabavke potrošnog materijala;
- 7) drugih opravdanih troškova nastalih u pružanju usluge.

(4) Bliže elemente i metodologiju za određivanje cijene komunalne usluge iz stava 1. ovog člana, osim za regulisane komunalne djelatnosti, utvrđuje Vlada.

Utvrđivanje cijena komunalne usluge, odnosno komunalnog proizvoda

Član 54. st. 1., 4., 5., 6., 7. i 8.

(1) Cijenu komunalne usluge utvrđuje vršilac komunalne djelatnosti po prethodno pribavljenoj saglasnosti skupštine jedinice lokalne samouprave.

(4) Vršilac komunalne djelatnosti dužan je da na računu za izvršenu komunalnu uslugu, odnosno isporučeni komunalni proizvod, posebno iskaže troškove po elementima člana 53. stav 1. ovog zakona.

(5) Podatke za izračunavanje elemenata iz člana 53. stav 1. tač. 4. i 5. ovog zakona obezbjeđuje jedinica lokalne samouprave.

(6) Cijene komunalnih usluga, odnosno komunalnog proizvoda po jedinici mjere iste su za sve korisnike.

(7) Izuzetno od stava 6. ovog člana, ako se kao jedinica mjere za uslugu iz člana 5. ovog Zakona uzima površina objekta, cijena za pruženu uslugu koriguje se faktorom koji zavisi od uobičajene vrste i količine otpada karakteristične za određenu kategoriju korisnika.

(8) Korekcioni faktor iz stava 7. ovog člana definije se propisom iz člana 53. stav (...) ovog Zakona.

Saglasnost na cijenu
Član 55.

(1) Zahtjev za davanje saglasnosti na visinu cijene komunalne usluge podnosi vršilac komunalne djelatnosti skupštini jedinice lokalne samouprave.

(2) Vršilac regulisane komunalne djelatnosti uz zahtjev za davanje saglasnosti iz stava 1. ovog člana dostavlja i saglasnost Agencije na predlog cijene.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rokovi za donošenje podzakonskih akata i propisa jedinice lokalne samouprave

Član 78. st. 1. i 2.

(1) Podzakonski akti iz člana 23. stav 3., člana 26. stav 5., člana 43., člana 44. stav 2., člana 45. stav 6. i člana 53. stav 4. ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Podzakonski akti iz člana 15. stav 1., člana 19. stav 1., člana 33 st. 1. i 2. ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu propisa iz stava 1. ovog člana.

Stupanje na snagu
Član 83.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se nakon 18 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona."

Zakona o zaštiti potrošača ("Službeni list Crne Gore", br. 2/14., 6/14., 43/15., 70/17. i 67/19.):

„Glava II
USLUGE OD JAVNOG INTERESA
Prava potrošača na usluge od javnog interesa
Član 35. stav 2. tačka 1.

(2) Potrošač ima pravo na:

1) pristup i korišćenje usluge od javnog interesa pod jednakim uslovima, ako je to tehnički moguće i bez diskriminacije.“

6. Načelo saglasnosti pravnih propisa (član 145. Ustava) predstavlja jedno od osnovnih ustavnih načela i direktno je povezano sa načelom vladavine prava, koje utvrđuje da je država zasnovana na vladavini prava (član 1. stav 2.) i da je vlast ograničena Ustavom i zakonom (član 11. stav 3.). Posljedica ovakvih ustavnih određenja je da su organi vlasti vezani Ustavom i zakonom, kako u pogledu normativnih, tako i drugih ovlašćenja i podrazumijeva da se podzakonski propisi donose na osnovu normativno utvrđenog ovlašćenja donosioca akta. Prema Ustavu, generalno ovlašćenje za donošenje propisa (za izvršavanje zakona) ima Vlada, a organi uprave, lokalna samouprava ili drugo pravno lice, kada su na to, po određenim pitanjima, ovlašćeni zakonom. Drugim riječima, zakon mora biti osnov za donošenje podzakonskog akta i može obuhvatati samo ono što proizilazi iz zakonske norme, a njom nije izričito određeno.

6.1. U prethodnom postupku ispitivanja procesnih prepostavki za vođenje postupka i odlučivanje, Ustavni sud je utvrdio sljedeće činjenice:

- da je Upravni odbor Javnog preduzeća "Čistoča" Pljevlja, s pozivom na odredbu člana 30.m Statuta, na sjednici održanoj 29. oktobra 2008. godine, Odlukom o usvajanju Cjenovnika komunalnih usluga utvrdio kriterijume za određivanje cijena pojedinačnih usluga za odvoženje i deponovanje smeća za privredna društva, preduzetnike i građane, zavisno od kvadrature prostora (otvorenog ili zatvorenog) ili objekata koje koriste, kao i pravo na umanjenje cijene za pojedine kategorije za poslovni prostor preko 1500m²;

- da je Skupština Crne Gore, na sjednici od 30. jula 2016. godine, donijela Zakon o komunalnim djelatnostima¹, koji je stupio na snagu 25. avgusta 2016. godine i počeo da se primjenjuje od 25. februara 2018. godine;

- da je Skupština opštine Pljevlja, na sjednici održanoj 4. i 5. juna 2020. godine, donijela Odluku o održavanju čistoće na teritoriji opštine Pljevlja², koja je stupila na snagu osmog dana od dana objavlјivanja, tj. 25. juna 2020. godine;

- da je Vlada Crne Gore donijela Uredbu o bližim elementima i Metodologiji za određivanje cijena komunalnih usluga³ kojom je propisala bliže elemente i metodologiju za određivanje cijena komunalnih usluga individualne komunalne potrošnje, osim za regulisane komunalne djelatnosti, koja je stupila na snagu 20. juna 2020. godine i

- da osporena Odluka iz tačke I izreke ovog rješenja, iako u formalnopravnom smislu ne sadrži elemente opšteg akta (odredbe o objavlјivanju) i nije donijeta po nomotehničkim pravilima za izradu opšteg akta, po pravnom osnovu, organu koji ga je donio i načinu donošenja ima elemente opšteg pravnog akta i u materijalnopravnom smislu sadrži norme opšteg pravnog karaktera, kojima su utvrđene materijalne obaveze za korisnike usluga odvoženja i deponovanja smeća.

6.1.1. Kako je u konkretnom slučaju predmet ustavnosudske ocjene propis koji je donesen radi sproveđenja zakona, on mora biti u skladu sa zakonom, a samim tim i sa Ustavom. U postupku ocjene ustavnosti i zakonitosti tog propisa ispituje se da li je donesen od strane ovlašćenog organa, odnosno lica, da li je imao zakonsko ovlašćenje za njegovo donošenje (pravni osnov za donošenje) i odgovara li propis po svom sadržaju okvirima koje mu je odredio zakon.

6.2. Ustavni sud je osporenu Odluku cijenio u odnosu na Zakon o komunalnoj djelatnosti, koji se primjenjuje od 25. februara 2018. godine i iz čije sadržine proizilazi da je zakonodavac na drugačiji način uredio pitanja obavljanja komunalnih djelatnosti, kao i postupak donošenja propisa kojima se uređuju pitanja pružanja komunalnih usluga i određivanja cijena. Iz navedenih odredaba Zakona proizilazi da jedinica lokalne samouprave utvrđuje uslove organizovanja i obavljanja komunalnih djelatnosti i propisuje uslove organizovanja i obavljanja komunalnih djelatnosti, uslove za pružanje komunalnih usluga i utvrđuje prava i obaveze vršioca komunalnih djelatnosti i korisnika usluga (član 14. stav 1. i član 15. stav 1.); da prethodnu saglasnost, na predlog vršioca usluga za određivanje cijena za obavljanje komunalnih usluga daje Regulatorna agencija za energetiku (član 49. stav 1. tačka 5.); da bliže elemente i metodologiju za određivanje cijene komunalnih usluga utvrđuje Vlada (član 53. st. 1. i 4. Zakona) i da cijenu komunalnih usluga utvrđuje vršilac komunalne djelatnosti, po prethodno pribavljenoj saglasnosti skupštine jedinice lokalne samouprave (član 54. stav 1.).

6.2.1. U konkretnom slučaju, Ustavni sud je utvrdio da je osporena Odluka o usvajanju cjenovnika komunalnih usluga donijeta u vrijeme vrijeme važenja prethodnog Zakona o komunalnoj djelatnosti, koji je prestao da važi i da nije usaglašena s odredbama člana 53. stav 1. i člana 54. st. 4., 5. i 6. novog Zakona o komunalnim djelatnostima, kojima su uređena pitanja načina utvrđivanja cijena komunalnih usluga. Polazeći od toga da je, saglasno odredbi člana 78. stav 2. Zakona o komunalnim djelatnostima, rok za usklađivanje propisa kojim se uređuju pitanja upravljanja komunalnim otpadom sa tim zakonom istekao 25. februara 2018. godine, a da osporena Odluka nije usaglašena u roku određenom tim zakonom, Ustavni sud je ocijenio da sa formalnopravnog stanovišta nije u saglasnoti s Ustavom i zakonom.

6.3. Iako je povreda ustavnog principa legaliteta, zbog formalnopravne neustavnosti i nezakonitosti osporene Odluke, odnosno, njene neusklađenosti sa važećim Zakonom dovoljan razlog za pokretanje

¹ "Službeni list Crne Gore", broj 55/16.

² "Službeni list Crne Gore – Opštinski propisi", broj 20//20, od 17. juna.2020. godine, a stupila je na snagu 25. juna 2020. godine.

³ Službeni list Crne Gore", broj 55/16.

postupka, Ustavni sud je ocijenio da taj akt ni sa materijalnopravnog stanovišta, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

6.3.1. Naime, iz citiranih odredaba člana 53. st. 1. i 4. i člana 56. st. 6., 7. i 8. Zakona o komunalnim djelatnostima, po ocjeni Ustavnog suda, proizlazi da cijena komunalnih usluga, odnosno komunalnih proizvoda po jedinici mjere, ne smije da bude različita za pojedine korisnike, osim izuzetno, u slučaju kada se za pruženu uslugu upravljanja komunalnim otpadom uzima površina objekta, odnosno, cijena koriguje sa faktorom koji propisuje Vlada u metodologiji, a koji zavisi od uobičajene vrste i količine otpada karakteristične za određenu kategoriju korisnika. Nasuprot tome, osporenom Odlukom utvrđen je način formiranja cijena za pojedine kategorije korisnika usluga odvoženja i deponovanja smeća (zavisno od površine objekta koje koriste), koji su podijeljeni u tri grupe: privredna društva (u oblasti privrede, organi lokalne samouprave i državni organi, javne ustanove i ostali - NVO sektor), preduzetnike (trgovina, ugostiteljstvo, zanatsvo i privremeni objekti) i građane, uz mogućnost umanjenja za 60% za objekte preko 1500m², osim za djelatnosti rудarstva, finansijskih organizacija i osiguranja, kojima se cijena pruženih usluga utvrđuje mjesечно, zavisno od kategorije u koju su razvrstani, bez utvrđivanja korekcionog faktora na osnovu kojeg se propisuje njihov različit tretman. Na taj način donosilac akta je, po ocjeni Ustavnog suda, prekoračio zakonom utvrđena ovlašćenja i povrijedio načelo legaliteta, iz odredbe člana 145. Ustava, kako u pogledu formalne (koje nalaže da niži pravni akt bude donesen od strane organa koji je višim pravnim aktom određen kao nadležan za njegovo donošenje i da bude donesen po postupku i u formi koji su, takođe, određeni višim aktom), tako i u pogledu materijalne zakonitosti (sadržine osporenog akta).

6.3.2. S obzirom na to da se materijalne obaveze građana, saglasno Amandmanu IV stav 1. na Ustav, mogu uvoditi samo zakonom, odnosno, da visina određene naknade i način obračuna moraju biti utvrđeni po mjerilima propisanim zakonom i donijeti od organa koji u okviru svojih nadležnosti, na osnovu zakona obavljaju određene javnopravne poslove u vezi utvrđivanja obračuna i naplate odgovarajuće naknade, Ustavni sud je ocijenio da osporena Odluka o usvajanju cjenovnika komunalnih usluga nije saglasna sa Ustavom i Zakonom o komunalnim djelatnostima i da su se stekli uslovi za njeno ukidanje.

II1. D.O.O. "Čistoća" Pljevlja, kao pravni sljedbenik donosioca osporenog akta iz tačke I. izreke ove odluke, podnijelo je zahtjev za zastoj postupka u donošenju odluke o ustavnosti i zakonitosti te odluke, radi usklađivanja Cjenovnika komunalnih usluga sa Zakonom o komunalnim djelatnostima i propisima za sprovođenje Zakona - Odlukom o održavanju čistoće na teritoriji opštine Pljevlja, Uredbom o bližim elementima i Metodologijom za određivanje cijena komunalnih usluga. Nakon razmatranja zahtjeva, Ustavni sud je utvrdio da zahtjev nije osnovan, jer je D.O.O. "Čistoća" Pljevlja privredno društvo koje je vršilac komunalne djelatnosti i koje je, saglasno odredbama člana 54. st. 1., 4., 5., 6., 7. i 8. i člana 55. Zakona o komunalnim djelatnostima, ovlašćeno da utvrdi cijenu komunalne usluge, po prethodno pribavljenoj saglasnosti jednice lokalne samouprave i Regulatorne agencije za energetiku na predlog cijene, odnosno na osnovu akata koji su donijeti u junu 2020. godine.

7. Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

III1. Odluka o prestanku važenja osporene Odluke o usvajanju cjenovnika komunalnih usluga i o objavljivanju ove odluke zasnovana je na odredbama člana 151. stav 2., člana 152. stav 1. Ustava Crne Gore i člana 51. stav 1. Zakona o Ustavnom суду Crne Gore.

U-II br. 22/19 i 11/20
Podgorica, 31. mart 2021. godine

Predsjednik,
Budimir Šćepanović, s.r.

636.

Na osnovu člana 49 stav 4 Zakona o komunalnim djelatnostima („Službeni list CG”, br. 55/16 i 66/19) i člana 12 stav 2 tačka 1 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti („Službeni list CG”, br. 36/17 i 91/20) Odbor Agencije, na sjednici održanoj 14. maja 2021. godine, donio je

**ODLUKU
O IZMJENAMA METODOLOGIJE ZA
UTVRĐIVANJE CIJENA ZA OBAVLJANJE
REGULISANIH KOMUNALNIH DJELATNOSTI**

Član 1

U Metodologiji za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti („Službeni list CG”, br. 56/20 i 33/21) u članu 8 stav 3 tačka 4 riječi: „iz stava 10 ovog člana” zamjenjuju se riječima: „iz stava 11 ovog člana”, a u tački 5 riječi: „iz stava 11 ovog člana” zamjenjuju se riječima: „iz stava 12 ovog člana”.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 21/1894-2

Podgorica, 14. maja 2021. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.

637.

Na osnovu člana 44 stav 1 tačka 3 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17 i 82/20) i člana 12 stav 1 tačka 3 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti ("Službeni list CG", br. 36/17 i 91/20), u postupku po zahtjevu DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, broj 40-01-6870 od 03. marta 2021. godine, za odobravanje Odluke o izmjenama i dopunama Metodologije za obračunavanje i naplatu neovlašćeno preuzete električne energije, Odbor Agencije, na sjednici održanoj 14. maja 2021. godine, donio je

O D L U K U

1. Odobrava se Odluka o izmjenama i dopunama Metodologije za obračunavanje i naplatu neovlašćeno preuzete električne energije, broj 10-01-14416 od 23.04.2021. godine.
2. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.
3. Ova odluka će se objaviti u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 21/1779-2

Podgorica, 14.05.2021. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.

638.

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 10 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17 i 82/20) i člana 12 stav 1 tačka 3 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti ("Službeni list CG", br. 36/17 i 91/20), u postupku po zahtjevu DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, broj 40-01-6870 od 03. marta 2021. godine, za odobravanje Odluke o izmjeni Pravila za sprovođenje postupka otkrivanja, utvrđivanja i sprječavanja neovlašćenog korišćenja električne energije, Odbor Agencije, na sjednici održanoj 14. maja 2021. godine, donio je

O D L U K U

1. Odobrava se Odluka o izmjeni Pravila za sprovođenje postupka otkrivanja, utvrđivanja i sprječavanja neovlašćenog korišćenja električne energije, broj 10-01-14417 od 23.04.2021.
2. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.
3. Ova odluka će se objaviti u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 21/1780-2
Podgorica, 14.5.2021. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.

639.

Na osnovu člana 46 stav 2 tačka 2 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17 i 82/20) i člana 12 stav 1 tačka 3 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti ("Službeni list CG", br. 36/17 i 91/20), u postupku po zahtjevu DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, broj 40-01-6870 od 03. marta 2021. godine, za odobravanje Programa mjera za primjenu nediskriminatornih uslova za pristup distributivnom sistemu električne energije, Odbor Agencije, na sjednici održanoj 14. maja 2021. godine, donio je

O D L U K U

1. Odobrava se Program mjera za primjenu nediskriminatornih uslova za pristup distributivnom sistemu električne energije, broj 10-01-14418 od 23.04.2021. godine.
2. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.
3. Ova odluka će se objaviti u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 21/1781-2
Podgorica, 14.5.2021. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.

640.

Na osnovu člana 43 stav 4 tačka 13 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17 i 82/20) i člana 12 stav 1 tačka 1 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti ("Službeni list CG", br. 36/17 i 91/20), Odbor Agencije na sjednici od 14.05.2021. godine donio je

P R A V I L A

ZA IZRADU I PRAĆENJE REALIZACIJE DESETOGODIŠNJIH PLANNOVA RAZVOJA PRENOSNOG SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Predmet

Član 1

Ovim pravilima se utvrđuju način i postupak izrade, sadržaj, način i postupak davanja saglasnosti, postupak sprovođenja javne rasprave, kao i način praćenja realizacije desetogodišnjih planova razvoja prenosnog sistema električne energije (u daljem tekstu: plan razvoja).

Utvrđivanje i dostavljanje plana razvoja

Član 2

Operator prenosnog sistema (u daljem tekstu: operator) na osnovu neposrednog i stalnog praćenja rada sistema i sagledavanja trenda potreba, kao i podataka i informacija dobijenih od svih relevantnih subjekata utvrđuje plan razvoja i dostavlja ga Regulatornoj agenciji za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) na davanje saglasnosti.

Metodološki pristup

Član 3

Metodološki pristup planiranja prenosnog sistema se sastoji iz sljedećih elemenata:

- 1) ciljevi razvoja prenosnog sistema,
- 2) analiza dokumenata i zahtjeva od uticaja na plan razvoja iz člana 5 ovih Pravila,
- 3) identifikacija investicija za postizanje ciljeva razvoja,
- 4) tehnički i ekonomski kriterijumi za odabir investicija,
- 5) rezultati koji bi se postigli realizacijom investicija sadržanih u planu razvoja.

Cilj plana razvoja

Član 4

- (1) Plan razvoja ima za cilj da detaljno prikaže stanje prenosnog sistema u Crnoj Gori u godini koja prethodi planskom periodu, utvrdi smjernice za njegov razvoj u skladu sa potrebama korisnika sistema, kao i potrebne investicije u skladu sa predloženim razvojem prenosnog sistema.

(2) Plan razvoja mora biti utemeljen na postojećoj i planiranoj proizvodnji i opterećenju sistema i sadržati mjere koje garantuju sposobnost sistema da zadovolji potrebe za prenosom električne energije i dugoročnu sigurnost snabdijevanja.

Izrada plana razvoja

Član 5

(1) Prilikom izrade plana razvoja, operator je dužan, u najvećoj mogućoj mjeri, uzeti u obzir:

- 1) Nacionalni energetski i klimatski plan, uzimajući u obzir projekte izgradnje objekata za proizvodnju električne energije, a naročito projekte korišćenja energije iz obnovljivih izvora,
- 2) prostorno-planske dokumente,
- 3) razvoj proizvodnje, snabdijevanja, potrošnje za period na koji se plan odnosi i razmjene električne energije sa drugim zemljama,
- 4) planove razvoja susjednih prenosnih sistema,
- 5) plan razvoja distributivnog sistema električne energije, ili neki drugi planski dokument,
- 6) obaveze uslijed potpisanih ugovora sa međunarodnim organizacijama i udruženjima,
- 7) opterećenje i pouzdanost prenosnog sistema,
- 8) obezbjeđenje potrebnih uslova za priključenje novih potrošačkih i proizvodnih objekata,
- 9) regulacione mogućnosti elektroenergetskog sistema,
- 10) obezbjeđenje povećanja energetske efikasnosti u objektima prenosnog sistema,
- 11) tehničke i ekonomске kriterijume,
- 12) društvenu prihvatljivost (uticaj na okolinu, javnu bezbjednost i javno zdravlje).

(2) Plan razvoja prenosnog sistema izrađuje se na način da sadrži podatke o godini početka i godini kraja realizacije svake od predloženih investicija.

Sadržaj plana razvoja

Član 6

(1) Plan razvoja naročito sadrži:

- 1) razrađen metodološki pristup za izradu plana razvoja,
- 2) razrađene scenarije u skladu sa Nacionalnim energetskim i klimatskim planom,
- 3) prognozu potrošnje i proizvodnje električne energije u skladu sa projekcijama koje odražavaju situaciju u Crnoj Gori,
- 4) opis karakteristika postojećih objekata prenosnog sistema i stanja u kome se oni trenutno nalaze,
- 5) geografski prikaz ukupno raspoloživih snaga po tačkama u sistemu slobodnih za priključenje novih korisnika (Δ GTC),
- 6) analizu prenosnog sistema koju čine:
 - a) rezultati analiza tokova snaga i opterećenosti elemenata sistema,

- b) rezultati analiza naponsko reaktivnih prilika,
 - c) rezultati analiza struja kratkih spojeva,
 - d) rezultati analiza dinamičke stabilnosti sistema,
 - e) rezultati analiza gubitaka električne energije,
 - f) zaključci analiza uticaja raspoloživih planova razvoja susjednih prenosnih sistema,
 - g) rezultati analiza prenosne moći i zagušenja,
 - h) procjena pokazatelja kvaliteta isporuke električne energije,
 - i) rezultati analiza očekivanih uticaja priključenja novih distributivnih sistema, zatvorenih distributivnih sistema, kao i uticaja promjena u distributivnim sistemima na prenosni sistem, pogotovo onih uticaja koji su posljedica priključenja novih proizvodnih objekata na sistem na osnovu planova razvoja ili nekih drugih planskih dokumenata,
- 7) spisak neophodnih investicija i to:
- a) spisak investicija koje se odnose na nove elemente prenosnog sistema,
 - b) spisak intervencija na postojećoj infrastrukturi, i
 - c) spisak kategorija ostalih neophodnih ulaganja, kojima pripadaju investicije sadržane u investicionom planu.
- (2) Investicije iz stava 1 tačka 7 ovog člana mogu biti klasifikovane kao:
- 1) projekti, odnosno pojedinačne investicije,
 - 2) programi koji sadrže više pojedinačnih investicija koje ne moraju biti fizički direktno povezane i čija koordinisana realizacija doprinosi ostvarenju ciljeva razvoja prenosnog sistema definisanih u planu razvoja.
- (3) Prilogom 1, koji je sastavni dio ovih pravila, uređuje se obavezna struktura plana razvoja i način prikazivanja predloženih investicija.

Kriterijumi

Član 7

- (1) Tehnički kriterijumi iz člana 3 tačka 4 ovih pravila obuhvataju zahtjeve i ograničenja koji proizilaze iz pravila koja uređuju rad prenosnog sistema i odnose se na rad sistema u normalnim, kao i otežanim pogonskim uslovima.
- (2) Ekonomski kriterijumi iz člana 3 tačka 4 ovih pravila su:
- 1) kriterijum minimalnih troškova za postizanje ciljeva,
 - 2) kriterijum uticaja na ukupne troškove poslovanja.
- (3) Kriterijumi iz stava 2 ovog člana primjenjuju se prilikom pripreme i izbora tehničkog rješenja na način da se između mogućih tehničkih rješenja (varijantna rješenja) koja ispunjavaju ciljeve, zahtjeve i ograničenja izabere:
- 1) rješenje koje za postizanje ciljeva prouzrokuje minimalne troškove investicije, i
 - 2) rješenje koje omogućava umanjivanje ukupnih troškova poslovanja operatora ili, ako to nije moguće, prouzrokuje najmanje uvećanje ovih troškova.

- (4) Predložena varijantna rješenja iz stava 3 ovog člana dostavljaju se u skladu sa Prilogom 1 ovih pravila.
- (5) Na projekte od interesa za Zajednicu dodatno se primjenjuje Metodologija i kriterijumi koji se koriste za procjenu ulaganja u infrastrukturne projekte na području električne energije i svih većih rizika povezanih s takvim projektima, data u Prilogu 3 ovih pravila.
- (6) Metodologija iz stava 5 ovog člana čini sastavni dio ovih pravila.

Uslovi za davanje saglasnosti na plan razvoja

Član 8

Agencija daje saglasnost na plan razvoja ako:

- 1) su predložene investicije u skladu sa ciljevima i dokumentima iz čl. 4 i 5 ovih pravila,
- 2) sadrži elemente iz člana 6 ovih pravila;
- 3) su ispunjeni kriterijumi iz člana 7 ovih pravila.,
- 4) je usklađen sa Prilogom 1 ovih pravila.

Postupak davanja saglasnosti na plan razvoja

Član 9

- (1) Operator je dužan da u godini podnošenja zahtjeva za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda utvrdi plan razvoja za narednih 10 godina.
- (2) Operator je dužan da Agenciji dostavi nacrt plana razvoja najkasnije do 31. marta godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se plan razvoja odnosi.
- (3) Agencija sprovodi postupak javne rasprave i izvještaj sa javne rasprave, sa stavovima po primjedbama datim na raspravi, dostavlja operatoru najkasnije do 30. aprila.
- (4) Operator je dužan da predlog plana razvoja sa ugrađenim primjedbama datim na javnoj raspravi dostavi Agenciji na davanje saglasnosti najkasnije do 1. juna godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se plan razvoja odnosi.

Investicioni plan

Član 10

- (1) Investicioni plan naročito sadrži:
 - 1) pravni okvir za donošenje investicionog plana,
 - 2) kategorije neophodnih investicija u planskom periodu,
 - 3) popunjenoj Obrazac za tehnico-ekonomsku analizu iz Priloga 2 ovih pravila, za svaku investiciju pojedinačno,
 - 4) popunjenoj Obrazac plana investiranja iz Priloga 2 ovih pravila.
- (2) Redoslijed investicija u investicionom planu određuje operator vodeći računa o prioritetu.

- (3) Investicioni plan može da sadrži planirana sredstva, namijenjena za realizaciju investicija koje nije moguće predvidjeti u momentu izrade plana, a za čiju realizaciju se može javiti potreba tokom planskog perioda uslijed nepredviđenih okolnosti (havarija i dr.).
- (4) Sredstva iz stava 3 ovog člana (contingency plan) mogu se planirati u iznosu koji, kumulativno u planskom periodu, ne može biti veći od procijenjene vrijednosti nabavke transformatora 400/220 kV (snage 400 MVA), u godini podnošenja zahtjeva za davanje saglasnosti na investicioni plan.
- (5) Podatak o vrijednosti iz stava 4 ovog člana dostavlja se u Obrascu plana investiranja iz Priloga 2 ovih pravila i ista se ne uključuje se u regulatornu osnovu sredstava do stavljanja sredstava u funkciju.
- (6) Uz investicioni plan iz stava 1 ovog člana dostavljaju se amortizacioni plan za osnovna sredstva koja će biti izgrađena i program otkupa infrastrukture.
- (7) Operator je dužan da investicioni plan dostavi Agenciji na davanje saglasnosti uz plan razvoja u skladu sa rokovima iz člana 9 ovih pravila.

Uslovi za davanje saglasnosti na investicioni plan

Član 11

Agencija daje saglasnost na investicioni plan ako:

- 1) sadrži elemente iz člana 10 ovih pravila,
- 2) je usklađen sa planom razvoja,
- 3) je usklađen sa Prilogom 2, koji je sastavni dio ovih pravila.

Ažuriranje plana razvoja

Član 12

- (1) Operator, u slučaju potrebe, ažurira plan razvoja na način što uključuje eventualne promjene nastale iz objektivnih razloga ili obaveze izgradnje objekata u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima.
- (2) Ako se plan razvoja ažurira u toku regulatornog perioda, operator je dužan da Agenciji dostavi nacrt ažuriranog plana razvoja najkasnije do 30. juna godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se ažuriranje odnosi.
- (3) Agencija sprovodi postupak javne rasprave i izvještaj sa javne rasprave sa stavovima po primjedbama datim na raspravi, dostavlja operatoru najkasnije do 31. jula godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se ažuriranje odnosi.
- (4) Operator je dužan da predlog ažuriranog plana razvoja sa ugrađenim primjedbama datim na javnoj raspravi dostavi Agenciji na davanje saglasnosti najkasnije do 1. septembra godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se ažuriranje odnosi.
- (5) Operator je dužan da u slučaju ažuriranja plana razvoja Agenciji plati jednokratnu naknadu u iznosu od 5.000 EUR i dokaz o izvršenoj uplati dostavi uz nacrt ažuriranog plana razvoja iz stava 2 ovog člana.

Ažuriranje investicionog plana

Član 13

- (1) Operator, u slučaju protrebe, ažurira investicioni plan na način što:
 - 1) uključuje eventualne promjene nastale iz objektivnih razloga ili obaveze izgradnje objekata u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima
 - 2) razrađuje dinamiku realizacije investicija po godinama do kraja regulatornog perioda, za svaku investiciju pojedinačno.
- (2) Operator može da ažurira investicioni plan nezavisno od plana razvoja ako promjene u investicionom planu ne iziskuju promjene u planu razvoja.
- (3) U slučaju da se ažuriraju i investicioni plan i plan razvoja, operator je dužan da ažurirani investicioni plan dostavi Agenciji na davanje saglasnosti uz ažurirani plan razvoja u skladu sa rokovima iz člana 12 ovih pravila.
- (4) U slučaju da se ažurira samo investicioni plan, operator je dužan da predlog ažuriranog investicionog plana dostavi Agenciji na davanje saglasnosti najkasnije do 1. septembra godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se ažuriranje odnosi.
- (5) Operator je dužan da u slučaju ažuriranja investicionog plana Agenciji plati jednokratnu naknadu u iznosu od 5.000 EUR i dokaz o izvršenoj uplati dostavi uz nacrt ažuriranog investicionog plana iz stava 1 ovog člana.

Praćenje realizacije investicionog plana

Član 14

- (1) Agencija prati realizaciju investicionog plana na osnovu izvještaja o realizaciji koji operator dostavlja u skladu sa Zakonom.
- (2) Izvještaj iz stava 1 ovog člana sadrži:
 - 1) ciljeve postignute investicionim ulaganjima,
 - 2) stepen realizacije investicija na godišnjem nivou,
 - 3) poređenje planiranih sa utrošenim sredstvima,
 - 4) podatke o izvorima finansiranja investicija,
 - 5) obrazloženje za odstupanja u pogledu planirane dinamike realizacije investicija, vrijednosti investicija, kao i postignutih ciljeva i efekata,
 - 6) informacije o realizovanim investicijama iz člana 10 stav 3 ovih pravila, koje obuhvataju identifikaciju osnovnih sredstava, njihovu vrijednost, godinu puštanja sredstva u funkciju, obrazloženje nepredviđenih okolnosti uslijed kojih investiciju nije bilo moguće planirati, kao i razloge zbog kojih je istu bilo neophodno realizovati;
 - 7) procjenu potrebe ažuriranja plana razvoja i/ili investicionog plana.
- (3) Elementi izvještaja iz stava 2 tač. 2, 3, 4, 5 i 6 ovog člana dostavljaju se za svaku investiciju pojedinačno.
- (4) Program iz člana 6 stav 2 tačka 2 ovih pravila, koji je odobren kao višegodišnja investicija, u pogledu praćenja realizacije, tretira se kao niz jednogodišnjih investicija.

Transparentnost

Član 15

- (1) Operator je dužan da jednom godišnje, a najkasnije do 1. marta objavi geografski prikaz ukupno raspoloživih snaga po tačkama u sistemu slobodnih za priključenje novih korisnika (deltaGTC).
- (2) Operator je dužan da najkasnije do 1. septembra 2022. godine na svojoj internet stranici objavi interaktivnu mapu sa investicijama planiranim aktuelnim planom razvoja.
- (3) Interaktivna mapa iz stava 2 ovog člana treba da omogući geografski prikaz planiranih investicija, uvid u analizu troškova i benefita svake investicije pojedinačno, kao i trenutni status realizacije investicije.
- (4) Operator je dužan da interaktivnu mapu ažurira najmanje jednom godišnje i najkasnije 30 dana nakon davanja saglasnosti na (ažurirani) plan razvoja od strane Agencije.

Prelazne i završne odredbe

Član 16

Izuzetno od odredbi člana 5 stav 1 tačka 1 ovih pravila, do donošenja Nacionalnog energetskog i klimatskog plana koriste se Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine i Nacionalni akcioni plan korišćenja energije iz obnovljivih izvora do 2020. godine.

Prestanak važenja

Član 17

Danom stupanja na snagu ovih pravila prestaju da važe Pravila za izradu i praćenje realizacije desetogodišnjih planova razvoja prenosnog sistema električne energije ("Službeni list CG", br. 43/2016, 90/2017 i 85/2018).

Stupanje na snagu

Član 18

Ova Pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 21/1489-8
Podgorica, 14.05.2021. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.

AŽURIRANI/PLAN RAZVOJA
PRENOSNOG SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE
CRNE GORE

PERIOD GGGG-GGGG

dd.mm.gggg. godine

SADRŽAJ

LISTA TABELA

LISTA GRAFIKA

LISTA SLIKA

PREGLED SKRAĆENICA

1. PRAVNI OKVIR ZA DONOŠENJE PLANA RAZVOJA [max 250 riječi]

[...]

2. METODOLOŠKI PRISTUP ZA IZRADU PLANA RAZVOJA [max 1500 riječi]

[...]

3. OPIS SCENARIJA [max 2000 riječi za kompletno poglavlje]

- ✓ *Opisati scenarije razvoja koji su definisani Nacionalnim energetskim i klimatskim planom, odnosno Strategijom razvoja energetike*

[...]

3.1. Ciljevi razvoja prenosnog sistema

- ✓ *Opisati ciljeve razvoja prenosnog sistema vodeći računa o ciljevima energetskog razvoja propisanih Zakonom o energetici i obavezi povećanja energetske efikasnosti*

CILj 1: [...]

CILj 2: [...]

[...]

CILj N: [...]

4. POLAZNA OSNOVA [max 3000 riječi za kompletno poglavlje]

[...]

4.1. Energetski bilans

- ✓ *Prikazati ostvarenja proizvodnje, uvoza, izvoza i potrošnje u tri godine koje prethode godini podnošenja (Ažuriranog) plana razvoja Agenciji na saglasnost.*

[...]

4.2. Udio proizvodnih instaliranih kapaciteta prema kategoriji proizvodnje

- ✓ *Koristiti kategorije proizvodnje koje koristi ENTSO-E u svojim godišnjim statističkim izvještajima, ukoliko su iste dostupne.*
- ✓ *Podaci se odnose na godinu koja prethodi godini podnošenja (Ažuriranog) plana razvoja Agenciji na saglasnost.*

[...]

4.3. Udio proizvodene električne energije prema kategoriji proizvodnje

- ✓ *Koristiti kategorije proizvodnje koje koristi ENTSO-E u svojim godišnjim statističkim izvještajima, ukoliko su iste dostupne.*
- ✓ *Podaci se odnose na godinu koja prethodi godini podnošenja (Ažuriranog) plana razvoja Agenciji na saglasnost.*

[...]

4.4. Geografski prikaz ukupno raspoloživih snaga po tačkama u sistemu slobodnih za priključenje novih korisnika (ΔGTC)

- ✓ *Podaci se odnose na godinu koja prethodi godini podnošenja (Ažuriranog) plana razvoja Agenciji na saglasnost.¹*

[...]

4.5. Pregled elektroprenosne infrastrukture

- ✓ *Podaci se odnose na godinu koja prethodi godini podnošenja (Ažuriranog) plana razvoja Agenciji na saglasnost.¹*

¹ Ukoliko je bilo značajnih promjena u godini podnošenja (Ažuriranog) plana Agenciji na saglasnost, prikazati podatke iz odgovarajućeg presječnog perioda

- ✓ Procjena potencijala za povećanje energetske efikasnosti u objektima prenosnog sistema električne energije
- ✓ Pregled operativnih mjera i ulaganja potrebnih za povećanje energetske efikasnosti

4.6. Pregled potreba za intervencijama na postojećim elementima u toku planskog perioda pod pretpostavkom da neće biti promjena u potrebama korisnika sistema u toku planskog perioda

ŠABLON ZA PREGLED POTREBNIH INTERVENCIJA NA POSTOJEĆIM ELEMENTIMA				
POTREBNE INTERVENCIJE NA POSTOJEĆIM ELEMENTIMA ČIJI JE POČETAK REALIZACIJE PLANIRAN U TOKU PRVOG REGUALTORNOG PERIODA ILI ČIJA JE REALIZACIJA ZAPOČETA PRIJE PERIODA NA KOJI SE PLAN ODNOŠI				
REDNI BROJ	ID BROJ	NAZIV INVESTICIJE	GODINA POČETKA REALIZACIJE	GODINA KRAJA REALIZACIJE
1				
2				
...				
N				
POTREBNE INTERVENCIJE NA POSTOJEĆIM ELEMENTIMA ČIJI JE POČETAK REALIZACIJE PLANIRAN NAKON PRVOG REGUALTORNOG PERIODA				
N+1				
N+2				
...				

5. IDENTIFIKOVANJE POTREBA [max 2500 riječi]

5.1. Prognoza konzuma

- ✓ Prikazati presjek u posljednjoj godini prvog regulatornog perioda na koji se plan odnosi
- ✓ Prikazati presjek u posljednjoj godini perioda na koji se plan odnosi.

...

5.1.1. Potrebe razvoja distributivnog sistema

- ✓ Prikazati presjek u posljednjoj godini prvog regulatornog perioda na koji se plan odnosi
- ✓ Prikazati presjek u posljednjoj godini perioda na koji se plan odnosi.

...

5.2. Prognoza proizvodnje

- ✓ Prikazati presjek u posljednjoj godini prvog regulatornog perioda na koji se plan odnosi
- ✓ Prikazati presjek u posljednjoj godini perioda na koji se plan odnosi.

...

5.3. Prekogranični projekti

- ✓ Prikazati investicije koje se nalaze u Desetogodišnjem planu razvoja ENTSO-E i njihovu dinamiku, a čiji je nosilac CGES.
- ✓ Prikazati investicije koje se nalaze na PECl²/PMI³ listi i njihovu dinamiku, a čiji je nosilac CGES.

² Projekti od interesa za Energetsku zajednicu

³ Projekti od zajedničnog interesa

- ✓ Prikazati investicije predviđene planovima razvoja susjednih prenosnog sistema električne energije koje mogu uticati na plan razvoja prenosnog sistema električne energije u Crnoj Gori i njihovu dinamiku.

6. SISTEMSKE ANALIZE [max 12000 riječi]

6.1. Presjek u godini koja prethodi godini podnošenja (**Ažuriranog**) plana razvoja Agenciji na saglasnost¹

- 6.1.1. Analiza tokova snaga i opterećenosti elemenata

- 6.1.2. Analiza naponsko reaktivnih prilika

- 6.1.3. Analiza struja kratkih spojeva

- 6.1.4. Analiza dinamičke stabilnosti sistema

- 6.1.5. Analiza gubitaka električne energije

- 6.1.6. Analiza prenosne moći i zagušenja

- 6.1.7. Analiza opštih pokazatelja kvaliteta isporuke električne energije

✓ Rangirati tačake u prenosnom sistemu električne energije prema vrijednosti indikatora opštег kvaliteta AIT (Prosječno trajanje prekida)

6.2. Presjek u posljednjoj godini prvog regulatonog perioda na koji se plan odnosi

- 6.2.1. Analiza tokova snaga i opterećenosti elemenata

- 6.2.2. Analiza naponsko reaktivnih prilika

- 6.2.3. Analiza struja kratkih spojeva

- 6.2.4. Analiza dinamičke stabilnosti sistema

- 6.2.5. Analiza gubitaka električne energije

- 6.2.6. Analiza prenosne moći i zagušenja

- 6.2.7. Analiza opštih pokazatelja kvaliteta isporuke električne energije

✓ Rangirati tačake u prenosnom sistemu električne energije prema vrijednosti indikatora opšteg kvaliteta AIT (Prosječno trajanje prekida)

6.3. Presjek u posljednjoj godini perioda na koji se plan odnosi

- 6.3.1. Analiza tokova snaga i opterećenosti elemenata

- 6.3.2. Analiza naponsko reaktivnih prilika

- 6.3.3. Analiza struja kratkih spojeva

- 6.3.4. Analiza dinamičke stabilnosti sistema

- 6.3.5. Analiza gubitaka električne energije

6.3.6. Analiza prenosne moći i zagušenja

6.3.7. Analiza opštih pokazatelja kvaliteta isporuke električne energije

- ✓ *Rangirati tačake u prenosnom sistemu električne energije prema vrijednosti indikatora opštег minimuma kvaliteta AIT (Prosječno trajanje prekida)*

7. NEOPHODNE INVESTICIJE U PLANSKOM PERIODU [max 1500 riječi ne uključujući tabele]

7.1. Pregled neophodnih novih elemenata sistema i intervencije na postojećim elementima

- ✓ *Neophodne investicije (uključujući i ulaganja neophodna za povećanje energetske efikasnosti i oticanje sistemskih ograničenja identifikovanih u poglavljiju 6) u planskom periodu predstaviti tabelarno po prioritetima, sa naznakama: da li je riječ o izgradnji novih elemenata ili intervencijama na postojećim, kad je planiran početak realizacije investicije, kad je planiran završetak realizacije investicije.*

ŠABLON ZA PREGLED PLANIRANIH INVESTICIJA

INVESTICIJE ČIJI JE POČETAK REALIZACIJE PLANIRAN U TOKU PRVOG REGULATORNOG PERIODA ILI ČIJA JE REALIZACIJA ZAPOČETA PRIJE PERIODA NA KOJI SE PLAN ODNOŠI					
REDNI BROJ	ID BROJ	NAZIV INVESTICIJE	NOVI ELEMENTI ili INTERVENCIJE NA POSTOJEĆIM ELEMENTIMA	GODINA POČETKA REALIZACIJE	GODINA KRAJA REALIZACIJE
1					
2					
...					
N					

INVESTICIJE ČIJI JE POČETAK REALIZACIJE PLANIRAN U NAKON PRVOG REGULATORNOG PERIODA					
N+1					
N+2					
...					

7.2. Pregled nepotrebnih intervencija na postojećim elementima u odnosu na Poglavlje 4.6

- ✓ *Navesti investicije iz poglavlja 4.6 koje nije potrebno realizovati ili čija realizacija se može odložiti zbog planirane izgradnje novih elemenata.*

ŠABLON ZA PREGLED INTERVENCIJA NA POSTOJEĆIM ELEMENTIMA KOJE SE ODLAŽU

REDNI BROJ	NAZIV INVESTICIJE KOJA SE ODNOŠI NA INTERVENCIJE NA POSTOJEĆIM ELEMENTIMA KOJE SE ODLAŽU	NAZIV INVESTICIJE ZBOG KOJE SE INTERVENCIJE NA POSTOJEĆIM ELEMENTIMA ODLAŽU
1		
2		
...		

7.3. Pregled ostalih potreba za ulaganjem u prenosni sistem električne energije

- ✓ Navesti kategorije ostalih nepohodnih ulaganja (poput: telekomunikacione infrastrukture, upravljačke infrastrukture, pamentih mreža itd.) kojima pripadaju investicije prikazane u investicionom planu

8. TEHNO-EKONOMSKE ANALIZE

- ✓ Tehno-ekonomска анализа се доставља у следећем формату за сваку investiciju која nije одобрена у претходним поступцима давања сагласности на investicionе планове

ŠABLON TEHNO-EKONOMSKE ANALIZE

NAZIV INVESTICIJE <i>(naziv investicije)</i>	GEOGRAFSKI PRIKAZ
IDENTIFIKACIONI BROJ INVESTICIJE <i>(broj)</i>	
OPIS TEHNIČKOG RJEŠENJA [max 200 riječi] <i>(tekst)</i>	
POČETAK IZGRADNJE <i>(gggg)</i>	KRAJ IZGRADNJE <i>(gggg)</i>
☐ Projekat	☐ Program
<i>(pojasniti zašto je Program – max 200 riječi)</i>	
CILJ(EVI) PLANA RAZVOJA ČIJEM OSTVARENJU INVESTICIJA DOPRINOSI	
<i>(takšativno navesti ciljeve iz poglavlja 3.1)</i>	
KORISTI	
K1 Društveno-ekonomска dobrobit⁴ [€/godina]	
K1.1 Ušteda troškova energetika [€/godina]	
K1.2 Ušteda troškova emisije gasova [€/godina]	
K2 Promjene u emisiji CO₂⁴ [t/godina] i [€/godina]	
K3 Integracija OIE⁴ [MW] ili [MWh/godina]	
K4 Emisija ne-CO₂⁴	

⁴ Proračun se vrši po uzoru na „3rd ENTSO-E Guideline for Cost Benefit Analysis of Grid Development Projects“, 2020
* opcionalno

[t/godina]	
K5 Gubici u mreži ⁴ [MWh/godina]	
K6 Adekvatnost ⁴ [MWh/godina]	
K7 Fleksibilnost ⁴	
K7.1 Razmjena balansne energije [redna skala]	
K7.2 Razmjena balansnih kapaciteta [max 200 riječi]	
K8 Stabilnost ⁴	
K8.1 Kvalitativni indikator [redna skala]	
K8.2 Stabilnost frekvencije [max 200 riječi]	
K8.3 Potrebe za uslugama za beznaposno pokretanje [€/godina] i [max 200 riječi]	
K8.4 Potrebe za uslugama za upra- vljanje naponom/reaktivnom snagom [max 200 riječi]	
K9 Izbjegavanje/odlaganje intervencija na postojećim elementima ⁴ [€]	
K10 Promjena potreba za redispečiranjem ^{4*} [€/godina]	
K11 Robusnost ⁵ [redna skala]	
TROŠKOVI	
T1 CAPEX [€]	
T2 OPEX [€/godina]	

- ✓ Za svaku investiciju koja se odnosi na izgradnju nove elektroenergetske infrastrukture dati tabelarni pregled poređenja varijanti.
- ✓ Za svaku investiciju koja se odnosi na izgradnju nove elektroenergetske infrastrukture dati pregled radar dijagrama poređenja varijanti.

⁵ Proračun se vrši po uzoru na „ENSO-E Guideline for Cost Benefit Analysis of Grid Development Projects“, 2015
* opcionalno

ŠABLON ZA POREĐENJE VARIJANTI

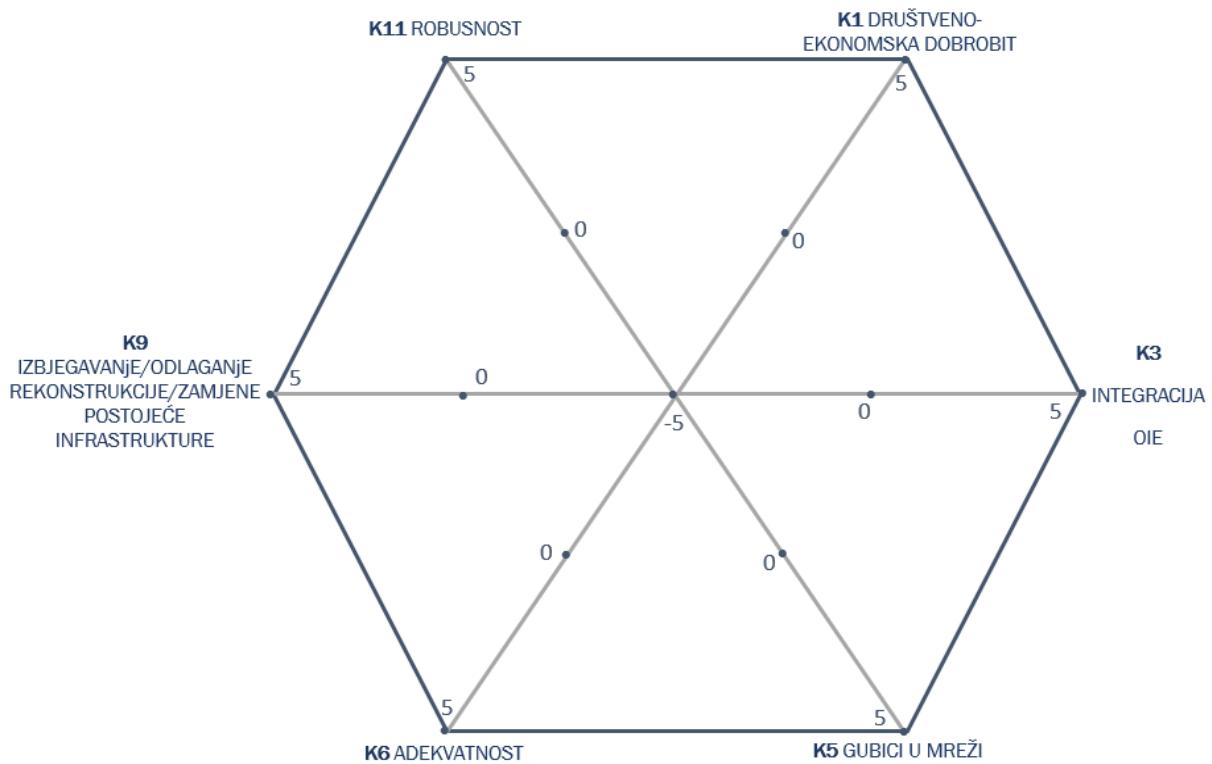
NAZIV INVESTICIJE	(naziv investicije)		
EVALUACIJA	VARIJANTA 1	VARIJANTA 2	VARIJANTA N
TEHNIČKI OPIS VARIJANTE [max 100 riječi]			
VARIJANTA ZADOVOLJAVA TEHNIČKE KRITERIJUME PROPISANE PRAVILIMA ZA FUNKCIONISANJE PRENOSNOG SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE [DA/NE]			
CILj(EVI) PLANA RAZVOJA ČIJEM OSTVARENJU DOPRINOSI INVESTICIJA ⁶			
K1 [€]			
K3 [MWh/godina]			
K5 [MWh/godina]			
K6 [MWh/godina]			
K9 [€]			
K11 [redna skala]			
CAPEX [€]			
OPEX [€/godina]			
RANGIRANJE VARIJANTI			

- ✓ Relativne vrijednosti svih koristi za pojedinačne varijante predstavljaju se na zajedničkom radar dijagramu.
- ✓ Svakoj od varijanti dodjeljuje jedna boja.
- ✓ Maksimalne relativne vrijednosti za svaki pojedinačni kriterijum su „5“, odnosno „-5“.

⁶ Taksativno navesti kojem od ciljeva definisanim u Poglavlju 3.2 ovog plana doprinosi određena varijanta

- ✓ „5“ se dodjeljuje varijanti čija je vrijednost konkretnog indikatora najveća u odnosu na ostale varijatne predmetne investicije.
- ✓ „-5“ se dodjeljuje varijanti čija je vrijednost konkretnog indikatora najveća u negativnom smjeru u odnosu na ostale varijatne predmetne investicije.
- ✓ Relativne vrijednosti konkretnе koristi svih preostalih varijatni se računaju u odnosu na vrijednost konkretnе koristi čija je relativna vrijednost „5“, odnosno „-5“.

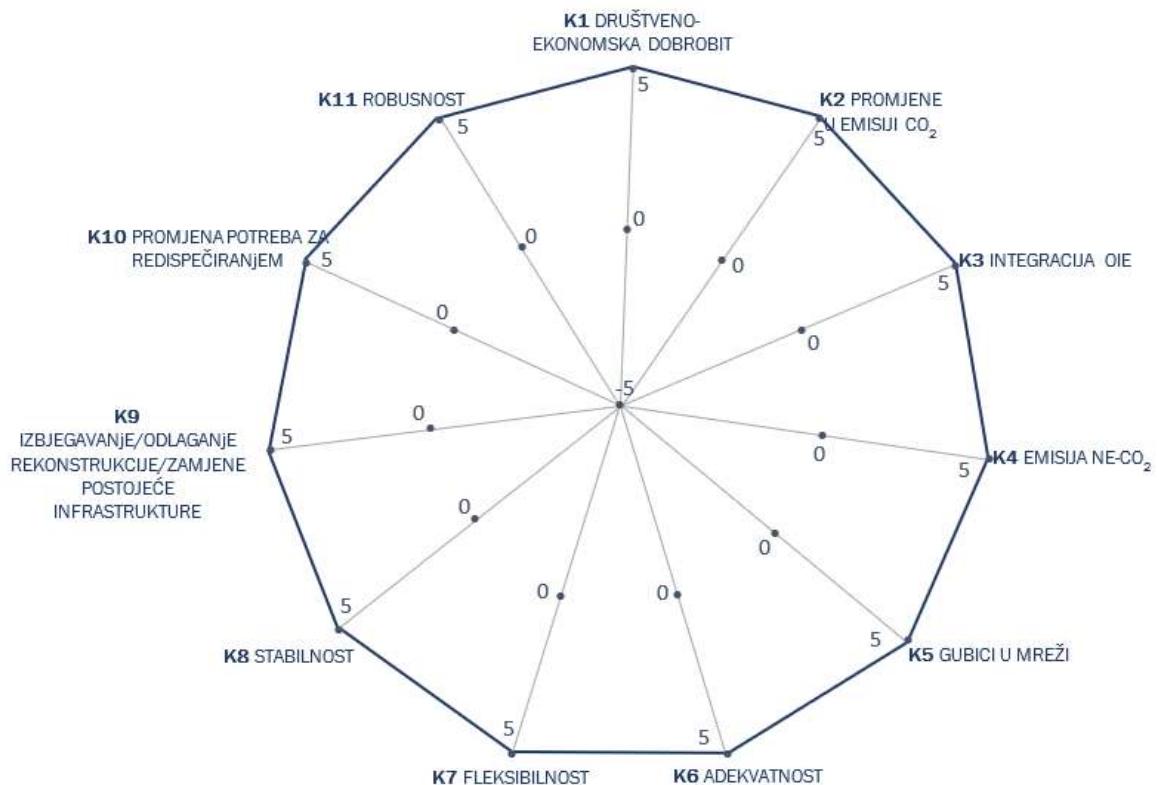
IZGLED RADAR DIJAGRAMA POREĐENJA VARIJANTI

9. ILUSTRACIJA SVEOBUHVATNE EVALUACIJE INVESTICIJA

- ✓ Relativne vrijednosti svih koristi iz pojedinačnih tehno-ekonomskih analiza svih investicija iz Poglavlja 8 se predstavljaju na zajedničkom radar dijagramu.
 - ✓ Ukoliko su u Poglavlju 8 predstavljene tehno-ekonomске analize za više od pet investicija, ilustracija sveobuhvatne evaluacije investicija podrazmijeva pregled pomoću više radar dijagrama, pri čemu se na jednom prikazuju relativne vrijednosti svih koristi iz pojedinačnih tehno-ekonomskih analiza najviše pet investicija prema redu prikazanom u potpoglavlju 7.1.
 - ✓ Svakoj od investicija za koje je dostavljena tehnoekonomksa analiza se dodjeljuje jedna boja.
 - ✓ Maksimalne relativne vrijednosti za svaki pojedinačni kriterijum su „5“, odnosno „-5“.
 - ✓ „5“ se dodjeljuje investiciji čija je vrijednost konkretnog indikatora najveća u odnosu na sve investicije za koje se dostavljene tehno-ekonomiske analize.
 - ✓ „-5“ se dodjeljuje investiciji čija je vrijednost konkretnog indikatora najveća u negativnom smjeru u odnosu na sve investicije za koje se dostavljene tehno-ekonomiske analize.
 - ✓ Relativne vrijednosti konkretnie koristi svih preostalih investicija se računaju u odnosu na vrijednost konkretnie koristi čija je relativna vrijednost „5“, odnosno „-5“.

IZGLED RADAR DIJAGRAMA

AŽURIRANI/INVESTICIONI PLAN
CGES-a

PERIOD GGGG-GGGG

dd.mm.gggg. godine

SADRŽAJ

...

LISTA TABELA

...

LISTA GRAFIKA

...

LISTA SLIKA

...

PREGLED SKRAĆENICA

...

1. PRAVNI OKVIR ZA DONOŠENJE INVESTICIONOG PLANA [max 250 riječi]

[...]

2. KATEGORIJE NEOPHODNIH INVESTICIJA U PLANSKOM PERIODU [max 500 riječi]

- ✓ Pored investicija koje se odnose na izgradnju nove ili intervencije na postojećoj elektroprenosnoj infrastrukturi, navesti kategorije ostalih nepohodnih ulaganja (poput: telekomunikacione infrastrukture, upravljačke infrastrukture, pamentih mreža itd.) kojima pripadaju investicije prikazane u investicionom planu

[...]

3. TEHNO-EKONOMSKE ANALIZE [ovo poglavlje čine samo šabloni tehnico-ekonomske analize za svaku od investicija]

3.1. TEHNO-EKONOMSKE ANALIZE INFRASTRUKTURNIH INVESTICIJA

- ✓ Tehnico-ekonomska analiza se dostavlja u formatu koji slijedi za svaku investiciju koja se odnosi na izgradnju nove ili intervencije na postojećoj elektroprenosnoj infrastrukturi, a koja nije odobrena u prethodnim postupcima

ŠABLON TEHNO-EKONOMSKE ANALIZE ZA INFRASTRUKTURNE INVESTICIJE

NAZIV INVESTICIJE	GEOGRAFSKI PRIKAZ
(naziv investicije)	
IDENTIFIKACIONI BROJ INVESTICIJE (broj)	
OPIS TEHNIČKOG RJEŠENJA [max 200 riječi] (tekst)	
POČETAK IZGRADNJE KRAJ IZGRADNJE (gggg) (gggg) ☐ Projekat ☐ Program	(dio) elektroprenosnog sistema sa prikazom planirane infrastrukture [jpg./png.]
(pojasniti zašto je Program – max 200 riječi)	
CILJ(EVI) PLANA RAZVOJA ČIJEM OSTVARENJU INVESTICIJA DOPRINOSI (taksativno navesti ciljeve iz poglavlja 3.1 Plana razvoja)	
KORISTI	
K1 Društveno-ekonomska dobrobit ⁷ [€/godina]	
K1.1 Ušteda troškova energenata [€/godina]	
K1.2 Ušteda troškova emisije gasova [€/godina]	
K2 Promjene u emisiji CO ₂ ⁴ [t/godina] i [€/godina]	
K3 Integracija OIE ⁴	

⁷ Proračun se vrši po uzoru na „3rd ENTSO-E Guideline for Cost Benefit Analysis of Grid Development Projects“, 2020
* opcionalno

[MW] ili [MWh/godina]	
K4 Emisija ne-CO ₂ ⁴ [t/godina]	
K5 Gubici u mreži ⁴ [MWh/godina]	
K6 Adekvatnost ⁴ [MWh/godina]	
K7 Fleksibilnost ⁴	
K7.1 Razmjena balansne energije [redna skala]	
K7.2 Razmjena balansnih kapaciteta [max 200 riječi]	
K8 Stabilnost ⁴	
K8.1 Kvalitativni indikator [redna skala]	
K8.2 Stabilnost frekvencije [max 200 riječi]	
K8.3 Potrebe za uslugama za beznaponsko pokretanje [€/godina] i [max 200 riječi]	
K8.4 Potrebe za uslugama za upravljanje naponom/reakтивном snagom [max 200 riječi]	
K9 Izbjegavanje/odlaganje intervencija na postojećim elementima ⁴ [€]	
K10 Promjena potreba za redispečiranjem ^{4*} [€/godina]	
K11 Robusnost ⁸ [redna skala]	
TROŠKOVI	
T1 CAPEX [€]	
T2 OPEX [€/godina]	

⁸ Proračun se vrši po uzoru na „ENTSO-E Guideline for Cost Benefit Analysis of Grid Development Projects“, 2015
* opcionalno

3.2. TEHNO-EKONOMSKE ANALIZE OSTALIH INVESTICIJA

- ✓ Tehno-ekonomska analiza se dostavlja u formatu koji slijedi za sve preostale investicije koje se ne odnose na izgradnju nove ili intervencije na postojećoj elektroprenosnoj infrastrukturi, a koja nije odobrena u prethodnim postupcima

ŠABLON TEHNO-EKONOMSKE ANALIZE ZA OSTALE INVESTICIJE

NAZIV INVESTICIJE <i>(naziv investicije)</i>	GEOGRAFSKI PRIKAZ*
IDENTIFIKACIONI BROJ INVESTICIJE <i>(broj)</i>	
OPIS TEHNIČKOG RJEŠENJA [max 200 riječi] <i>(tekst)</i>	
POČETAK IZGRADNJE KRAJ IZGRADNJE <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> (gggg) (gggg) </div> ☐ Projekat ☐ Program <i>(pojasniti zašto je Program – max 200 riječi)</i>	<p>(dio) elektroprenosnog sistema sa prikazom planirane infrastrukture [jpg./png.]</p>
KATEGORIJA INVESTICIJE <i>(taksativno navesti kategoriju iz poglavlja 2)</i>	
CILJ(EVI) PLANA RAZVOJA ČIJEM OSTVARENJU INVESTICIJA DOPRINOSI <i>(taksativno navesti ciljeve iz poglavlja 3.1 Plana razvoja)</i>	
KORISTI	
K1 Izbjegnuti troškovi poslovanja [€/godina]	
K2 Povezanost sa drugim investicijama (odobrenim/realizovanim) [max 200 riječi]	
K3 Ispunjene zakonske obaveze [max 200 riječi]	
K4 Ispunjene obaveze iz međunarodnih ugovora [max 200 riječi]	
TROŠKOVI	
T1 CAPEX [€]	
T2 OPEX [€/godina]	

4. PLAN INVESTIRANJA [ovo poglavlje čini samo šablon za plan investiranja]

- ✓ Dinamika realizacije investicija u investicionom planu (kolone 6, 7 i 8 u Šablonu koji slijedi) se razrađuje za sve godine regulatornog perioda
- ✓ Dinamika realizacije investicija u ažuriranom investicionom planu se razrađuje počevši od godine nakon podnošenja ažuriranog investicionog plana Agenciji na saglasnost do kraja regulatornog perioda

ŠABLON PLANA INVESTIRANJA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
REDNI BROJ	IB	PROGRAM/ PROJEKAT	NAZIV INVESTICIJE	REALIZOVANO DO gggg ⁹ [€]	PLAN ZA gggg ¹⁰ [€]	PLAN ZA gggg ¹¹ [€]	PLAN ZA gggg ¹² [€]	UKUPNA VRIJEDNOST INVESTICIJE [k€]	IZVORI FINANSIRANJA	GODINA POČETKA REALIZACIJE	GODINA KRAJA REALIZACIJE
1											
...											
N											
NEPREDVIĐENE INTERVENCIJE (CONTINGENCY PLAN)											
UKUPNO											

⁹ godina koja prethodi godini podnošenja (Ažuriranog) investicionog plana Agenciji na saglasnost

¹⁰ prva godina regulatornog perioda

¹¹ druga godina regulatornog perioda

¹² treća godina regulatornog perioda

PRILOG 1: AMORTIZACIONI PLAN ZA OSNOVNA SREDSTVA KOJA ĆE BITI IZGRAĐENA

PRILOG 2: PROGRAM OTKUPA INFRASTRUKTURE ZA PERIOD **GGGG-GGGG**

Prilog 3

Metodologija i kriterijumi koji se koriste za procjenu ulaganja u infrastrukturne projekte na području električne energije i svih većih rizika povezanih s takvim projektima

Kriterijumi procjene rizika

Član 1

- (1) Agencija, za projekte od interesa za Zajednicu, sprovodi analizu specifičnih rizika koje je naveo operator prenosnog sistema i mjera preduzetih za smanjenje rizika.
- (2) Prilikom procjene rizika za projekte od interesa za Energetsku zajednicu (u daljem tekstu: Zajednica) primjenjuju se sljedeći kriterijumi:
 - 1) prihvatljivost projekta, u smislu potvrde da se projekat nalazi na listi projekata od interesa za Zajednicu, usvojenoj od nadležnog organa Zajednice;
 - 2) dostupnost svih potrebnih dokumenata i podataka, tj. dokaza o mogućim rizicima;
 - 3) dostupnost dokaza o tome jesu li eventualni rizici povezani s određenim projektom od interesa za Zajednicu veći od uporedivog projekta i do koje mjere oni negativno utiču na operatora prenosnog sistema;
 - 4) dostupnost procjene rizika za projekat od interesa za Zajednicu, koji između ostalog uključuje:
 - a. analizu troškova i koristi koja je napravljena u skladu sa međunarodnom dobrom praksom,
 - b. dokaz o dovolnjem stepenu pripremljenosti projekta,
 - c. opis rizika, uključujući vjerovatnoću nastanka, kvantitativnu procjenu finansijskih posljedica i profil rizika u skladu sa članom 2 stav 1 tačka 1 ove metodologije,
 - d. identifikovanje strane na koju utiče rizik, tj. ko snosi posljedice rizika,
 - e. objašnjenje može li se potencijalni rizik ublažiti ili eliminisati pomoću mjera koje može sprovesti operator sistema ili postojećih regulatornih mjera, odnosno objašnjenje zašto to nije moguće.

- (1) Operator prenosnog sistema mora dostaviti Agenciji dokaze iz stava 2 tač. 2, 3 i 4 ovog člana.
- (2) Agencija može od operatora prenosnog sistema zatražiti dodatne informacije, dokumenta i podatke ako su potrebne za adekvatnu procjenu rizika za projekt od interesa za Zajednicu.

Postupak procjene rizika

Član 2

- (1) Postupak procjene rizika za projekt od interesa za Zajednicu sprovodi se na bazi kriterijuma iz člana 1 ove metodologije i sastoji se od sljedećih koraka:
 - 1) Identifikacija rizika, kojima se mogu dodijeliti sljedeći profili:
 - a. rizik od prekoračenja troškova - rizik da stvarni troškovi tokom pripreme, izgradnje, rada i održavanja projekta budu viši od očekivanih troškova koje je Agencija unaprijed odobrila,
 - b. rizik od prekoračenja vremena - rizik da priprema i izgradnja projekta traje duže od planiranog prema planu razvoja sistema,
 - c. rizik od nastanka nasukanih sredstava - rizik da će potražnja za uslugama projekta od interesa za Zajednicu biti manja od planirane zbog razloga koji nijesu pod nadzorom operatora prenosnog sistema,

- d. rizik od neefikasnosti nastalih troškova - rizik da se troškovi koji su nastali na bazi uporedne procjene ili drugih regulatornih mjera ne smatraju efikasnim,
 - e. rizik od nelikvidnosti - rizik da operator prenosnog sistema neće moći ispuniti svoje finansijske obaveze.
- 2) Identifikacija mjera za ublažavanje ili uklanjanje rizika od strane operatora prenosnog sistema, pri čemu Agencija procjenjuje do koje mjere rizik može biti ublažen ili uklonjen primjenom odgovarajućih mjera od strane operatora prenosnog sistema, kao što su određeni ekonomski instrumenti (npr. ugovorne kazne, osiguranja i sl.). Ako su te mjere dostupne i primjenjive, nijesu potrebne dodatne mjere, tj. podsticaji.
- 3) Procjena rizika i definisanje troška kapitala, kao i regulatornih mjera za ublažavanje ili uklanjanje rizika koje se mogu primijeniti, pri čemu:
- a. Potencijalni efekat rizika na operatora prenosnog sistema procjenjuje se uzimanjem u obzir cjelokupnog regulatornog okvira;
 - b. Agencija procjenjuje u kojoj mjeri je rizik već uzet u obzir kod određivanja troška kapitala na osnovu metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda;
 - c. Agencija će takođe procijeniti koje se važeće regulatorne mjere za ublažavanje ili uklanjanje rizika primjenjuju na odgovarajući rizik.
- 4) Kvantifikacija rizika, pri čemu će Agencija, ako je to moguće, na bazi podataka dostavljenih od operatora prenosnog sistema, ocijeniti izloženost riziku za određeni projekt od interesa za Zajednicu u smislu viših troškova ili nižih prihoda za operatora prenosnog sistema.
- 5) Upoređivanje projekata, pri čemu se prilikom procjene stepena i opravdanosti rizika, investicioni projekat upoređuje s drugim odgovarajućim projektom. Agencija ocjenjuje jesu li eventualni rizici za određeni projekat od interesa za Zajednicu veći od rizika uporedivog projekta.
- 6) Opravdanost profila rizika, pri čemu Agencija ocjenjuje postoji li opravdanje za određeni profil rizika s obzirom na pozitivni učinak projekta u poređenju s alternativnim rizikom, uzimajući u obzir, između ostalog, rezultate dostavljene analize troškova i koristi.
- (2) Ako je potrebno, Agencija će razmotriti smanjenje ili uklanjanje preostalih otkrivenih rizika preduzimanjem odgovarajućih koraka u odnosu na specifičnu prirodu rizika.

641.

Na osnovu člana 43 stav 4 tačka 13 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17 i 82/20) i člana 12 stav 1 tačka 1 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti ("Službeni list CG", br. 36/17 i 91/20), Odbor Agencije na sjednici od 14.05.2021. godine donio je

PRAVILA

ZA IZRADU I PRAĆENJE REALIZACIJE DESETOGODIŠNJIH PLANNOVA RAZVOJA DISTRIBUTIVNOG SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Predmet

Član 1

Ovim pravilima se utvrđuju način i postupak izrade, sadržaj, način i postupak davanja saglasnosti, postupak sprovodenja javne rasprave, kao i način praćenja realizacije desetogodišnjih planova razvoja distributivnog sistema električne energije (u daljem tekstu: plan razvoja).

Utvrđivanje i dostavljanje plana razvoja

Član 2

Operator distributivnog sistema (u daljem tekstu: operator) na osnovu neposrednog i stalnog praćenja rada sistema i sagledavanja trenda potreba, kao i podataka i informacija dobijenih od svih relevantnih subjekata utvrđuje plan razvoja i dostavlja ga Regulatornoj agenciji za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) na davanje saglasnosti.

Metodološki pristup

Član 3

Metodološki pristup planiranja distributivnog sistema se sastoji iz sljedećih elemenata:

- 1) ciljevi razvoja distributivnog sistema,
- 2) analiza dokumenata i zahtjeva od uticaja na plan razvoja iz člana 5 ovih pravila,
- 3) identifikacija investicija za postizanje ciljeva razvoja,
- 4) tehnički i ekonomski kriterijumi za odabir investicija,
- 5) rezultati koji bi se postigli realizacijom odabranih investicija sadržanih u planu razvoja.

Cilj plana razvoja

Član 4

- (1) Plan razvoja ima za cilj da detaljno prikaže stanje distributivnog sistema u Crnoj Gori u godini koja prethodi planskom periodu, utvrdi smjernice za njegov razvoj u skladu sa potrebama korisnika sistema.
- (2) Plan razvoja mora biti utemeljen na postojećoj i planiranoj distribuiranoj proizvodnji i opterećenju sistema i sadržati mјere koje garantuju sposobnost sistema da zadovolji potrebe za distribucijom električne energije i dugoročnu sigurnost snabdijevanja.

Izrada plana razvoja

Član 5

- (1) Prilikom izrade plana razvoja, operator je dužan, u najvećoj mogućoj mjeri, uzeti u obzir:
 - 1) Nacionalni energetski i klimatski plan, uzimajući u obzir projekte izgradnje objekata za proizvodnju električne energije, a naročito projekte korišćenja energije iz obnovljivih izvora,
 - 2) lokalne energetske planove,
 - 3) prostorno-planske dokumente,
 - 4) plan razvoja prenosnog sistema,
 - 5) nesmetani razvoj tržišta električne energije,
 - 6) potrebe razvoja distributivnog sistema električne energije,
 - 7) opterećenje i pouzdanost distributivnog sistema,
 - 8) obezbeđenje potrebnih uslova za priključenje novih potrošačkih i proizvodnih objekata,
 - 9) uticaj povećanja energetske efikasnosti,
 - 10) smanjenje gubitaka u sistemu i poboljšanje kvaliteta usluge,
 - 11) tehničke i ekonomske kriterijume, i
 - 12) društvenu prihvatljivost (uticaj na okolinu, javnu bezbjednost i javno zdravlje).
- (2) Plan razvoja distributivnog sistema izrađuje se na način da sadrži planski okvir za realizaciju investicija.

Sadržaj plana razvoja

Član 6

- (1) Plan razvoja naročito sadrži:
 - 1) razrađen metodološki pristup za izradu plana razvoja,
 - 2) prognozu potrošnje, sa posebnim osvrtom na pregled potreba distributivnog konzuma po tačkama priključenja na prenosni sistem, i proizvodnje električne energije koja uključuje postojeće i planirano stanje i potrebe, kako u poslednjoj godini prvog regulatornog perioda na koji se plan odnosi, tako i u poslednjoj godini perioda na koji se plan odnosi,
 - 3) pregled postojećih objekata distributivnog sistema i stanje u kome se oni trenutno nalaze,
 - 4) geografski prikaz ukupno raspoloživih snaga po tačkama u sistemu slobodnih za priključenje novih korisnika (ΔGTC) na 35 kV nivou, ako je to moguće,
 - 5) analizu distributivnog sistema koju čine:
 - a) analiza opterećenosti elemenata sistema koja se izrađuje sa preciznošću potrebnom za procjenu neophodnosti investicija,
 - b) analiza tokova snaga i naponsko reaktivnih prilika za elemente sistema na 35 kV naponskom nivou, kao i za elemente na drugim naponskim nivoima gdje je to primjenljivo i potrebno za procjenu neophodnosti investicija,
 - c) analiza pouzdanosti sistema i kvaliteta isporuke električne energije koja se izrađuje sa preciznošću potrebnom za procjenu neophodnosti investicija,
 - d) procjena uticaja neisporučene električne energije,
 - e) procjena pokazatelja kvaliteta isporuke električne energije,
 - f) analiza gubitaka električne energije.
 - 6) pregled kategorija investicija i to:

- a) investicije koje se odnose na izgradnju nove i intervencije na postojećoj elektrodistributivnoj infrastrukturi,
- b) ostala neophodna ulaganja kojima pripadaju investicije sadržane u investicionom planu.

Kriterijumi

Član 7

- (1) Tehnički kriterijumi iz člana 3 tačka 4 ovih pravila obuhvataju zahtjeve i ograničenja koji proizilaze iz pravila koja uređuju rad distributivnog sistema i odnose se na rad sistema u normalnim, kao i otežanim pogonskim uslovima.
- (2) Ekonomski kriterijumi iz člana 3 tačka 4 ovih pravila su:
 - 1) kriterijum minimalnih troškova za postizanje ciljeva,
 - 2) kriterijum uticaja na ukupne troškove poslovanja.
- (3) Kriterijumi iz stava 2 ovog člana primjenjuju se prilikom pripreme i izbora tehničkog rješenja na način da se između mogućih tehničkih rješenja (varijantna rješenja) koja ispunjavaju ciljeve, zahtjeve i ograničenja izabere:
 - 1) rješenje koje za postizanje ciljeva prouzrokuje minimalne troškove investicije, i
 - 2) rješenje koje omogućava umanjivanje ukupnih troškova poslovanja operatora ili, ako to nije moguće, prouzrokuje najmanje uvećanje ovih troškova.

Uslovi za davanje saglasnosti na plan razvoja

Član 8

Agencija daje saglasnost na plan razvoja ako:

- 1) je u skladu sa ciljevima i dokumentima iz čl. 4 i 5 ovih pravila,
- 2) sadrži elemente iz člana 6 ovih pravila.

Postupak davanja saglasnosti na plan razvoja

Član 9

- (1) Operator je dužan da u godini podnošenja zahtjeva za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda utvrdi plan razvoja za narednih 10 godina.
- (2) Operator je dužan da Agenciji dostavi nacrt plana razvoja najkasnije do 31. marta godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se plan razvoja odnosi.
- (3) Agencija sprovodi postupak javne rasprave i izvještaj sa javne rasprave, sa stavovima po primjedbama datim na raspravi, dostavlja operatoru najkasnije do 30. aprila.
- (4) Operator je dužan da predlog plana razvoja sa ugrađenim primjedbama datim na javnoj raspravi dostavi Agenciji na davanje saglasnosti najkasnije do 1. juna godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se plan razvoja odnosi.

Investicioni plan

Član 10

- (1) Investicioni plan naročito sadrži:
 - 1) pravni okvir za donošenje investicionog plana,

- 2) kategorije neophodnih investicija u planskom periodu,
 - 3) popunjenoj Obrazac za tehnno-ekonomsku analizu iz Priloga 1 ovih pravila, za svaku investiciju pojedinačno koja ima vrijednost veću od 100.000 EUR,
 - 4) popunjenoj Obrazac plana investiranja iz Priloga 1 ovih pravila.
- (2) Investicije sadržane u investicionom planu iz stava 1 ovog člana mogu biti klasifikovane kao:
- 1) projekti, odnosno pojedinačne investicije,
 - 2) programi koji sadrže više pojedinačnih investicija koje ne moraju biti fizički direktno povezane i čija koordinisana realizacija doprinosi ostvarenju ciljeva razvoja distributivnog sistema.
- (2) Redoslijed investicija u investicionom planu određuje operator vodeći računa o prioritetu.
- (3) Investicioni plan može da sadrži planirana sredstva, namijenjena za realizaciju investicija koje nije moguće predvidjeti u momentu izrade plana, a za čiju realizaciju se može javiti potreba tokom planskog perioda uslijed nepredviđenih okolnosti (havarije, nepredviđene izgradnje objekata koji priključuju na distributivni sistem i dr.).
- (4) Sredstva iz stava 3 ovog člana (contingency plan) mogu se planirati u iznosu koji ne može biti veći od prosječne vrijednosti investicija koje su realizovane uslijed nepredviđenih okolnosti u tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva za davanje saglasnosti na investicioni plan.
- (5) Operator je dužan da uz predloženi iznos sredstava iz stava 4 ovog člana dostavi obrazloženje predloženog iznosa i podatke o investicijama koje su realizovane uslijed nepredviđenih okolnosti u tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva za davanje saglasnosti na investicioni plan.
- (6) Podatak o vrijednosti iz stava 4 ovog člana dostavlja se u Obrascu plana investiranja iz Priloga 1 ovih pravila i ista se ne uključuje se u regulatornu osnovu sredstava do stavljanja sredstava u funkciju.
- (7) Uz investicioni plan iz stava 1 ovog člana dostavljaju se amortizacioni plan za osnovna sredstva koja će biti izgrađena i program otkupa infrastrukture.
- (8) Operator je dužan da investicioni plan dostavi Agenciji na davanje saglasnosti uz plan razvoja u skladu sa rokovima iz člana 9 ovih pravila.

Uslovi za davanje saglasnosti na investicioni plan

Član 11

Agencija daje saglasnost na investicioni plan ako:

- 1) sadrži elemente iz člana 10 ovih pravila,
- 2) su ispunjeni kriterijumi iz člana 7 ovih pravila,
- 3) je usklađen sa planom razvoja,
- 4) je usklađen sa Prilogom 1, koji je sastavni dio ovih pravila.

Ažuriranje plana razvoja

Član 12

- (1) Operator, u slučaju potrebe, ažurira plan razvoja na način što uključuje eventualne promjene nastale iz objektivnih razloga.
- (2) Ako se plan razvoja ažurira u toku regulatornog perioda, operator je dužan da Agenciji dostavi nacrt ažuriranog plana razvoja najkasnije do 30. juna godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se ažuriranje odnosi.

- (3) Agencija sprovodi postupak javne rasprave i izvještaj sa javne rasprave sa stavovima po primjedbama datim na raspravi, dostavlja operatoru najkasnije do 31. jula godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se ažuriranje odnosi.
- (4) Operator je dužan da predlog ažuriranog plana razvoja sa ugrađenim primjedbama datim na javnoj raspravi dostavi Agenciji na davanje saglasnosti najkasnije do 1. septembra godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se ažuriranje odnosi.
- (5) Operator je dužan da u slučaju ažuriranja plana razvoja Agenciji plati jednokratnu naknadu u iznosu od 5.000 EUR i dokaz o izvršenoj uplati dostavi uz nacrt ažuriranog plana razvoja iz stava 2 ovog člana.

Ažuriranje investicionog plana

Član 13

- (1) Operator, u slučaju protrebe, ažurira investicioni plan na način što:
 - 1) uključuje eventualne promjene nastale iz objektivnih razloga, i
 - 2) razrađuje dinamiku realizacije investicija po godinama do kraja regulatornog perioda, za svaku investiciju pojedinačno.
- (2) Operator može da ažurira investicioni plan nezavisno od plana razvoja ako promjene u investicionom planu ne iziskuju promjene u planu razvoja.
- (3) U slučaju da se ažuriraju i investicioni plan i plan razvoja, operator je dužan da ažurirani investicioni plan dostavi Agenciji na davanje saglasnosti uz ažurirani plan razvoja u skladu sa rokovima iz člana 12 ovih pravila.
- (4) U slučaju da se ažurira samo investicioni plan, operator je dužan da predlog ažuriranog investicionog plana dostavi Agenciji na davanje saglasnosti najkasnije do 1. septembra godine koja prethodi prvoj godini perioda na koji se ažuriranje odnosi.
- (5) Operator je dužan da u slučaju ažuriranja investicionog plana Agenciji plati jednokratnu naknadu u iznosu od 5.000 EUR i dokaz o izvršenoj uplati dostavi uz nacrt ažuriranog investicionog plana iz stava 1 ovog člana.

Praćenje realizacije investicionog plana

Član 14

- (1) Agencija prati realizaciju trogodišnjeg investicionog plana na osnovu izvještaja o realizaciji koji dostavlja operator u skladu sa Zakonom.
- (2) Izvještaj iz stava 1 ovog člana sadrži:
 - 1) ciljeve postignute investicionim ulaganjima,
 - 2) stepen realizacije plana na godišnjem nivou,
 - 3) poređenje planiranih sa utrošenim sredstvima,
 - 4) podatke o izvorima finansiranja investicija,
 - 5) obrazloženje za odstupanja u pogledu planirane dinamike realizacije investicija, vrijednosti investicija, kao i postignutih ciljeva i efekata,
 - 6) informacije o realizovanim investicijama iz člana 10 stav 3 ovih pravila, koje obuhvataju identifikaciju osnovnih sredstava, njihovu vrijednost, godinu puštanja sredstva u funkciju, obrazloženje nepredviđenih okolnosti uslijed kojih investiciju nije bilo moguće planirati, kao i razloge zbog kojih je istu bilo neophodno realizovati,

- 7) procjenu potrebe ažuriranja plana razvoja i/ili investicionog plana.
- (3) Elementi izvještaja iz stava 2 tač. 2, 3, 4, 5 i 6 ovog člana dostavljaju se za svaku investiciju pojedinačno.
- (4) Program iz člana 10 stav 2 tačka 2 ovih pravila, koji je odobren kao višegodišnja investicija, u pogledu praćenja realizacije, tretira se kao niz jednogodišnjih investicija.

Prelazne i završne odredbe

Član 15

Izuzetno od odredbi člana 5 stav 1 tačka 1 ovih pravila, do donošenja Nacionalnog energetskog i klimatskog plana i novih lokalnih energetskih planova koriste se Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine, Nacionalni akcioni plan korišćenja energije iz obnovljivih izvora do 2020. godine i lokalni energetski planovi donijeti na osnovu Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 28/10, 6/13 i 10/15).

Prestanak važenja

Član 16

Danom stupanja na snagu ovih pravila prestaju da važe Pravila za izradu i praćenje realizacije desetogodišnjih planova razvoja distributivnog sistema električne energije ("Službeni list CG", br. 43/2016 i 85/2018).

Stupanje na snagu

Član 17

Ova Pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 21/1490-9
Podgorica, 14.05.2021. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.

AŽURIRANI/INVESTICIONI PLAN

CEDIS-a

PERIOD GGGG-GGGG

dd.mm.gggg. godine

SADRŽAJ

LISTA TABELA

LISTA GRAFIKA

LISTA SLIKA

PREGLED SKRAĆENICA

1. PRAVNI OKVIR ZA DONOŠENJE INVESTICIONOG PLANA [max 250 riječi]

[...]

2. KATEGORIJE NEOPHODNIH INVESTICIJA U PLANSKOM PERIODU [max 500 riječi]

- ✓ *Pored investicija koje se odnose na izgradnju nove ili intervencije na postojećoj elektroistributivnoj infrastrukturi, navesti i kategorije ostalih nepohodnih ulaganja (poput: telekomunikacione infrastrukture) kojima pripadaju investicije prikazane u investicionom planu*

[...]

3. TEHNO-EKONOMSKE ANALIZE [ovo poglavlje čine samo šabloni tehno-ekonomске analize za svaku od investicija koja ima vrijednost veću od 100.000 EUR]

- ✓ *Tehno-ekonomska analiza se dostavlja u formatu koji slijedi za svaku investiciju koja nije odobrena u prethodnim postupcima davanja saglasnosti na investicione planove*

ŠABLON TEHNO-EKONOMSKE ANALIZE ZA INVESTICIJE

NAZIV INVESTICIJE		GEOGRAFSKI PRIKAZ ¹
(naziv investicije)		
OPIS TEHNIČKOG RJEŠENJA		
(tekst)		
IDENTIFIKACIONI BROJ INVESTICIJE		
(broj)		
POČETAK IZGRADNJE	KRAJ IZGRADNJE	
(gggg)	(gggg)	
☐ Projekat	☐ Program	
(pojasniti zašto je Program – max 200 riječi)		
KATEGORIJA INVESTICIJE		
(taksativno navesti kategoriju iz poglavlja 2)		
CILJ(EVI) ČIJEM OSTVARENJU INVESTICIJA DOPRINOSI		
(taksativno navesti ciljeve) [max 100 riječi]		
KORISTI		
K1 Izbjegnuti troškovi poslovanja ¹ [€/godina]		
K2 Povezanost sa drugim investicijama (odobrenim/realizovanim) [max 200 riječi]		
K3 Ispunjene zakonske obaveze [max 200 riječi]		
K4 Promjene u emisiji CO ₂ ² [t/godina]		
K5 Promjena gubitaka u dijelu mreže koja je galvanski povezana [MWh/godina]		
K6 Integracija OIE [MW] i [MWh/godina]		

(dio) elektroistributivnog sistema sa prikazom planirane infrastrukture
[jpg./png.]

¹ Termin definisan metodologijom kojom se utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i cijene za korišćenje distributivnog sistema električne energije.

² opciono

K7 Izbjegavanje/odlaganje intervencija na postojećim elementima [€]	
K8 Unapređenje kvaliteta isporuke električne energije (na nivou regionala/pripadajućeg konzuma) ³ [ΔSAIDI] i [ΔSAIFI]	
TROŠKOVI	
T1 CAPEX [€]	
T2 OPEX [€/godina]	

³ Samo za investicije na 35 kV mreži.

4. PLAN INVESTIRANJA [ovo poglavlje čini samo šablon za plan investiranja]

- ✓ Dinamika realizacije investicija u **(ažuriranom)** investicionom planu se razrađuje počevši od godine nakon podnošenja **(ažuriranog)** investicionog plana Agenciji na saglasnost do kraja planskog perioda

ŠABLON PLANA INVESTIRANJA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
REDNI BROJ	IB	PROGRAM/ PROJEKAT	NAZIV INVESTICIJE	REALIZOVANO DO gggg ⁴ [€]	PLAN ZA gggg ⁵ [€]	PLAN ZA gggg ⁶ [€]	PLAN ZA gggg ⁷ [€]	UKUPNA VRIJEDNOST INVESTICIJE [k€]	IZVORI FINANSIRANJA	GODINA POČETKA REALIZACIJE	GODINA KRAJA REALIZACIJE
1											
...											
N											
NEPREDVIĐENE INTERVENCIJE (CONTINGENCY PLAN) ⁸											
UKUPNO											

⁴ godina koja prethodi godini podnošenja (Ažuriranog) investicionog plana Agenciji na saglasnost

⁵ prva godina planskog perioda

⁶ druga godina planskog perioda

⁷ treća godina planskog perioda

⁸ Uz Tabelu dostaviti obrazloženje i podatke u skladu sa članom 10 stav 5 ovih pravila

PRILOG 1: AMORTIZACIONI PLAN ZA OSNOVNA SREDSTVA KOJA ĆE BITI IZGRAĐENA

PRILOG 2: PROGRAM OTKUPA INFRASTRUKTURE ZA PERIOD **GGGG-GGGG**

642.

Na osnovu čl. 116 stav 1 tačka 14 Zakona o energetici ("Službeni list CG" broj 5/2016, 51/17 i 82/20) i člana 61 Statuta DOO "Crnogorskog elektroodistributivnog sistema" Podgorica broj 10-00-11362 od 01.04.2021. godine, Odbor Direktora na III sjednici održanoj 23. aprila 2021. godine, donio je

**ODLUKU
O IZMJENI PRAVILA ZA SPROVOĐENJE POSTUPKA OTKRIVANJA,
UTVRĐIVANJA I SPRJEČAVANJA NEOVLAŠĆENOOG KORIŠĆENJA
ELEKTRIČNE ENERGIJE („SLUŽBENI LIST CRNE GORE”, BROJ 15/17 OD
31.01.2017. GODINE)**

Član 1

U Pravilima za sprovođenje postupka otkrivanja, utvrđivanja i sprječavanja neovlašćenog korišćenja električne energije („Službeni list Crne Gore, broj 15/17 od 31.01.2017 godine), u članu 14 stav 1 tačka 1 mijenja se i glasi:

„korišćenje električne energije bez pribavljene saglasnosti za priključenje, zaključenog ugovora o priključenju ili ugovora o izgradnji infrastrukture za priključenje i priključenju i ugovora o snabdijevanju“.

Član 2

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore.“

Broj: 10-01-14417
Podgorica, 23.04.2021. godine

Predsjednik Odbora direktora,
Rajko Radošević, dipl.el.ing. s.r.

643.

Na osnovu čl. 116 stav 1 tačka 15 Zakona o energetici ("Službeni list CG" broj 5/2016, 51/17 i 82/20) i člana 61 Statuta DOO "Crnogorskog elektroodistributivnog sistema" Podgorica broj 10-00-11362 od 01.04.2021. godine, Odbor Direktora na III sjednici održanoj 23. aprila 2021. godine, donio je

O D L U K U **O IZMJENAMA I DOPUNAMA METODOLOGIJE ZA OBRAČUNAVANjE I** **NAPLATU NEOVLAŠĆENO PREUZETE ELEKTRIČNE ENERGIJE** **(„SLUŽBENI LIST CG”, BROJ 7/17)**

Član 1

U Metodologiji za obračunavanje i naplatu neovlašćeno preuzete električne energije („Službeni list CG“ ,broj 7/17) član 2 mijenja se i glasi:

(1) „Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju ista značenja kao u Zakonu o energetici (u daljem tekstu:Zakon), pravilima kojima se uređuje funkcionisanje distributivnog sistema, pravilima kojima se uređuje mjerjenje u distributivnom sistemu, pravilima kojima se uređuje sprovođenje postupka otkrivanja, utvrđivanja i sprečavanja neovlašćenog korišćenja električne energije i metodologijom kojom se uređuje utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena.

(2) Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju sljedeće značenje:

1) samovoljno priključenje je svako priključenje objekata ili instalacija korisnika na distributivni sistem bez ili suprotno pribavljenoj saglasnosti za priključenje, ugovoru o priključenju ili ugovoru o izgradnji infrastrukture za priključenje i priključenju.

2) obračun neovlašćene potrošnje je akt CEDIS-a koji sadrži količinu neovlašćeno preuzete električne energije, podatke na osnovu kojih je utvrđena količina neovlašćeno preuzete električne energije, kao i iznos naknade štete na osnovu neovlašćeno preuzete električne energije, u skladu sa ovom metodologijom.“

Član 2

Član 3 mijenja se i glasi:

“Pod neovlašćenim korišćenjem električne energije smatra se korišćenje električne energije na način i u slučajevima propisanim članom 222 Zakona i to:

1) samovoljno priključenje objekta, uređaja ili instalacije na distributivni sistem električne energije, ili instalaciju drugog kupca;

2) korišćenje energije bez ili mimo mjernih uređaja ili neovlašćeno izvođenje intervencija kojima se omogućava korišćenje energije bez ili mimo mjernog uređaja;

3) neovlašćeno izvođenje intervencija na mjernim uređajima, kojima se onemogućava pravilno registrovanje utrošene energije;

4) samovoljno priključenje nakon obustave isporuke električne energije zbog neovlašćene potrošnje ili neplaćanja računa za utrošenu energiju;

5) korišćenje električne energije, protivno zaključenim ugovorima o snabdijevanju;

6) korišćenje električne energije nakon raskida ugovora o snabdijevanju;

7) korišćenje energije u druge svrhe osim za sopstvenu potrošnju domaćinstva u kojem stanuje lice koje ima pravo na snabdijevanje u skladu sa članom 198 stav 1 Zakona.”

Član 3

U članu 4 riječi "se na način i u postupku propisanom Pravilima za sprovođenje postupka otkrivanja, utvrđivanja i sprječavanja neovlašćenog korišćenja električne energije od strane", zamijeniti riječima "CEDIS na način i u postupku propisanom pravilima kojima se uređuje

sproveđenje postupka otkrivanja, utvrđivanja i sprječavanja neovlašćenog korišćenja električne energije".

Član 4

U članu 6 stav 1 poslije riječi „saglasnošću za priključenje, odnosno ugovoru o priključenju“ dodaju se riječi „ili ugovora o izgradnji infrastrukture za priključenje i priključenju“.

U stavu 2 riječi „odnosno bez ugovora o priključenju“ zamjenju se riječima „ili ugovora o izgradnji infrastrukture za priključenje i priključenju“.

Član 5

U članu 7 stav 3 mijenja se i glasi:

(3) Obračunska snaga (P) iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđuje se:

1) u slučaju kada se električna energija preuzima preko brojila, primjenom sledećih formula:

a) za monofazno ($P=Un \times In$),

gdje je $Un=230V$

b) za trofazno ($P=\sqrt{3}Un \times In$),

gdje je $Un=400V$

2) u slučaju kada se električna energija preuzima mimo brojila, primjenom sljedeće formule:

$$P= n \times Un \times In_{max} (\text{kW})$$

gdje je:

n - broj faza preko kojih je električna energija neovlašćeno preuzimana,

$Un = 230V$ - fazni napon

Inmax (A) - najniža vrijednost od svih nominalnih, odnosno najviših trajno dopuštenih struja svih komponenti u serijskom spoju strujnog kruga, preko kojega se neovlašćeno preuzima električna energija."

Član 6

U članu 10 riječi: „stav 1 tačka 6 ove metodologije operator distributivnog sistema“ zamjenjuju se riječima „tačka 7 ove metodologije, CEDIS“.

Član 7

U članu 11 stav 1 tačka 2 riječi „ovih pravila“ zamjenjuju se riječima „ove metodologije“.

Član 8

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore.“

Broj: 10-01-14416

Podgorica, 23.04.2021. godine

Predsjednik Odbora direktora,
Rajko Radošević, dipl.el.ing. s.r.

644.

Na osnovu člana 139 stav 1 Zakona o energetici ("Službeni list CG" br. 5/16, 51/17 i 82/20) i člana 61 Statuta DOO Crnogorskog elektrodistributivnog sistema Podgorica broj 10-00-11362 od 01.04.2021 godine, Odbor Direktora na III sjednici održanoj dana 23. aprila 2021. godine, utvrdio je:

PROGRAM MJERA ZA PRIMJENU NEDISKRIMINATORNIH USLOVA ZA PRISTUP DISTRIBUTIVNOM SISTEMU ELEKTRIČNE ENERGIJE

Predmet Programa mjera

Član 1

Ovim Programom DOO Crnogorski elektrodistributivni sistem - Podgorica (u daljem tekstu: CEDIS), utvrđuje mјere koje je dužan da primjenjuje radi obezbjeđivanja nediskriminatornih uslova za pristup distributivnom sistemu električne energije, način praćenja ispunjavanja tih mјera, kao i izvještavanje o sprovođenju i preduzetim mјerama.

Cilj primjene Programa

Član 2

Program propisuje obaveze CEDIS-a, sa ciljem da se:

- 1) spriječi diskriminatorno ponašanje i obezbijedi objektivnost i transparentnost u obavljanju poslova distribucije električne energije;
- 2) imenuje ovlašćeno lice za praćenje realizacije Programa i godišnje izvještavanje Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) o preduzetim mјerama na sprječavanju diskriminatornog pristupa distributivnom sistemu električne energije, u skladu sa Zakonom o energetici (u daljem tekstu: Zakon);
- 3) propišu prava i obaveze CEDIS-a, njegovih nadležnih organizacionih djelova, zaposlenih i ovlašćenog lica, vezanih za ispunjavanje mјera iz ovog Programa.

Mjere za sprječavanje diskriminatornog postupanja

Član 3

Program podrazumijeva uspostavljanje i sprovođenje unutrašnjih procedura CEDIS-a koje će spriječiti postojanje povlašćene pozicije određenih korisnika distributivnog sistema u odnosu na ostale korisnike, naročito vezane za pristup distributivnom sistemu i korišćenje usluga CEDIS-a.

Član 4

Radi obezbjeđivanja nezavisnosti, objektivnosti, transparentnosti i nediskriminatornosti pri pružanju javne usluge distribucije električne energije, CEDIS:

- 1) sa korisnicima distributivnog sistema električne energije zaključuje ugovor o korišćenju distributivnog sistema;
- 2) pristup i priključenje na distributivni sistem obezbjeđuje i vrši u skladu sa Zakonom;
- 3) obezbjeđuje prioritet u priključenju energetskih objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora;
- 4) odbija pristup distributivnom sistemu u slučajevima propisanim Zakonom i pravilima kojima se uređuje funkcionisanje distributivnog sistema električne energije, uz dostavljanje obavještenja o mјerama koje su potrebne i koje sprovodi na unaprijeđenju distributivnog sistema;

- 5) postupak priključenja i zaključivanja Ugovora o izgradnji infrastrukture za priključenje i priključenje sprovodi na način i u rokovima propisanim Zakonom;
- 6) u Zakonom propisanim rokovima postupa po odlukama Agencije;
- 7) mjeru obustave ili ograničenja snabdijevanja električnom energijom primjenjuje samo u slučajevima propisanim Zakonom;
- 8) otklanja smetnje i nedostatke u distributivnom sistemu električne energije u najkraćem mogućem roku uzimajući u obzir vremenske uslove, prirodu i obim kvara, pristupačnost terena i stepen saradnje sa građanima i institucijama;
- 9) u slučaju promjene snabdjevača od strane kupca električne energije, postupati na transparentan i nediskriminatory način, u skladu sa Zakonom;
- 10) organizuje prijem reklamacija, prigovora kupaca i korisnika sistema, voditi evidenciju i obezbjeđuje nediskriminatory odlučivanje u rokovima propisanim Zakonom.

Obaveze organizacionog dijela CEDIS-a zaduženog za poslove pristupa distributivnom sistemu

Član 5

Organizacioni dio CEDIS-a zadužen za pristup distributivnom sistemu dužan je da poslove obavlja uz poštovanje načela objektivnosti, nediskriminatory u skladu sa Zakonom, važećim podzakonskim aktima i tehničkim propisima i preporukama, a naročito:

- 1) podnosiocu zahtjeva dostavi sve neophodne informacije za zaključivanje ugovora o izgradnji infrastrukture za priključenje i priključenje;
- 2) odredi mjesto priključenja, mjesto mjerjenja i naknadu za priključenje u skladu sa Zakonom, pravilima kojima se uređuje funkcionisanje distributivnog sistema električne energije, pravilima kojima se uređuje mjerjenje u distributivnom sistemu električne energije i metodologijom kojom se uređuje utvrđivanje naknada za priključenje na distributivni sistem električne energije;
- 3) priključenje korisnika na distributivni sistem izvrši nakon zaključenog ugovora o snabdijevanju u roku propisanom Zakonom;
- 4) u slučaju odbijanja pristupa distributivnom sistemu, korisniku sistema u pisanoj formi saopšti razloge i period odbijanja pristupa sistemu, aktivnosti u cilju otklanjanja navedenih razloga, sa dokazima koji su utemeljeni na objektivnim, nepristrasnim, tehnički i ekonomski opravdanim kriterijumima;
- 5) vodi posebnu evidenciju o odbijanju pristupa sistemu i o svakom slučaju obavještava ovlašćeno lice za praćenje Programa;
- 6) ovlašćenom licu obezbijedi nesmetan i potpun uvid u podatke i dokumentaciju o pristupu sistemu, a naročito podatke i dokumentaciju vezanu za slučajeve odbijanja pristupa sistemu;
- 7) na zahtjev ovlašćenog lica, dostavlja sve potrebne podatke i izvještaje.

Obaveze i pravila ponašanja zaposlenih

Član 6

(1) Zaposleni CEDIS-a u izvršavanju radnih zadataka dužni su da postupaju u skladu sa Zakonom i Etičkim kodeksom CEDIS-a, vodeći računa da pri obavljanju poslova:

- 1) ne ugroze nezavisnost CEDIS-a;
- 2) obezbijede jednak tretman svim učesnicima na tržištu električne energije;
- 3) sprječe objavljivanje informacija i podataka kojima se daje prednost učesnicima na tržištu ili ugrožava slobodna konkurenca na tržištu električne energije;

4) komuniciraju sa trećim licima koristeći internet adresu i internet stranicu CEDIS-a, zasebnu telefonsku liniju i druge medije i sredstva direktne komunikacije koji pripadaju samo CEDIS-u;

5) pisanoj komunikaciji, prijem, zavođenje i otpremu pisanih podnesaka, pošte i elektronske pošte, kao i poslove njihovog čuvanja i arhiviranja, vode isključivo u skladu sa aktima CEDIS-a, u prostorijama CEDIS-a.

(2) Zaposlenima iz stava 1 ovog člana zabranjeno je da postojećim ili budućim korisnicima sistema daju bilo neposredne bilo posredne preporuke u pogledu izbora privrednog subjekta koji obavlja djelatnost snadbijevanja električnom energijom.

(3) Zaposleni iz stava 1 ovog člana dužni su da kod izbora snadbijevača, postojeće ili buduće korisnike distributivnog sistema upućuju na registar licenci na internet stranici Agencije.

(4) Zaposleni iz stava 1 ovog člana koji na bilo koji način saznaju o kršenju pravila ponašanja i mjera utvrđenih ovim Programom, dužni su da bez odlaganja obavijeste neposrednog rukovodioca organizacionog dijela u kome su raspoređeni.

Prava i obaveze ovlašćenog lica za praćenje primjene Programa

Član 7

(1) U cilju uspješne primjene Programa, CEDIS imenuje Službenika za praćenje realizacije Programa, koji je u izvršenju tih poslova nezavisno i ima pristup svim potrebnim informacijama CEDIS-a i drugog povezanog subjekta.

(2) Službenika iz stava 1 ovog člana imenuje Izvršni direktor CEDIS-a, uz odobrenje Agencije.

(3) Službenik iz stava 1 ovog člana ne smije imati bilo kakvog direktnog ili indirektnog interesa ili odgovornosti u matičnom društvu Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić.

(4) Službenik iz stava 1 ovog člana odgovoran je za:

1) praćenje i nadzor nad primjenom Programa;

2) pripremanje i dostavljanje godišnjeg izvještaja o primjeni Programa u skladu sa Zakonom;

3) izvještavanje Izvršnog direktora o primjeni Programa i davanje preporuka za unaprijeđenje primjene;

4) obezbjeđivanje da zaposleni i članovi menadžmenta poštuju principe nediskriminacionog ponašanja i jednakog odnosa prema korisnicima, koji pristupaju distributivnom sistemu električne energije;

5) praćenje međunarodne i domaće regulative i pravnih stavova Agencije u dijelu nezavisnosti CEDIS-a i nediskriminacionog pristupa distributivnom sistemu električne energije;

Obavezujući karakter programa

Član 8

(1) Program je obavezujući za menadžment i sve zaposlene u CEDIS-u.

(2) CEDIS je dužan da organizuje upoznavanje zaposlenih sa ovim programom u roku od 15 dana od dana njegovog objavljivanja.

Prestanak važenja

Član 9

Danom početka primjene ovog Progama prestaje da važi Program mjera za primjenu nediskriminacionih uslova za pristup distributivnom sistemu električne energije ("Službeni list CG", br.38/17)

Stupanje na snagu

Član 10

(1) Program stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

(2) Program se objavljuje na internet stranici CEDIS-a.

Broj: 10-01-14418
Podgorica, 23.04.2021. godine

Predsjednik Odbora direktora,
Rajko Radošević, dipl.el.ing. s.r.

645.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG”, br. 30/12, 30/17 i 82/20), uz prethodnu saglasnost Ministarstva kapitalnih investicija, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

P R A V I L N I K **O D E T A L J N I M P R A V I L I M A Z A I M P L E M E N T A C I J U M R E Ž N I H F U N K C I J A U U P R A V L J A N J U V A Z D U Š N I M S A O B R A Č A J E M**

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se detaljna pravila za implementaciju mrežnih funkcija u upravljanju vazdušnim saobraćajem (u daljem tekstu: ATM) i pravila za upravljanje krizama na evropskoj mreži za upravljanje vazdušnim saobraćajem (EATMN) u cilju omogućavanja održivog razvoja sistema vazdušnog saobraćaja ostvarivanjem potrebne efikasnosti, interoperabilnosti, kompatibilnosti i koordinacije aktivnosti, uključujući one kojima se osigurava optimalna upotreba ograničenih resursa.

Član 2

Ovim pravilnikom se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzima Sprovedbena regulativa Komisije (EU) br. 2019/123 od 24. januara 2019. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za sprovođenje mrežnih funkcija za upravljanje vazdušnim saobraćajem (ATM) i stavljanju van snage Regulative Komisije (EU) br. 677/2011, koja je data u Prilogu 1 ovog pravilnika.

U primjeni regulative iz stava 1 ovog člana koristi se Sprovedbena odluka Komisije (EU) br. 2019/709 od 6. maja 2019. godine o imenovanju menadžera mreže za mrežne funkcije za upravljanje vazdušnim saobraćajem (ATM) u Jedinstvenom evropskom nebu, koja je data u Prilogu 2 ovog pravilnika.

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **ECAA Sporazum** je Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovног područja („Službeni list RCG”, br. 62/07 i „Službeni list CG – međunarodni ugovori”, broj 01/11);
- 2) **države članice i „Službeni list Evropske unije“** tumače se u skladu sa tačkama 2 i 3 Priloga II ECAA Sporazuma;
- 3) **ICAO (International Civil Aviation Organization)** je Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva;
- 4) **Agencija** je Agencija Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva (*European Union Aviation Safety Agency – EASA*);
- 5) **Regulativa Savjeta (EEZ) br. 95/93** je Regulativa Savjeta (EEZ) broj 95/93 od 18. januara 1993. godine o zajedničkim pravilima za dodjelu slotova na aerodromima Zajednice, koja je data u Prilogu 1 Pravilnika o načinu proširenja i ograničenja kapaciteta aerodroma, usaglašavanja redova letenja i dodjele vremenskih slotova („Službeni list CG”, broj 49/14);
- 6) **Regulativa (EZ) br. 549/2004** je Regulativa (EZ) br. 549/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine kojom se utvrđuje okvir za formiranje Jedinstvenog evropskog neba, koja je data u Prilogu 1 Pravilnika o utvrđivanju okvira za formiranje Jedinstvenog evropskog neba i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovног sistema („Službeni list CG”, broj 22/13);
- 7) **Regulativa (EZ) br. 551/2004** je Regulativa (EZ) br. 551/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine o organizaciji i upotrebi vazdušnog prostora u Jedinstvenom evropskom nebu, koja je data u Prilogu 1 Pravilnika o organizaciji i upotrebi vazdušnog prostora u Jedinstvenom evropskom nebu i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovног sistema („Službeni list CG”, broj 22/13);
- 8) **Regulativa Komisije (EU) br. 255/2010** je Regulativa Komisije (EU) br. 255/2010 od 25. marta 2010. godine o zajedničkim pravilima za upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja, koja je data u Prilogu 1 Pravilnika o upravljanju kapacitetom i protokom vazdušnog saobraćaja („Službeni list CG”, broj 58/18);
- 9) **Regulativa Komisije (EU) br. 677/2011** je Regulativa Komisije (EU) br. 677/2011 od 7. marta 2011. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za implementaciju mrežnih funkcija u upravljanju vazdušnim saobraćajem (ATM) i izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 691/2010, koja je data u Prilogu 1 Pravilnika o detaljnim pravilima za implementaciju mrežnih funkcija u upravljanju vazdušnim saobraćajem („Službeni list CG”, broj 24/16).

Ostali izrazi koji su upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju značenja koja su im propisana u članu 2 Priloga 1 ovog pravilnika.

Član 4

EACCC nacionalna kontakt osoba i njen zamjenik, kako je utvrđeno u članu 19 stav 3 Prilog 1 ovog pravilnika, i nacionalni menadžer za frekvencije, kako je utvrđeno u tački 1 Dijela B Priloga III Priloga 1 ovog pravilnika, imenuju se odlukom direktora Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

Član 5

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o detaljnim pravilima za implementaciju mrežnih funkcija u upravljanju vazdušnim saobraćajem („Službeni list CG“, broj 24/16).

Član 6

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-040/21-615/3

Podgorica, 17.05.2021. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

**SPROVEDBENA REGULATIVA KOMISIJE (EU) 2019/123
od 24. januara 2019. godine**

o utvrđivanju detaljnih pravila za sprovođenje mrežnih funkcija za upravljanje vazdušnim saobraćajem (ATM) i stavljanju van snage Regulative Komisije (EU) br. 677/2011

**POGLAVLJE I
OPŠTE ODREDBE**

Član 1

Predmet i područje primjene

1. Ovom regulativom se utvrđuju detaljna pravila za implementaciju mrežnih funkcija u upravljanju vazdušnim saobraćajem (mrežne funkcije) u skladu sa članom 6 Regulative (EZ) br. 551/2004. Utvrđuju se i pravila za upravljanje krizama na mreži.
2. Ova regulativa se primjenjuje na sljedeće mrežne funkcije:
 - (a) projektovanje evropske mreže ruta (ERND);
 - (b) upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja (ATFM), kako je navedeno u članu 6 stav 7 Regulative (EZ) br. 551/2004 i u Regulativi (EU) br. 255/2010;
 - (c) kad je riječ o koordinaciji ograničenih resursa:
 - (i) radio-frekvencije u okviru vazduhoplovnih frekvencijskih opsega koje se upotrebljavaju u opštem vazdušnom saobraćaju;
 - (ii) kodovi radarskih transpondera.
3. U svrhu implemenetacije mrežnih funkcija ova regulativa se primjenjuje na države članice, Menadžera mreže, Agenciju Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva (Agenciju), korisnike vazdušnog prostora, pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi, operatore aerodroma, koordinatoru slotova na aerodromima, na lokalnom i nacionalnom nivou i na nivou funkcionalnih blokova vazdušnog prostora.
4. Ova regulativa se primjenjuje na vazdušni prostor ICAO EUR regiona u kojem su države članice odgovorne za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju u smislu člana 2 tačka (11) Regulative (EZ) br. 549/2004. Ova regulativa se može primjenjivati i na vazdušni prostor ICAO EUR, NAT, AFI i MID regiona u kojem su treće zemlje, kako je utvrđeno u članu 24 stav 1, odgovorne za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju.

**Član 2
Značenja izraza**

Za potrebe ove regulative primjenjuju se značenja izraza iz člana 2 Regulative (EZ) br. 549/2004, člana 2 Regulative Komisije (EU) br. 255/2010 i člana 2 Regulative Komisije (EZ) br. 2150/2005¹.

Primjenjuju se i sljedeći izrazi:

- (1) „ograničeni resursi” znače sredstva koja se upotrebljavaju za djelotvorno funkcionisanje ATM-a i koja su ograničeno dostupna i koje menadžer mreže centralizovano koordinira kako bi se obezbijedila efikasnost Evropske mreže za upravljanje vazdušnim saobraćajem (mreža);
- (2) „vazduhoplovni frekvencijski opseg” označava odrednicu iz plana namjene radio-frekvencija iz ITU-ovog Pravilnika o radio-frekvencijama, odnosno dati frekvencijski opseg u kojem se dodjeljuju frekvencije namijenjene za opšti vazdušni saobraćaj;
- (3) „operator aerodroma” znači organ koji uz druge aktivnosti ili na neki drugi način, na osnovu nacionalnih zakona ili propisa, ima zadatku da upravlja infrastrukturom aerodroma i da koordinira i kontrolira aktivnosti raznih operatora na aerodromu ili u okviru predmetnog sistema aerodroma;
- (4) „koordinator aerodromskih slotova” znači kvalifikovano fizičko ili pravno lice imenovano u skladu sa članom 4 stav 1 Regulative (EEZ) br. 95/93;
- (5) „operativni učesnici” znači civilni i vojni korisnici vazdušnog prostora, civilne i vojne pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi i operatore aerodroma koji djeluju u vazdušnom prostoru iz člana 1 stav 4;
- (6) „menadžer mreže” znači tijelo kojem su povjereni zadaci potrebni za sprovođenje funkcija iz člana 6 Regulative (EZ) br. 551/2004;
- (7) „pridružene zemlje” znači treće zemlje koje su članice EUROCONTROL-a osim onih koje učestvuju u radu menadžera mreže u skladu sa članom 24 stav 1;
- (8) „program efikasnosti” znači regulatorni okvir za poboljšanje efikasnosti usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežnih funkcija u Jedinstvenom evropskom nebu kako je utvrđeno u članu 11 Regulative (EZ) br. 549/2004;

¹ Regulativa Komisije (EZ) br. 2150/2005 od 23. decembra 2005. godine o utvrđivanju zajedničkih pravila za fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora (SL L 342, 24.12.2005, str. 20.)

- (9) „задједничко одлуčivanje” označava proces по ком се доносе одлуке на основу интеракције и консултација са државама чланicama, оперативним учесnicima i, према потреби, другим актерима, у складу са чл. од 15 до 17;
- (10) „тјело за procjenu efikasnosti” znači nezavisna група стручnjaka за област efikasnosti usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežnih funkcija u okviru Jedinstvenog evropskog neba formirana у складу са Sprovedbenom odlukom Komisije (EU) 2016/2296²;
- (11) „upravni odbor mreže” znači odbor формiran овом regulativom koji прати и usmjerava implementaciju mrežnih funkcija i izvršavanje zadataka менадžера мреже у складу са чланом 18;
- (12) „operativna aktivnost” znači активност на локалном, националном и нивоу функционалног блока vazdušnog prostora ili mreže, како је утврђено у мрежном оперативном плану, која је донijeta задједничким одлукама оперативних учесника и менадžera mreže;
- (13) „kriza na mreži” znači stanje nemogućnosti пруžanja usluga u vazdušnoj plovidbi на заhtijevаном нивоу, nastalom nakon neuobičajene ili nepredviđene situacije, i koje rezultira većim gubitkom kapaciteta mreže ili većom neravnотežom između kapaciteta mreže i saobraćajne potražnje, ili većem prekidu у protoku информација u jednom ili u nekoliko djelova mreže;
- (14) „civilno-vojna saradnja” znači interakcija између civilnih i vojnih органа i сastavnih djelova u upravljanju vazdušnim saobraćajem (ATM) из члана 3 stav 1 која је neophodna за obezbjeđivanje sigurne, efikasne i usklađene upotrebe vazdušnog prostora;
- (15) „uslovna ruta (CDR)” znači ATS ruta која је на raspolaganju само за planiranje letova i upotrebu под određenim uslovima;
- (16) „европска представниčка тјела” znači правно лице или subjekat koji zastupa интересе једне или више категорија оперативних учесника на европском нивоу;
- (17) „национална kontakt особа”, у контексту управљања кризом на мрежи, znači lica у државама чланicama која сарађују са relevantним националним структурима i организацијама за управљање кризами i са Европском јединicom за координацију у кризним ситуацијама u vazduhoplovstvu;
- (18) „uticaj na mrežu”, у контексту функције за radio-frekvencije utvrđene у Prilogу III, znači situacija u коjoj ће dodijeljena radio-frekvencija oslabiti, ометати или прекидати функционisanje једне или више dodijeljenih radio-frekvencija u mreži, или ће бити у suprotnosti са optimalnom upotrebom vazduhoplovног frekventnog opseга u okviru područja примјене ове regulative;
- (19) „projektovanje vazdušnog prostora” znači процес којим се obezbjeđuje razvoj i implementacija naprednih navigacionih mogućnosti i техника, побољшање мреже ruta i povezane sektorizације, оптимизirаниh структуре vazdušnog prostora i ATM procedura које povećavaju kapacitet;
- (20) „korišćenje vazdušnog prostora” znači начин на који се vazdušni простор operativno користи;
- (21) „vazdušni простор bez ruta” znači posebni vazdušni простор unutar којег корисници vazdušnog простора могу slobodno planirati svoju putanju између улазне и излазне тачке без обзира на мрежу ATS ruta;
- (22) „сектор контроле letjenja” („сектор ATC”) znači одређени dio vazdušnog prostora u којем tim kontrolora u svakom trenутку има одговорност за контролу letjenja;
- (23) „ ruta koju zahtijeva korisnik” znači traženo rutiranje које operatori vazduhoplova заhtijevaju u fazi projektovanja vazdušnog простора како би испунили своје потребе;
- (24) „сектorska konfiguracija” znači шема kombinovanja сектора vazdušnog простора како би се obezbijedilo испunjavanje operativnih заhtjeva i optimalna raspoloživost vazdušnog простора;
- (25) „ ruta за vazdušni saobraćaj” („ATS ruta”) znači poseban dio структуре vazdušnog простора projektovan за usmjeravanje protoka saobraćaja, а за потребу пруžanja usluga u vazdušnom saobraćaju;
- (26) „dodjela frekvencije” znači dozvola коју држава чланica дaje за korišćenje određene radio-frekvencije ili radiofrekventnog канала под utvrđenim uslovima.

Član 3 Komponente mreže

1. За потребу ове regulative, мрежа обухвата aerodrome, структуре vazdušnog простора i interfese који ih povezuju, инфраструктуру i operativne mogućnosti EATMN-a који zajedno služe civilnim i vojnim корисnicima vazdušnog простора.
2. Operativni учесници i менадžer мреже, у оквиру svojih одговорности, planiraju, projektuju, управљају i прате компоненте мреже из става 1 у складу са стратешким планом мреже i мрежним оперативним планом, који су утврђени у чл. 8 i 9, ради побољшања efikasnosti мреже, njene interoperabilnosti i povezanosti i постизања локалних циљева efikasnosti i циљева efikasnosti на нивоу Unije, како је утврђено у програму efikasnosti.

² Sprovedbena odluka Komisije (EU) 2016/2296 од 16. decembra 2016. godine o uspostavljanju nezavisne групе стручnjaka imenovane као тјело за procjenu efikasnosti Jedinstvenog evropskog neba (SL L 344, 17.12.2016, str. 92.).

POGLAVLJE II
ORGANIZACIJA I UPRAVLJANJE MREŽNIM FUNKCIJAMA

Član 4

Imenovanje menadžera mreže i dužnosti menadžera mreže nakon imenovanja

1. Menadžer mreže imenuje se odlukom Komisije donesenom u skladu sa članom 5 stav 2 Regulative (EZ) br. 549/2004. U toj odluci su navedeni uslovi imenovanja, uključujući finansiranje menadžera mreže.
2. Menadžer mreže imenuje se na najmanje dva referentna perioda programa efikasnosti kako je utvrđeno u članu 8 Sprovedbene regulative Komisije (EU) br. 390/2013³.
3. Tijelo se imenuje za menadžera mreže samo ako je:
 - (a) dokazalo potrebnu stručnost i sposobnost za izvršavanje zadataka navedenih u članu 7;
 - (b) opisalo glavne ciljeve koje namjerava da ostvari tokom perioda za koji je imenovano i način na koji će obezbijediti kvalitet usluga koje pruža operativnim učesnicima;
 - (c) opisalo način i sredstva koje namjerava da koristi i način na koji namjerava da izvršava zadatke menadžera mreže;
 - (d) dokazalo da će druge aktivnosti sprovoditi nezavisno od zadataka menadžera mreže utvrđenih u članu 7, ukoliko obavlja i druge aktivnosti osim onih potrebnih za sprovođenje mrežnih funkcija.
4. Nakon imenovanja menadžer mreže:
 - (a) mora da bude sertifikovan od strane Agencije u skladu sa Sprovedbenom regulativom Komisije (EU) 2017/373⁴;
 - (b) održava nivo operativnog i tehničkog stručnog znanja potrebnog za izvršavanje zadataka iz člana 7 na nezavisan, nepristrasan i ekonomičan način;
 - (c) postupa u skladu sa odredbama o upravljanju i konsultacijama utvrđenim u Poglavljima III i V;
 - (d) sprečava konflikte interesa;
 - (e) poštuje relevantno zakonodavstvo Unije pri izvršavanju svojih zadataka;
 - (f) na bezbjedan način rukuje osjetljivim podacima;
 - (g) za predstavnika ima rukovodioca koji je nadležan i odgovoran za izvršavanje zadataka menadžera mreže i za upravljanje njegovim ljudskim i finansijskim resursima.
5. Komisija redovno prati rad menadžera mreže i procjenjuje poštovanje uslova iz st. 3 i 4 ovog člana i izvršavanje zadataka iz člana 7.

Član 5

Procjena

Komisija procjenjuje, najkasnije nakon svakog referentnog perioda programa efikasnosti, da li su mrežne funkcije efektivno sprovedene i da li menadžer mreže obavlja svoje zadatke na djelotvoran način, u skladu sa članom 4 stav 4.

Član 6
Uslovi poništenja

1. Imenovanje menadžera mreže Komisija može da poništi ako:
 - (a) se ne pridržava zahtjeva iz člana 4 i odluke Komisije o imenovanju menadžera mreže;
 - (b) značajno i kontinuirano ne ispunjava svoje ciljeve efikasnosti.
2. Menadžer mreže utvrđuje i primjenjuje odgovarajuće mjere kako bi, u slučaju poništenja imenovanja, dok se drugo tijelo ne imenuje za menadžera mreže, obezbijedio trajno pružanje usluga kada je riječ o sprovođenju mrežnih funkcija.

Član 7
Zadaci menadžera mreže

1. Menadžer mreže podržava sprovođenje mrežnih funkcija i u tu svrhu:
 - (a) izrađuje i ažurira strateški plan mreže iz člana 8, u skladu sa programom efikasnosti i ATM Master planom, uzimajući u obzir relevantni ICAO Evropski plan vazdušne plovidbe, kao i povezane dokumente;
 - (b) izrađuje mrežni operativni plan iz člana 9 radi sprovođenja strateškog plana mreže za kalendarske godine referentnog perioda, kao i za godišnje, sezonske, sedmične i dnevne periode;
 - (c) razvija, organizuje i obezbeđuje integriranu funkciju projektovanja evropske mreže ruta kako je utvrđeno u Prilogu I;
 - (d) koordinira upravljanje kapacitetom i protokom vazdušnog saobraćaja i, putem centralne jedinice za ATFM, koordinira i sprovodi ATFM mjere kako je utvrđeno u Prilogu II;
 - (e) organizuje centralizovanu funkciju za koordiniranje radio-frekvencija u skladu sa članom 6 stav 4 tač. (a) i (b) Regulative (EZ) br.

³ Sprovedbena regulativa Komisije (EU) br. 390/2013 od 3. maja 2013. godine o utvrđivanju programa efikasnosti za usluge u vazdušnoj plovidbi i mrežne funkcije (SL L 128, 9.5.2013, str. 1.)

⁴ Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2017/373 od 1. marta 2017. godine o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem/pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje vazdušnim saobraćajem i za njihov nadzor, o stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 482/2008 i sprovedbenih regulativa (EU) br. 1034/2011, (EU) br. 1035/2011 i (EU) 2016/1377 i o izmjeni Regulative (EU) br. 677/2011 (SL L 62, 8.3.2017, str. 1.)

- 551/2004 i kako je utvrđeno u Prilogu III, uključujući centralni registar za evidentiranje svih podataka o dodjeli radio-frekvencija;
- (f) koordinira procese za dodjelu kodova radarskih transpondera kako je utvrđeno u Prilogu IV;
 - (g) organizuje upravljanje i rad mrežnih funkcija;
 - (h) koordinira i podržava upravljanje krizama na mreži u skladu sa čl. 19 i 21; daje zadatke EACCC-u nakon savjetovanja sa Komisijom;
 - (i) obezbeđuje koordinaciju u pogledu mrežnih funkcija sa ICAO regionima mimo EUR regiona i državama koje ne učestvuju u radu menadžera mreže;
 - (j) izrađuje, ažurira i sprovodi višegodišnji program rada menadžera mreže i vezani budžet;
 - (k) razvija i uvodi sistem upozorenja kako bi Komisiji mogao da dostavi podatke koji se zasnivaju na analizi planova leta kako bi se pratilo da li se poštaju zabrane letjenja koje su vazdušnim prevoznicima izrečene Regulativom (EZ) br. 2111/2005 Evropskog parlamenta i Savjeta⁵ i/ili drugim mjerama sigurnosti i bezbjednosti;
 - (l) obezbeđuje podršku koju traži ICAO za zadatke koji su u vezi sa mrežnim funkcijama u ICAO EUR regionu, koja je predmet sklapanja sporazuma o saradnji sa ICAO-om.
2. Menadžer mreže takođe doprinosi trajnom poboljšanju mrežnih operacija u Jedinstvenom evropskom nebu i ukupnoj efikasnosti mreže, posebno u pogledu sprovođenja programa efikasnosti. Menadžer mreže posebno:
- (a) obezbeđuje da strateški plan mreže i mrežni operativni plan doprinose postizanju ciljeva na nivou Unije i povezanih lokalnih ciljeva efikasnosti i prati sprovođenje tih planova;
 - (b) priprema plan efikasnosti mreže u skladu sa programom efikasnosti i primjenjuje ga nakon što ga odobri Komisija;
 - (c) pokreće, podržava i koordinira saradnju operativnih učesnika u razvoju i sprovođenju operativnih aktivnosti kako bi se obezbijedila efikasna upotreba dostupnog vazdušnog prostora i kapaciteta, kao i smanjenje kašnjenja u mreži;
 - (d) u mrežnom operativnom planu utvrđuje sve inicijative kojima se podržava razvoj prekogranične saradnje i pružanje prekograničnog upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi ističući one od kojih posebno zavisi realizacija plana efikasnosti mreže;
 - (e) utvrđuje opasnosti po sigurnost mreže u saradnji sa operativnim učesnicima i procjenjuje povezane rizike za sigurnost mreže i prijavljuje ih Agenciji;
 - (f) operativnim učesnicima i relevantnim organima država članica i Komisiji dostavlja informacije o prognozi saobraćaja i analizu operativne efikasnosti u kontekstu sprovođenja programa efikasnosti;
 - (g) podržava operativne učesnike u pripremi i sprovođenju planova tranzicije za uvođenje velikih poboljšanja u oblasti vazdušnog prostora ili ATM sistema;
 - (h) putem zajedničkog odlučivanja razvija procedure za raspodjelu kašnjenja u okviru upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja i organizuje proces postoperativnog prilagođavanja koji uključuje pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi, aerodrome i nacionalne nadzorne organe radi rješavanja pitanja povezanih sa mjerjenjem, klasifikacijom i raspodjelom ATFM kašnjenja;
 - (i) podržava operativne učesnike u sprovođenju fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora u skladu sa Regulativom Komisije (EZ) br. 2150/2005.
3. U svrhu ispunjavanja zadataka iz st. 1 i 2 menadžer mreže:
- (a) obezbeđuje dostupnost alata, procesa i dosljednih podataka radi podrške zajedničkom odlučivanju na nivou mreže, kao i razmjenu tih podataka. Ti podaci posebno obuvataju obradu plana leta, evropske sisteme za upravljanje podacima i vazduhoplovne informacije relevantne za izvršavanje mrežnih funkcija, kao i elektronski integrisani portal za informacije kojem mogu da pristupe zainteresovani učesnici u skladu sa članom 3a Regulative (EZ) br. 551/2004;
 - (b) obezbeđuje konsolidovan i koordinisan pristup svim aktivnostima planiranja i operativnim aktivnostima mreže, uključujući praćenje i poboljšanje cijelokupne efikasnosti mreže, kako bi se poboljšala njena efikasnost, interoperabilnost i povezanost;
 - (c) doprinosi izmjenama i dopunama ICAO dokumenata koji se odnose na mrežne funkcije u skladu sa procesima Unije;
 - (d) podržava operativne učesnike u izvršavanju njihovih obaveza, u korišćenju sistemâ i procedura upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi (ATM/ANS) u skladu sa ATM Master planom, posebno Zajedničkih projekata u skladu sa Sprovedbenom regulativom Komisije (EU) br. 409/2013⁶;
 - (e) pomaže Komisiji i rukovodiocu realizacije projekta, kako je utvrđeno u članu 9 Sprovedbene regulative (EU) br. 409/2013, prilikom uspostavljanja, usvajanja i sprovođenja zajedničkih projekata u skladu sa članom 5 te regulative;
 - (f) sklapa sporazume o saradnji sa rukovodiocem realizacije projekta u skladu sa članom 9 stav 7 tačkom (a) i članom 12 stavom 2 Sprovedbene regulative (EU) br. 409/2013;
 - (g) prati performanse infrastrukture relevantne za izvršavanje mrežnih funkcija, odnosno:
 - (i) pokrivenost zemaljskim navigacionim sistemima kao podrška uvođenju i funkcionisanju navigacionih aplikacija;
 - (ii) pokrivenost svemirskim navigacionim sistemima kao podrška uvođenju i funkcionisanju navigacionih aplikacija na osnovu informacija koje dostavlja:
- (a) Galileo referentni centar (GRC) za osnovne konstelacije globalnih navigacionih satelitskih sistema (GNSS);
- (b) pružalac usluga Evropskog geostacionarnog navigacionog sistema (EGNOS) za sistem EGNOS;
- (iii) nadzorne interogatore i avionsku opremu;
 - (iv) data link komunikaciju;

⁵ Regulativa (EZ) br. 2111/2005 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. decembra 2005. godine o formiranju liste Zajednice koja sadrži vazdušne prevoznike na koje se primjenjuje zabrana letjenja unutar Zajednice, o informisanju putnika u vazdušnom saobraćaju, o identitetu vazdušnog prevoznika koji obavlja let i stavljanju van snage člana 9 Direktive 2004/36/EZ (SL L 344, 27.12.2005, str. 15.).

⁶ Sprovedbena regulativa Komisije (EU) br. 409/2013 od 3. maja 2013. godine o definiciji zajedničkih projekata, uspostavljanju upravljanja i utvrđivanju podsticaja za podršku sprovođenja Evropskoga ATM Master plana (SL L 123, 4.5.2013, str. 1.).

- (v) sistem za izbjegavanje sudara u vazduhu (ACAS);
 - (vi) mjerjenje visine iz vazduha;
- (h) razvija, organizuje i pruža zajedničke usluge za podršku za mrežu povezane sa mrežnim funkcijama koje zahtijevaju operativni učesnici i koje se obavljaju centralizovano u svrhu operativnih performansi mreže i troškovne efikasnosti, odnosno:
- (i) ATM centar za slanje poruka;
 - (ii) uslugu upravljanja mrežnim adresama;
- (i) pruža podršku subjektima kojima je povjeren istraživanje nesreća i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu ili analiza događaja, kako je propisano Regulativom (EU) br. 996/2010 Evropskog parlamenta i Savjeta⁷, ako zatraže takvu pomoći;
- (j) razmjenjuje operativne podatke sa operativnim učesnicima u skladu sa članom 13 Regulative (EZ) br. 550/2004;
- (k) prikuplja, objedinjuje i analizira sve podatke iz Priloga od I do VI i te podatke na zahtjev dostavlja Komisiji, Agenciji i tijelu za ocjenu efikasnosti.
4. Menadžer mreže odgovara na ad-hok zahtjeve Komisije, država članica ili Agencije u vezi sa pružanjem informacija, savjeta, analiza ili drugih pomoćnih zadataka povezanih sa raznim funkcijama.

Član 8 Strateški plan mreže

1. Menadžer mreže izrađuje i ažurira strateški plan mreže u skladu sa ATM Master Planom i putem zajedničkih odluka. Strateški plan mreže služi kao smjernica za dugoročni razvoj mreže i mora biti prilagođen sa referentnim periodima programa efikasnosti i obuhvatati period imenovanja menadžera mreže.
2. Strateški plan mreže izrađuje se na osnovu obrasca iz Priloga V. Mora ga potvrditi upravni odbor mreže i odobriti Komisija nakon savjetovanja sa državama članicama.
3. Strateški plan mreže ima za cilj da ostvari ciljeve efikasnosti za mrežne funkcije koji su predviđeni u programu efikasnosti.
4. Strateški plan mreže mora da se ažurira najmanje 12 mjeseci prije početka svakog referentnog perioda.

Član 9 Mrežni operativni plan

1. Menadžer mreže izrađuje detaljan mrežni operativni plan u saradnji sa operativnim učesnicima radi kratkoročnog i srednjeročnog sprovođenja strateškog plana mreže na operativnom nivou kroz zajedničko odlučivanje.
2. Mrežni operativni plan mora da obuhvati kalendarske godine referentnog perioda i godišnjih perioda, uključujući operativne akcije koje se u njemu nalaze.
3. Mrežni operativni plan sadrži informacije utvrđene u Prilogu VI. Mrežni operativni plan odobrava upravni odbor mreže.
4. Mrežni operativni plan uključuje posebno:
 - (a) zahtjeve operativne efikasnosti mreže i lokalne referentne vrijednosti ATFM kašnjenja kao doprinos postizanju ciljeva efikasnosti na nivou Unije;
 - (b) operativne akcije kojima se doprinosi postizanju ciljeva efikasnosti na nivou Unije i lokalnih ciljeva efikasnosti programa efikasnosti koji obuhvata kalendarske godine referentnog perioda, kao i godišnje, sezonske, sedmične i dnevne periode imajući u vidu zadnje prognoze saobraćaja i njihov razvoj.
5. Mrežni operativni plan obuhvata operativne akcije koje se odnose na sve mrežne funkcije i vojne zahtjeve ako te zahtjeve postavljaju države članice. Te operativne akcije utvrđuju se zajedničkim odlučivanjem, a njihovu uzajamnu dosljednost procjenjuje menadžer mreže.
6. Ako menadžer mreže utvrdi operativna ograničenja i prepreke koji sprečavaju postizanje ciljeva efikasnosti na nivou Unije i na lokalnom nivou, predlaže dodatne operativne mjere. Te mjere se utvrđuju zajedničkim odlukama.
7. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi i operatori aerodroma moraju da obezbijede da njihovi planovi budu u skladu sa planom mrežnih operacija i da sprovode operativne akcije iz stava 4 tačke (b).
8. Menadžer mreže ažurira mrežni operativni plan prema potrebi, a najmanje svakih šest mjeseci.

Član 10 Popravne mjere

1. Ako nivoi efikasnosti dogovoreni zajedničkom odlukom nisu ostvareni ili ako operativne akcije iz člana 9 stava 4 tačke (b) nisu sprovedene, menažer mreže u okviru izvršavanja svojih zadataka i ne dovodeći u pitanje odgovornosti država članica, predlaže popravne mjere koje moraju da preduzmu operativni učesnici. Prilikom predlaganja mjera prvo se savjetuje sa operativnim učesnicima na koje te mjere utiču, zatim podnosi predlog popravnih mjera radnoj grupi za operativu navedenoj u članu 18 stav 2 na razmatranje i na kraju mora da dobije odobrenje predloga popravnih mjera od upravnog odbora mreže. Operativni učesnici na koje te mjere utiču sprovode ih ili obavještavaju upravni odbor mreže o razlozima zašto ih nisu sproveli.
2. Menadžer mreže obavještava države članice i nacionalni nadzorni organ nadležan za nadzor operativnih učesnika na koje utiču popravne mjere o sadržaju mjere i svim aspektima povezanim sa promjenama u operativnom efikasnošću.

⁷ Regulativa (EU) br. 996/2010 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. oktobra 2010. godine o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu i stavljanju van snage Direktive 94/56/EZ (SL L 295, 12.11.2010, str. 35.).

3. Države članice bez odlaganja obavještavaju Komisiju i menadžera mreže ako njihove odgovornosti sprečavaju sprovođenje popravnih mjera ili ako njihovo sprovođenje dovodi do nedosljednosti sa planovima efikasnosti.
4. Menadžer mreže izrađuje i ažurira registar operativnih akcija i popravnih mjera koje operativni učesnici nisu sprovedli, uključujući razloge koji su doveli do sprečavanja njihovog sprovođenja i o tome obavještava Komisiju.

Član 11

Odnosi sa operativnim učesnicima

1. Radi praćenja i poboljšanja ukupne efikasnosti mreže, menadžer mreže sklapa odgovarajuće radne aranžmane sa operativnim učesnicima u skladu sa članom 17.
2. Menadžer mreže i operativni učesnici koordiniraju razvoj i primjenu alata i sistema potrebnih za izvršavanje mrežnih funkcija kako bi se ispunili zahtjevi iz člana 3 stav 2.
3. Operativni učesnici moraju da obezbijede da su operativne akcije koje se sprovode na lokalnom ili na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora kompatibilne sa mjerama utvrđenim zajedničkim odlučivanjem.
4. Operativni učesnici menadžeru mreže dostavljaju relevantne podatke navedene u Prilozima od I do VI u odgovarajućem roku i u skladu sa zahtjevima utvrđenim zajedničkim odlučivanjem.

Član 12

Odnosi sa državama članicama

1. Pri izvršavanju svojih zadataka menadžer mreže uzima u obzir nadležnosti država članica po pitanju njihovog suvereniteta nad njihovim vazdušnim prostorom i na javni red, javnu bezbjednost i odbrambena pitanja.
2. Države članice ostaju odgovorne za detaljnu primjenu, odobravanje i uspostavljanje struktura vazdušnog prostora koji je u njihovoj nadležnosti.
3. Ako su organi država članica uključeni u operativna pitanja povezana sa mrežnim funkcijama, posebno u koordinaciju ograničenih resursa iz člana 1 stav 2 tačke (c), menadžer mreže se sa njima savjetuje u okviru zajedničkog odlučivanja, a rezultati utvrđeni u tom procesu sprovode se na nacionalnom nivou.

Član 13

Odnosi sa funkcionalnim blokovima vazdušnog prostora

1. Menadžer mreže blisko sarađuje i koordinira sa pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi na nivou funkcionalnih blokova vazdušnog prostora, posebno kada je riječ o strateškom planiranju i taktičkom dnevnom upravljanju protokom i kapacitetom.
2. Menadžer mreže u bliskoj saradnji sa pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi na nivou funkcionalnih blokova vazdušnog prostora utvrđuje usklađene procese, procedure i interfejse kako bi se olakšala operativna povezanost između funkcionalnih blokova vazdušnog prostora.
3. Države članice koje sarađuju unutar funkcionalnog bloka vazdušnog prostora moraju da nastoje da usklade svoja mišljenja o strateškim pitanjima mrežnih funkcija iz člana 21 stav 2.
4. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji sarađuju unutar funkcionalnog bloka vazdušnog prostora moraju da nastoje da usklade mišljenja radi podrške zajedničkom odlučivanju.

Član 14

Civilno-vojna saradnja

1. Države članice moraju da obezbijede da nacionalni vojni organi budu na odgovarajući način uključeni u sve aktivnosti povezane sa izvršavanjem mrežnih funkcija.
2. Države članice moraju da obezbijede da vojni pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi i vojni korisnici vazdušnog prostora budu adekvatno zastupljeni u procesu konsultacija i radnim aranžmanima koja utvrđuje menadžer mreže.
3. Menadžer mreže obezbjeđuje da postoje odgovarajući aranžmani kako bi se omogućila i podržala koordinacija sa nacionalnim i drugim relevantnim vojnim organima, uključujući Evropsku odbrambenu agenciju (EDA). Predmet te koordinacije obuhvata sve aspekte povezane sa izvršavanjem mrežnih funkcija koje imaju uticaj na vojne aktivnosti.
4. Funkcija projektovanja evropske mreže ruta i funkcija upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja moraju se izvršavati ne dovodeći u pitanje rezervacije ili ograničenja vazdušnog prostora za isključivu ili posebnu upotrebu država članica. Menadžer mreže podstiče i koordinira dostupnost uslovnih ruta u takvim strukturama vazdušnog prostora i olakšava ispunjavanje vojnih zahtjeva i odgovor na krize.

POGLAVLJE III

UPRAVLJANJE MREŽNIM FUNKCIJAMA

Član 15

Zajedničko odlučivanje

1. Države članice i operativni učesnici izvršavaju mrežne funkcije uz podršku menadžera mreže zajedničkim odlučivanjem koje uključuje sljedeće elemente:

- (a) proces konsultacija propisan članom 16;
 - (b) detaljne radne aranžmane i procese za operativu propisane u članu 17.
2. Menadžer mreže pomaže upravnom odboru mreže prilikom donošenja mjera povezanih sa upravljanjem mrežnim funkcijama, kako je propisano članom 18.
3. Ako jedan ili više operativnih učesnika ospori aktivnosti menadžera mreže, menadžer mreže to pitanje upućuje upravnom odboru mreže radi rješavanja.

Član 16
Proces konsultacija

1. Menadžer mreže uspostavlja proces odgovarajućih i redovnih konsultacija sa zainteresovanim stranama iz člana 1 stav 3.
2. Konsultacije moraju da obuhvate detaljne radne aranžmane i procese za operativu propisane članom 17, strateški plan mreže, mrežni operativni plan i plan efikasnosti mreže, kao i napredak u sprovođenju planova, podnošenju izvještaja Komisiji i u operativnim pitanjima.
3. Menadžer mreže prilagođava proces konsultacija prema potrebama individualnih mrežnih funkcija. Kako bi se obezbijedilo da se mogu rješavati regulatorna pitanja, prema potrebi se uključuju organi država članica.
4. Ako operativni učesnici tvrde da njihovi stavovi o određenom pitanju nisu na odgovarajući način uzeti u obzir, to se pitanje prvo upućuje menadžeru mreže na dalje razmatranje. Ako se pitanje ne može riješiti na taj način, upućuje se upravnom odboru mreže radi rješavanja.

Član 17
Radna rješenja i procesi za operacije

1. Menadžer mreže utvrđuje detaljne radne aranžmane sa operativnim učesnicima, državama članicama, trećim zemljama iz člana 24 stav 1 i, prema potrebi, pridruženim zemljama, kao i procese za operativu radi razmatranja planskih i operativnih aspekata izvođenja mrežnih funkcija, naročito uzimajući u obzir posebne karakteristike i zahtjeve pojedinačnih mrežnih funkcija kako su utvrđeni u prilozima od I do IV.
2. Menadžer mreže mora da obezbijedi da detaljni radni aranžmani i procesi za operativu sadrže pravila za obavljevanje o popravnim mjerama koje proizilaze iz zajedničkog odlučivanja, a koje su upućene zainteresovanim stranama iz člana 1 stav 3.
3. Ti detaljni radni aranžmani i procesi za operativu moraju da budu u skladu sa zahtjevima za razdvajanje pružanja usluga od regulatornih pitanja propisanim članom 4 stav 2 Regulative (EZ) br. 549/2004.

Član 18
Upravni odbor mreže

1. Upravni odbor mreže odgovoran je za:
 - (a) potvrđivanje nacrt-a strateškog plana mreže;
 - (b) odobravanje planova mrežnih operacija;
 - (c) odobravanje predloga preventivnih mjera iz člana 10;
 - (d) odobravanje specifikacija za procese konsultacija, kao i detaljne radne aranžmane i procese za operativu za mrežne funkcije iz čl. 15 i 17 i za proces postoperativnog prilagođavanja iz člana 7 stav 2 tačka (h);
 - (e) odobravanje poslovnika o radu Evropske jedinice za koordinaciju kriznih situacija u vazdušnom saobraćaju iz člana 19 stav 5 i programa njenog rada;
 - (f) praćenje napretka u sprovođenju strateškog plana mreže, mrežnog operativnog plana i plana efikasnosti mreže iz člana 7 stava 2 tačke (b) i razmatranje mogućih odstupanja od početnih planova;
 - (g) praćenje procesa konsultacija operativnih učesnika;
 - (h) praćenje aktivnosti povezanih sa upravljanjem mrežnim funkcijama i izvršavanjem zadataka menadžera mreže, uključujući kvalitet usluga koje pruža operativnim učesnicima;
 - (i) praćenje aktivnosti menadžera mreže povezanih sa krizom mreže;
 - (j) odobravanje godišnjeg izvještaja iz člana 22 stav 3;
 - (k) rješavanje pitanja iz člana 15 stav 3 i člana 16 stav 4 koja nisu riješena na nivou pojedinačne mrežne funkcije;
 - (l) potvrđivanje godišnjeg budžeta menadžera mreže;
 - (m) odobravanje poslovnika odbora;
 - (n) odobravanje programa rada iz člana 7 stav 1 tačke (j) i praćenje njegovog sprovođenja;
 - (o) odobravanje plana efikasnosti mreže iz člana 7 stav 2 tačke (b);
 - (p) davanje mišljenja o mogućim dodatnim funkcijama koje bi se mogle dodijeliti menadžeru mreže primjenom člana 6 stav 3 ili člana 6 stav 4 tačke (c) Regulative (EZ) br. 551/2004;
 - (q) davanje preporuka u svrhu praćenja efikasnosti infrastrukture iz člana 7 stav 3 tačka (g), uključujući odgovarajuće analize troškova i koristi;
 - (r) davanje mišljenja o razvoju i pružanju zajedničkih usluga za podršku mreži iz člana 7 stav 3(tačka h), uključujući odgovarajuće analize troškova i koristi;
 - (s) odobravanje aranžmana o saradnji iz člana 7 stav 1 tačke (l) , člana 7 stav 3 tačke (f) i člana 24;
 - (t) davanje mišljenja o imenovanju rukovodioca menadžera mreže, kako je navedeno u članu 4 stav 4 tački (g) .

2. Управни одбор мреже оснива радне групе које му пружају подршку у раду, посебно радну групу за оперативу коју сачињавају оперативни директори оперативних учесника.
3. Управни одбор мреже има следеће чланове са правом гласа:
- (a) један представник пруžаoca услуга у ваздушној пловидби по функционалном блоку ваздушног простора који је усостављен или се усоставља, са укупно четири гласа за све пруžаoce услуга у ваздушној пловидби;
 - (b) четири представника комерцијалних и некомерцијалних civilnih корисника ваздушног простора;
 - (c) два представника operatora aerodroma;
 - (d) два представника војних пруžalaca услуга у ваздушној пловидби и војних корисника ваздушног простора.
4. Управни одбор мреже има следеће чланове без права гласа:
- (a) предсједавајући управним одбором мреже;
 - (b) један представник Комисије;
 - (c) руководилac менаджера мреже, како је наведено у члану 4 став 4 таčki (g) ;
 - (d) предсједавајући радном групом за оперативу из става 2;
 - (e) два представника пруžalaca услуга у ваздушној пловидби придruženih земаља које доприносе раду менаджера мреже;
 - (f) један представник EUROCONTROL-a.
5. Сваки члан управног одбора мреже има замјеника.
6. Комисија имenuje предсједавајућег управним одбором мреже на основу njegovih техничких компетенција и стручности и на предлог чланова управног одбора мреже који имају право гласа. Imenuje i dva potpredsjedavajuća iz grupe članova sa правом гласа.
7. Комисија имenuje чланove sa правом гласа и njihove zamjenike iz stava 3 tačke a na predlog njihovih организација. Imenuje članove sa правом гласа и njihove zamjenike iz stava 3 tač. (b) i (c) na predlog njihovih evropskih predstavničkih тijела. Imenuje člana sa правом гласа и njegovog zamjenika из става 3 таčke d na predlog EDA-e. Imenuje чланove bez права гласа из става 4 таčke (e) , na predlog EUROCONTROL-a на бази rotације, којом се свакој придruženoj земљи omogućava да буде именована, и на основу оперативних потреба у trenutku imenovanja.
8. Комисија може да имenuje posmatrače i nezavisne стручnjake kao savjetnike који поступају у своје име i predstavljaju широки raspon disciplina које обухватају мрежне funkcije.
9. Чланови из става 4 таč. (a) i (b) имају право да odbiju predloge који utiču na:
- (a) kompatibilnost aktivnosti управног одбора мреже sa ciljevima оve regulative;
 - (b) nepristranost i pravednost prilikom izvođenja mrežnih funkcija.
10. Odluke из става 1 таč. (a) до (e), таčke (j), таč. (l) до (o) i тачке (s) usvaja управни одбор мреже običnom većinom glasova svojih чланова sa правом гласа.
11. Sastanke управног одбора мреже сазива njegov predsjedavajući. Управни одбор održava najmanje tri redovna sastanka godišnje. Pored тога, састаје се на заhtjev predsjedavajućeg ili Komisije. Menadžer мреже obezbjeđuje услуге sekretarijata за управни одбор мреже i за predsjedavajućeg.
12. Menadžer мреже obezbjeđuje resurse који су потребни за формирање i rad управног одбора мреже i njegovih radnih grupa.

POGLAVLJE IV UPRAVLJANJE KRIZOM NA MREŽI

Član 19 **Evropska jedinica za koordinaciju kriznih situacija u vazduhoplovstvu**

1. За подршку у управљању krizama на мрежи оснива se Evropska jedinica za koordinaciju kriznih situacija u vazduhoplovstvu (EACCC). EACCC svojim radom doprinosi коordinaciji odgovora на krize на мрежи.
2. EACCC међу сталним члановима има по једног представника:
- (a) države чланице коју су за ту svrhu ovlastile sve države чланице;
 - (b) Komisije;
 - (c) Agencije;
 - (d) EUROCONTROL-a;
 - (e) menadžera мреже;
 - (f) vojske;
 - (g) пруžaoca услуга у ваздушној пловидби;
 - (h) operatora aerodroma;
 - (i) корисника ваздушног простора.
- Komisija имenuje te чланове и njihove zamjenike. Именовање се обавља на предлог:
- (1) država чланica u slučaju из таčke (a) prvog podstava;
 - (2) Agencije, EUROCONTROL-a i menadžera мреже u slučaju из таč. (c), (d), односно (e) prvog подстava, respektivno;
 - (3) EDA-e u slučaju из тачке f prvog подстava;
 - (4) relevantnih evropskih predstavničkih тijела u slučaju из таč. (g), (h) i (i) prvog подстava;
3. Svaka država чланica имenuje kontakt osobu (nacionalna kontakt osoba) i zamjenika за EACCC i olakšava njihov приступ relevantnim информацијама из nacionalnih структура за управљање krizama које nisu ограничene на област vazduhoplovstva. Nacionalne kontakt osobe obavljaju своје dužnosti u складу са poslovnikom o radu EACCC-a.
4. EACCC може u pojedinačним slučajevима uključiti стручnjake u зависности од природе одређене krize kako bi mu помогли u formulisanju odgovora на krizu.

5. EACCC sastavlja svoj poslovnik o radu i njegove izmjene i dopune, koje odobrava upravni odbor mreže u skladu sa članom 18 stav 1 tačka (e).
6. Menadžer mreže obezbjeđuje resurse koja su potrebna za uspostavljanje i rad EACCC-a.

Član 20
Odgovornosti menadžera mreže

Menadžer mreže, prema potrebi uz podršku EACCC-a:

- (a) koordinira odgovore za krize na mreži i blisko sarađuje sa odgovarajućim strukturama u državama članicama;
- (b) podržava aktiviranje i koordinaciju planova za prevazilaženje vanredne okolnosti na nivou države članice, posebno putem mreže nacionalnih kontakt osoba;
- (c) priprema mjere za ublažavanje na nivou mreže kako bi se obezbijedio pravovremeni odgovor za krizu na mreži radi zaštite i obezbjeđivanja trajnog i sigurnog funkcionisanja mreže. U tu svrhu, menadžer mreže nezavisno:
 - (i) 24 sata prati situaciju na mreži u vezi sa krizama na mreži;
 - (ii) obezbjeđuje efektivno upravljanje informacijama i komunikaciju širenjem tačnih, pravovremenih i dosljednih podataka radi podrške državama članicama i operativnim učesnicima u donošenju odluka o načinu normalizacije od kriza na mreži i/ili ublažavanju njihovog uticaja na mrežu;
 - (iii) olakšava organizованo prikupljanje i centralizovano skladištenje tih podataka;
- (d) prema potrebi, Komisiji, Agenciji ili državama članicama ukazuje na mogućnosti za dodatnom podrškom za ublažavanje krize na mreži, uključujući povezivanje sa operatorima drugih načina prevoza koji mogu da utvrde i sprovedu intermodalna rješenja;
- (e) prati normalizaciju i rezilijentnost mreže i izvještava EACCC o tome;
- (f) organizuje, olakšava i sprovodi dogovoren program vježbi simulacija krize na mreži koji uključuje države članice i operativne učesnike kako bi se predvidjele stvarne krize na mreži;
- (g) izrađuje, sprovodi i prati program rada i registar rizika.

POGLAVLJE V
KONSULTACIJA SA DRŽAVAMA ČLANICAMA, PRAĆENJE, IZVJEŠTAVANJE I NADZOR

Član 21
Informisanje država članica i konsultacije sa njima

1. Menadžer mreže redovno izvještava Komisiju o napretku u izvršavanju mrežnih funkcija i o preduzetim mjerama. Komisija obavještava države članice o tom napretku i o tim mjerama.

2. Komisija se konsultuje sa državama članicama o strateškim pitanjima mrežnih funkcija i uzima u obzir njihova mišljenja.

Ta pitanja uključuju:

- (a) cijelokupnu efikasnost mreže;
- (b) način na koji menadžer mreže sprovodi popravne mjere iz člana 10;
- (c) imenovanje predsjedavajućeg i članova upravnog odbora mreže;
- (d) nacrt strateškog plana mreže, a posebno ciljeve tog plana u ranoj fazi;
- (e) nacrt plana efikasnosti mreže;
- (f) nacrt godišnjeg budžeta menadžera mreže;
- (g) godišnji izvještaj menadžera mreže;
- (h) nacrt poslovnika o radu EACCC-a;
- (i) specifikacije za procese konsultacija i detaljne radne aranžmane i procese za operativu iz čl. 16 i 17;
- (j) pitanja iz člana 12 stav 3 koja nisu riješena na nivou pojedinačnih mrežnih funkcija;
- (k) slučajevi iz člana 10 stav 3;
- (l) procjenu iz člana 5;
- (m) razvoj i izvršavanje zadataka praćenja povezanih sa infrastrukturom za ATM/CNS i zajedničkih usluga podrške za mrežu povezanih sa izvođenjem mrežnih funkcija, uključujući odgovarajuće analize troškova i koristi i budžet.

Redovno se obavlja konsultacija o tački (a) drugog podstava.

Član 22
Praćenje i izvještavanje

1. Menadžer mreže uspostavlja proces stalnog praćenja svih sljedećih elemenata:

- (a) operativne efikasnosti mreže;
- (b) mjera koje preduzimaju operativni učesnici i države članice i rezultata efikasnosti koje se postižu;
- (c) djelotvornosti i efikasnosti zajedničkog odlučivanja u izvršavanju svake funkcije zasebno;
- (d) kvalitet usluga za operativne učesnike putem posebnih indikatora.

2. Stalnim praćenjem utvrđuju se moguća odstupanja od strateškog plana mreže i mrežnog operativnog plana. Operativni učesnici u tom procesu pružaju podršku menadžeru mreže dostavljanjem podataka.

3. Menadžer mreže svake godine podnosi izvještaj Komisiji, upravnom odboru mreže i Agenciji o mjerama koje se preduzimaju radi ispunjavanja svojih zadataka i o preporukama za rješavanje pitanja na mreži. U izvještaju se navode pojedinačne mrežne funkcije i

cjelokupno stanje na mreži i način sprovođenja strateškog plana mreže, mrežnog operativnog plana i plana efikasnosti mreže, kao i način na koji je menadžer mreže ispunio svoje ciljeve da bi se obezbijedio kvalitet usluga za operativne učesnike. Komisija izvještaj prosljeđuje državama članicama.

Član 23

Nadzor nad menadžerom mreže

Komisija obezbeđuje nadzor nad menadžerom mreže, u pogledu usklađenosti sa zahtjevima iz ove regulative i drugih propisa Unije, posebno Regulative Komisije (EZ) br. 2150/2005, sprovedbenih regulativa Komisije (EU) br. 390/2013 i (EU) br. 391/2013, Sprovedene regulative Komisije (EU) br. 409/2013 i zajedničkih projekata utvrđenih tom regulativom. Komisija obavještava države članice o ishodu nadzora.

POGLAVLJE VI

ODNOSI SA TREĆIM ZEMLJAMA

Član 24

Učešće trećih zemalja u radu menadžera mreže

1. Treće zemlje učestvuju u radu menadžera mreže u skladu sa zakonima Unije, podložno i u skladu sa sporazumima sa Unijom.
2. Pridružene zemlje i njihovi operativni učesnici mogu da učestvuju u radu menadžera mreže.
3. Menadžer mreže može da sklapa sporazume o saradnji sa pružaćicima usluga u vazdušnoj plovidbi koji su osnovani u zemljama osim onih iz st. 1 i 2 u regionima EUR, NAT, AFI i MID ICAO-a, ako te zemlje učestvuju u nekom funkcionalnom bloku vazdušnog prostora ili njihovo učešće ima direktni uticaj na efikasnost mreže, kako bi se obezbijedila adekvatna regionalna interoperabilnost i povezanost.
4. Kako bi se poboljšalo sprovođenje mrežnih funkcija i efikasnost mreže, menadžer mreže može da sklapa sporazume o saradnji sa pružaćicima usluga u vazdušnoj plovidbi koji su osnovani u zemljama unutar ICAO regiona, osim onih navedenih u stavu 3 radi razmjene podataka o mrežnim funkcijama.

POGLAVLJE VII

FINANSIRANJE I BUDŽET

Član 25

Finansiranje i budžet menadžera mreže

1. Države članice preuzimaju potrebne mjere za finansiranje zadataka za koje je zadužen menadžer mreže, putem naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi.
2. Menadžer mreže mora da vodi svoje troškove na jasan i transparentan način.
3. Menadžer mreže utvrđuje budžet koji mora da bude:
 - (a) adekvatan za ispunjavanje ciljeva efikasnosti u skladu sa planom efikasnosti mreže iz tačke (b) člana 7(2);
 - (b) adekvatan za sprovođenje programa rada iz člana 7 stav 1 tačke (j);
 - (c) utvrđen na zasebnim računima u situacijama u kojima tijelo imenovano za menadžera mreže obavlja i druge aktivnosti pored onih navedenih u članu 7.

POGLAVLJE VIII

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 26

Stavljanje van snage

Regulativa (EU) br. 677/2011 stavlja se van snage.

Član 27

Stupanje na snagu

Ova regulativa stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Evropske unije*.
Primjenjuje se od 1. januara 2020. godine.

Ova regulativa obavezujuća je u cijelini i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sačinjeno u Briselu 24. januara 2019. godine

Za Komisiju

Predsjednik

Žan-Klod JUNKER

PRILOG I
FUNKCIJA ZA PROJEKTOVANJE EVROPSKE MREŽE RUTA

DIO A
Cilj i područje primjene

1. Cilj funkcije za projektovanje evropske mreže ruta (ERND) je da:

- (a) razvije i sproveđe Plan poboljšanja evropske mreže ruta za sigurno i efikasno odvijanje vazdušnog saobraćaja, uzimajući u obzir uticaj na životnu sredinu;
- (b) u okviru Plana poboljšanja evropske mreže ruta olakša razvoj strukture vazdušnog prostora koja nudi potrebni nivo sigurnosti, kapaciteta, fleksibilnosti, reagovanja, uticaja na životnu sredinu i nesmetano pružanje ekspeditivnih usluga u vazdušnoj plovidbi, vodeći računa o potrebama bezbjednosti i odbrane;
- (c) obezbijedi regionalnu povezanost i interoperabilnost evropske mreže ruta unutar ICAO EUR regiona i sa susjednim ICAO regionima.

2. Plan poboljšanja evropske mreže ruta postupni je plan kojeg izrađuje menadžer mreže koordinacijom sa državama članicama i operativnim učesnicima. Taj plan uključuje rezultat operativnih aktivnosti u pogledu kratkoročnog i dugoročnog projektovanja mreže ruta u skladu sa vodećim principima strateškog plana mreže. U njemu se moraju navesti svi elementi koji su potrebni kako bi se obezbijedilo da se evropski vazdušni prostor projektuje kao jedan sistem i da ispunjava ciljeve efikasnosti na nivou Unije koji su za menadžera mreže utvrđeni u programu efikasnosti.

3. Plan poboljšanja evropske mreže ruta čini dio mrežnog operativnog plana koji se odnosi na ERND i sadrži detaljna pravila za sprovođenje dijela strateškog plana mreže koji se odnosi na ERND.

4. Plan poboljšanja evropske mreže ruta uključuje:

- (a) zajedničke opšte principe dopunjene tehničkim specifikacijama za projektovanje vazdušnog prostora;
- (b) zahtjeve vojnih organa za upotrebu vazdušnog prostora;
- (c) evropsku mrežu ruta i, ako je izvodljivo, strukturu vazdušnog prostora bez ruta projektovanu za ispunjavanje svih zahtjeva korisnika, sa detaljima koji obuhvataju sve promjene vazdušnog prostora;
- (d) pravila upotrebe i raspoloživost mreže ruta i vazdušnog prostora bez ruta;
- (e) podjelu vazdušnog prostora u sektore kontrole letenja (ATC) vazdušnog prostora ATS-a;
- (f) procedure za upravljanje vazdušnim prostorom;
- (g) detaljni vremenski raspored razvoja promjena u projektovanju vazdušnog prostora;
- (h) kalendar zajedničkog ciklusa objavljivanja i sprovođenja promjena u strukturama vazdušnog prostora i pravila upotrebe putem mrežnog operativnog plana;
- (i) pregled trenutne i očekivane situacije na mreži, uključujući očekivanu efikasnost na osnovu trenutnih i dogovorenih planova za projektovanje vazdušnog prostora.

DIO B

Procedura za razvoj plana poboljšanja evropske mreže ruta

1. Menadžer mreže, države članice, korisnici vazdušnog prostora, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, kao dio funkcionalnih blokova vazdušnog prostora ili samostalno, izrađuju Plan poboljšanja evropske mreže ruta zajedničkim odlučivanjem kako je navedeno u članu 15. Pomenuti učesnici moraju da primjenjuju principe projektovanja vazdušnog prostora utvrđene u Dijelu C ovog priloga.

2. Zajedničko odlučivanje mora da bude u skladu sa detaljnim radnim aranžmanima i procesima za operativu koje na stručnom nivou utvrđuje menadžer mreže, uključujući civilno-vojnu dimenziju. Ti radni aranžmani izrađuju se nakon konsultacija sa svim učesnicima. Radni aranžmani realizuju se u redovnim intervalima kako bi odrazili potrebe funkcije projektovanja evropske mreže ruta.

3. Kako bi se obezbijedila odgovarajuća povezanost Plana poboljšanja evropske mreže ruta, menadžer mreže i države članice moraju u proces zajedničkog odlučivanja da uključe treće zemlje, u skladu sa članom 24. Potrebno je da se obezbijedi odgovarajuća saradnja menadžera mreže i njegovih detaljnih radnih aranžmana utvrđenih na stručnom nivou kojima se podržava razvoj plana poboljšanja evropske mreže ruta, s jedne strane, i radnih aranžmana na relevantnom stručnom ICAO nivou stručnjaka koji obuhvataju poboljšanja mreže ruta na interfejsima, s druge strane.

4. Projekti projektovanja vazdušnog prostora moraju da budu u skladu sa planom poboljšanja evropske mreže ruta. U slučaju promjena projekata projektovanja vazdušnog prostora potrebna je provjera usklađenosti i obavještavanje menadžera mreže o sljedećem:

- (a) promjene u trasiranju rute;
- (b) promjene u smjeru rute;
- (c) promjene u namjeni rute;
- (d) opis vazdušnog prostora bez ruta, uključujući odgovarajuća pravila za njegovo korišćenje;
- (e) pravila korišćenja i raspoloživost rute;
- (f) promjene u vertikalnoj ili horizontalnoj granici sektora;
- (g) dodavanje ili uklanjanje značajnih tačaka;
- (h) promjene u korišćenju prekograničnog vazdušnog prostora;
- (i) promjene koordinata značajnih tačaka;

(j) promjene koje utiču na prenos podataka;

(k) promjene koje utiču na podatke objavljene u zbornicima vazduhoplovnih informacija;

(l) promjene koje utiču na sporazume o saradnji u vezi sa projektovanjem i korišćenjem vazdušnog prostora.

5. Plan poboljšanja evropske mreže ruta mora se redovno revidirati tokom svog sprovođenja kako bi se uzeli u obzir nova ili promjenljiva potražnja za vazdušnim prostorom. U tom procesu revidiranja mora se obezbijediti stalna koordinacija sa vojnim tijelima.

DIO C

Principi projektovanja vazdušnog prostora

1. Prilikom izrade plana poboljšanja evropske mreže ruta menadžer mreže, države članice i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, kao dio funkcionalnih blokova vazdušnog prostora ili samostalno, moraju se, u okviru procesa zajedničkog odlučivanja, pridržavati sljedećih principa projektovanja vazdušnog prostora:

(a) uspostavljanje i konfiguracija struktura vazdušnog prostora zasnivaju se na operativnim zahtjevima, bez obzira na nacionalne granice ili granice funkcionalnih blokova vazdušnog prostora ili granice područja letnih informacija (FIR), i ne smiju biti ograničeni nivoom podjele gornjeg i donjeg vazdušnog prostora;

(b) projektovanje struktura vazdušnog prostora je transparentan proces u kojem se mogu uzeti u obzir donijete odluke i shvatiti razlozi za njihovo donošenje i uključiti zahtjevi svih korisnika, uskladjujući istovremeno sigurnost, kapacitet, aspekte životne sredine i uzimajući u obzir vojne potrebe i potrebe nacionalne bezbjednosti;

(c) ulazni podaci za Plan poboljšanja evropske mreže ruta su sadašnja i predviđena saobraćajna potražnja, na nivou mreže i na lokalnom nivou, i ciljevi efikasnosti a radi zadovoljavanja potreba glavnih tokova saobraćaja i aerodroma;

(d) obezbjeđuje se vertikalna i horizontalna povezanost, uključujući terminalni vazdušni prostor i strukturu vazdušnog prostora na mjestima dodira;

(e) mogućnost realizacije letova duž, ili najbliže moguće, ruta i profila leta koje traži korisnik tokom faze leta na ruti;

(f) prihvatanje svih predloga struktura vazdušnog prostora na procjenjivanje i mogući razvoj, uključujući vazdušni prostor bez ruta, višestruke mogućnosti rutiranja i uslovnih ruta (CDR), primljenih od učesnika koji imaju operativni zahtjev na tom području;

(g) pri projektovanju struktura vazdušnog prostora, uključujući vazdušni prostor bez ruta i ATC sektore, uvažavaju se postojeće ili predložene strukture vazdušnog prostora namijenjene za aktivnosti koje zahtijevaju rezervaciju ili ograničenje vazdušnog prostora. U tu svrhu, uspostavljaju se samo takve strukture koje su u skladu sa primjenom fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora FUA koncepta. Takve strukture su, u najvećoj mogućoj mjeri, uskladene i dosljedne u cijeloj evropskoj mreži;

(h) razvoj projektovanja ATC sektora počinje zahtijevanim trasiranjem rute ili toka saobraćaja u okviru iteraktivnog procesa kojim se obezbjeđuje kompatibilnost između ruta ili tokova i sektora;

(i) ATC sektori se projektuju tako da omogućavaju konstrukciju sektorskih konfiguracija koje zadovoljavaju tokove saobraćaja, i koje su prilagodljive i srazmjerne promjenljivoj saobraćajnoj potražnji;

(j) u slučajevima kad se ATC sektori, iz operativnih razloga, projektuju preko nacionalnih granica ili granica funkcionalnih blokova vazdušnog prostora ili granica FIR-a, sklapaju se sporazumi o pružanju usluga između predmetnih operativnih učesnika.

2. Menadžer mreže, države članice, funkcionalni blokovi vazdušnog prostora i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi (kao dio funkcionalnih blokova vazdušnog prostora ili samostalno) i procesom zajedničkog odlučivanja, obezbjeđuju primjenu sljedećih principa u vezi sa korišćenjem vazdušnog prostora i upravljanjem kapacitetom:

(a) strukture vazdušnog prostora se planiraju tako da olakšavaju fleksibilnu i pravovremenu upotrebu i upravljanje vazdušnim prostorom u vezi sa mogućnostima rutiranja, tokovima saobraćaja, šemama sektorskih konfiguracija i konfiguracijom drugih struktura vazdušnog prostora;

(b) strukture vazdušnog prostora pružaju prostor za uspostavljanje dodatnih mogućnosti rutiranja, obezbjeđujući pritom njihovu kompatibilnost sa postojećim pitanjima kapaciteta i ograničenjima sektora.

DIO D

Trajno praćenje dostignuća u vezi efikasnosti na nivou mreže

1. Kako bi se obezbijedilo redovno poboljšanje efikasnosti, menadžer mreže obavlja redovna postoperativna preispitivanja djelotvornosti primijenjenih struktura vazdušnog prostora putem zajedničkog odlučivanja.

2. To preispitivanje posebno obuhvata:

(a) razvoj saobraćajne potražnje;

(b) učinak kapaciteta i efikasnosti letova i ograničenja na nivou države, funkcionalnog bloka vazdušnog prostora ili mreže;

(c) ocjenu aspekata upotrebe vazdušnog prostora, iz civilnog i vojnog aspekta;

(d) ocjenu sektorizacije i upotrijebljenih sektorskih konfiguracija;

(e) ocjenu cjelovitosti i kontinuiteta struktura vazdušnog prostora.

PRILOG II
FUNKCIJA UPRAVLJANJA PROTOKOM VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA

DIO A
Cilj i područje primjene

1. Cilj funkcije upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja (ATFM) je da:

- (a) obezbijedi efikasno korišćenje raspoloživih kapaciteta Evropske mreže za upravljanje vazdušnim saobraćajem (EATMN);
- (b) olakša planiranje, koordinaciju i izvršenje ATFM mjera koje su preduzeli svi operativni učesnici;
- (c) olakša ispunjavanje vojnih zahtjeva i odgovore na krize;
- (d) obezbijedi regionalnu povezanost i interoperabilnost evropske mreže unutar ICAO EUR regiona i sa susjednim regionima ICAO-a.

2. ATFM i procedure za prevazilaženje vanrednih okolnosti iz tačke 15 Dijela B ovog priloga obezbjeđuju veću predvidljivost saobraćaja i optimizuju raspoloživi kapacitet EATMN-a (obuhvatajući i aerodrome) i imaju za cilj povećanje usklađenosti aerodromskih slotova i planova leta.

3. ATFM funkcija mora da bude u skladu sa detaljnim radnim aranžmanima za primjenu ATFM mjera. Svi uključeni operativni učesnici moraju da se pridržavaju pravila i procedura kojima se obezbjeđuje da se kapacitet kontrole letjenja upotrebljava na siguran način i u najvećoj mogućoj mjeri.

4. ATFM funkcija mora da obuhvati sve faze ATFM-a (stratešku, pretaktičku, taktičku i postoperativnu), kako je utvrđeno u ICAO odredbama navedenim u Dodatku. ATFM funkcija mora da bude u skladu sa tim ICAO odredbama.

5. ATFM funkcija primjenjuje se na sljedeće strane ili njihove zastupnike, uključene u procese ATFM-a:

- (a) operatore vazduhoplova;
- (b) pružaoce usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS), uključujući ATS jedinice, prijavni biro za usluge u vazdušnom saobraćaju i jedinice za usluge aerodomske kontrole letjenja;
- (c) pružaoce usluga vazduhoplovnih informacija;
- (d) subjekte uključene u upravljanje vazdušnim prostorom;
- (e) operatore aerodroma;
- (f) centralnu jedinicu za ATFM koju vodi menadžer mreže;
- (g) lokalne ATFM jedinice kako su navedene u tački 6 Dijela A ovog priloga;
- (h) koordinatorje slotova na koordinisanim aerodromima.

6. „Lokalna ATFM jedinica“ znači subjekt za upravljanje protokom koji postupa u ime jednog ili više drugih subjekata za upravljanje protokom kao interfejs između centralne jedinice za ATFM i ATS jedinice ili grupe ATS jedinica. Može da postupa na nivou ATS jedinice, na nacionalnom nivou, na nivou funkcionalnih blokova vazdušnog prostora ili na bilo kom drugom podregionalnom nivou.

7. Lokalne ATFM jedinice i menadžer mreže putem svoje centralne jedinice za ATFM podržavaju izvršavanje ATFM funkcije.

DIO B
Planiranje i operativni principi

1. Menadžer mreže i operativni učesnici planiraju i izvršavaju zadatke kojima se podržava funkcija ATFM-a za:

- (a) sve faze svih letova koji treba da se realizuju ili se realizuju kao opštег vazdušnog saobraćaja i u skladu sa pravilima instrumentalnog letjenja (IFR) u cijelosti ili djelimično;
- (b) sve faze letova iz tačke (a) i upravljanje vazdušnim saobraćajem.

2. Mora da se obezbijedi odgovarajuća saradnja i koordinacija između radnih aranžmana menadžera mreže kojima se podržava ATFM funkcija i relevantnih radnih aranžmana ICAO-a kojima su obuhvaćeni ATFM aspekti na mjestima dodira.

3. Vojni vazduhoplovi koji se realizuju kao opšti vazdušni saobraćaj podliježu ATFM mjerama kada lete ili namjeravaju da lete unutar vazdušnog prostora ili aerodroma na koje se primjenjuju ATFM mjere.

4. ATFM funkcija vodi se prema sljedećim principima:

- (a) ATFM mjere:
 - (i) podržavaju sigurne operacije i sprečavaju prekomjernu potražnju vazdušnog saobraćaja u poređenju sa deklarisanim kapacitetom ATC sektora i aerodroma, uključujući poletno-sletne staze;
 - (ii) upotrebljavaju kapacitet EATMN-a u najvećoj mogućoj mjeri kako bi se optimizovala efikasnost EATMN-a i negativni uticaji na operatore sveli na minimum;
 - (iii) optimizuju kapacitet EATMN-a koji je stavljen na raspolaganje razvojem i primjenom mjera za povećanje kapaciteta u jedinicama za ATS;
 - (iv) podržavaju upravljanje kritičnim događajima;
- (b) pri dodjeli ATFM slotova za polijetanje prioritet se daje letovima prema rasporedu njihovog planiranog ulaska na lokaciju na kojoj će se konkretna ATFM mjera primjenjivati, osim ako je zbog posebnih okolnosti, kao što su bezbjednosne i odbrambene potrebe, potrebna primjena drugačijeg pravila prioriteta o kojem je postignut dogovor i koje je od koristi EATMN-u;
- (c) vremenska komponenta putanje leta u fazi planiranja i fazi izvršenja moraju da budu u skladu sa svim primjenjenim ATFM mjerama i menadžer mreže mora o njima obavijestiti operatore vazduhoplova, ATS jedinice i lokalne ATFM jedinice;

(d) letovi iz geografskog područja na kojem se primjenjuju ATFM mjere i susjednih područja letnih informacija kako su opisana u odgovarajućoj ICAO dokumentaciji ICAO-a podliježu dodjeli ATFM slotova. Letovi iz drugih područja izuzeti su od dodjele ATFM slotova, ali su svejedno podložni ograničenjima na rutama, šemama orientacije saobraćaja i vremenskih komponenti putanje leta.

5. Države članice obezbeđuju da:

(a) ATFM funkcija bude na raspolaganju zainteresovanim stranama 24 sata dnevno i da lokalna ATFM jedinica pokriva isključivo određena područja s obzirom na vazdušni prostor u njenoj nadležnosti u okviru geografskog područja u kojem se primjenjuju ATFM mjere;

(b) budu uspostavljene dosljedne procedure za saradnju strana uključenih u ATFM funkciju, ATS jedinica i subjekata uključenih u upravljanje vazdušnim prostorom, kako bi se obezbijedilo efikasno planiranje dodjele vazdušnog prostora i njegova efikasna upotreba;

(c) zajedničke procedure za traženje izuzeća iz ATFM slot-a za polijetanje budu u skladu sa odredbama ICAO-a iz Dodatka. Te procedure koordiniraju se sa menadžerom mreže putem njegove centralne jedinice za AFTM i objavljaju se u nacionalnim zbornicima vazduhoplovnih informacija.

6. Menadžer mreže:

(a) optimizuje ukupne performanse EATMN-a planiranjem, koordinacijom i sprovođenjem dogovorenih ATFM mera, uključujući tranzicione planove za uvođenje velikih poboljšanja u vazdušni prostor ili ATM sistem i za nepovoljne vremenske uslove putem zajedničkog odlučivanja;

(b) konsultuje se sa operatorima o definiciji ATFM mera;

(c) sklapa radne aranžmane sa lokalnim ATFM jedinicama;

(d) obezbeđuje razvoj, raspoloživost i efektivno primjenu ATFM mera (u svim fazama ATFM-a) zajedno sa lokalnim ATFM jedinicama; ako te ATFM mera imaju širi uticaj na mrežu, menadžer mreže mora zajedničkim odlučivanjem da utvrdi prirodu tih mera koje treba da se primjene;

(e) u koordinaciji sa lokalnim ATFM jedinicama identificuje alternativne rute kako bi se izbjegla ili rasteretila zagušena područja, uzimajući u obzir ukupne performanse EATMN-a;

(f) nudi rerutiranje letova koji bi mogli optimizirati efekat iz tačke (e);

(g) u koordinaciji sa ATS jedinicama i lokalnim ATFM jedinicama određuje, koordinira i obezbeđuje sprovođenje odgovarajućih mera kojima je cilj pružanje potrebnog kapaciteta za zadovoljavanje saobraćajne potražnje u relevantnim djelovima pod njihovom odgovornošću;

(h) operatorima vazduhoplova, lokalnim ATFM jedinicama i ATS jedinicama pravovremeno daje informacije o ATFM operacijama, uključujući:

(i) planirane ATFM mera;

(ii) uticaj ATFM mera na vrijeme polijetanja i profil leta pojedinačnih letova;

(i) prati zabilježene slučajevе nepostojećih ili višestrukih planova leta;

(j) suspenduje plan leta kada, s obzirom na vremensku toleranciju, ATFM slot u polijetanju ne može da bude ispoštovan, a novo procijenjeno vrijeme polaska nije poznato;

(k) prati broj odobrenih izuzeća od ATFM mera;

(l) razvija, održava i objavljuje planove za prevazilaženje vanredne okolnosti u kojima se definišu radnje koje moraju da preduzmu relevantni operativni učesnici u slučaju većeg otkaza neke komponente ATFM funkcije na nivou mreže koji bi doveo do znatnih smanjenja kapaciteta i/ili većeg narušavanja tokova saobraćaja;

(m) sa operativnim učesnicima dijeli sve odgovarajuće postoperativne analize i ocjene;

(n) omogućava odgovarajuću pripremu i predvidljivost EATMN-a, obezbeđuje radne aranžmane za sakupljanje pravovremenih i ažuriranih informacija o saobraćajnoj potražnji za sve faze ATFM-a od korisnika vazdušnog prostora i to dijeli sa lokalnim ATFM jedinicama.

7. ATS jedinice:

(a) koordinišu ATFM mera preko lokalnih ATFM jedinica sa menadžerom mreže kako bi se obezbijedilo da odabrane mera imaju za cilj optimizaciju ukupnih performansi EATMN-a;

(b) obezbeđuju da se ATFM mera koje se primjenjuju na aerodrome koordiniraju sa operatorom predmetnog aerodroma kako bi se obezbijedila efikasnost planiranja na aerodromima i njihova upotreba u korist svih predmetnih operativnih učesnika;

(c) obavještavaju menadžera mreže, preko lokalne ATFM jedinice o svim događajima, uključujući tranzicione planove za uvođenje velikih poboljšanja u vazdušni prostor ili ATM sistema i nepovoljne vremenske uslove, koji bi mogli da utiču na kapacitet kontrole letjenja ili na potražnju vazdušnog saobraćaja i predloge za ublažavanje;

(d) menadžeru mreže i lokalnim ATFM jedinicama pravovremenono dostavljaju sljedeće podatke i naknadne izmjene, koliko je to tehnički izvodljivo, i obezbeđuju njihov kvalitet:

(i) strukture vazdušnog prostora i ruta;

(ii) raspoloživost vazdušnog prostora i ruta uključujući raspoloživost primjenom fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora u skladu sa Regulativom Komisije (EZ) br. 2150/2005;

(iii) sektorske konfiguracije i aktivacije za ATS jedinice;

(iv) vremena taksiranja na aerodromu i konfiguracije poletno-sletnih staza;

(v) kapacitet sektora kontrole letjenja i aerodroma, uključujući poletno-sletnih;

(vi) ažurirane položaje leta;

(vii) odstupanja od planova leta;

(viii) stvarna vremena polijetanja;

(ix) informacije o operativnoj raspoloživosti infrastrukture za komunikaciju, navigaciju i nadzor (CNS) i za ATM.

8. Podaci iz stava 7 tačke (d) stavljuju se na raspolaganje menadžeru mreže i operativnim učesnicima, koji takođe stavljuju na raspolaganje svoje podatke.

9. Kako bi se obezbijedila predvidljivost mreže, ATS jedinica u odlaznom aerodromu obezbjeđuje da letovi koji se ne pridržavaju procijenjenih vremena polaska, uzimajući u obzir utvrđenu vremensku toleranciju, ili čiji je plan leta odbijen ili suspendovan ne dobiju dozvolu za polijetanje.

10. Lokalne ATFM jedinice:

(a) djeluju kao kontakt i interfejs između menadžera mreže koji pruža centralni ATFM, s jedne strane, i imenovanih oblasti i njihovih povezanih aerodroma i ATS jedinicama (vojnih i civilnih) u okviru njihove nadležnosti, s druge strane, na osnovu uloga i odgovornosti dogovorenih putem odgovarajućih radnih aranžmana sa menadžerom mreže;

(b) donose odgovarajuće lokalne procedure u skladu sa procedurama koje je donosi menadžer mreže koji pruža centralni ATFM, uključujući privremene procedure;

(c) menadžeru mreže koji pruža centralni ATFM dostavljaju sve potrebne lokalne podatke za izvođenje ATFM funkcije;

(d) u saradnji sa relevantnim ATS jedinicama i menadžerom mreže koji pruža centralni ATFM obezbjeđuju odgovarajuću primjenu ATFM mjera radi optimalnog protoka saobraćaja i usklađivanja potražnje i kapaciteta koordiniranjem efikasne upotrebe raspoloživog kapaciteta. Ako te mjere imaju širi uticaj na mrežu, mora se obezbijediti regionalna koordinacija pod nadležnošću menadžera mreže;

(e) menadžera mreže obavještavaju o svim događajima, uključujući tranzicione planove za uvođenje velikih poboljšanja u vazdušni prostor ili ATM sistema i nepovoljne vremenske uslove, koji bi mogli da utiču na kapacitet kontrole letjenja ili potražnju vazdušnog saobraćaja i predloženo ublažavanje;

(f) obezbjeđuju, u koordinaciji sa relevantnim ATS jedinicama i menadžerom mreže, postoperativne analize kako bi se utvrdile metode poboljšanja performansi mreže;

(g) uspostavljaju unaprijed utvrđene planove za prevazilaženje vanredne okolnosti koji se moraju stalno ažurirati i u kojima se opisuje kako će se djelovati u oblasti pod njihovom nadležnošću kako bi menadžer mreže mogao da pruži pomoć lokalnim ATFM jedinicama u operacijama rješavanja vanredne okolnosti. Ti lokalni planovi moraju se podijeliti i koordinirati sa menadžerom mreže.

11. Ako je uspostavljen ATS prijavni biro, njen zadatak je da olakša razmjenu informacija među pilotima ili operatorima i lokalnom ATFM jedinicom ili menadžerom mreže koji pruža centralni ATFM.

12. Operatori vazduhoplova:

(a) dostavljaju jedan plan leta za svaki planirani let. Podneseni plan leta mora tačno da odražava planirani profil leta;

(b) obezbjeđuju da sve relevantne ATFM mjere i njihove izmjene budu uključene u planirano izvođenje leta;

(c) učestvuju u radnim aranžmanima koje je utvrdio menadžer mreže, a kojima se olakšava dobijanje pravovremenih i ažuriranih informacija o potražnji vazdušnog saobraćaja za sve ATFM faze.

13. Operatori aerodroma:

(a) imaju aranžmane sa lokalnom ATS jedinicicom o sljedećem:

(i) razmjeni i koordinaciji sa relevantnim lokalnim ATFM jedinicama i menadžerom mreže svih informacija o kapacitetu i potražnji vazdušnog saobraćaja i njihovom razvoju u svim ATFM fazama, posebno prije objave reda letjenja;

(ii) izvještavanju relevantnih lokalnih ATFM jedinicama i menadžera mreže o svim događajima koji mogu da utiču na kapacitet kontrole letjenja ili potražnje vazdušnog saobraćaja;

(b) uspostavljaju procese za procjenu potražnje i uticaja posebnih događaja na potražnju koji su primjenljivi na sve ATFM faze.

14. Kada je riječ o usklađenosti planova leta i aerodromskih slotova:

(a) ako koordinator aerodromskih slotova ili operator koordinisanog aerodroma to zatraže, menadžer mreže ili lokalna ATFM jedinica dostavljaju im plan leta koji se izvodi na tom aerodromu, prije polijetanja. Koordinatori aerodromskih slotova ili operatori koordinisanih aerodroma obezbjeđuju potrebnu infrastrukturu za prihvrat planova leta koje dostavljaju menadžer mreže ili lokalna ATFM jedinica;

(b) operatori vazduhoplova prije leta dostavljaju aerodromima dolaska i odlaska potrebne informacije kako bi se omogućila povezanost između oznake leta iz plana leta i oznake leta koja je prijavljena za odgovarajući aerodromski slot; tu vezu obezbjeđuju menadžer mreže, lokalna ATFM jedinica, lokalna ATS jedinica ili operator aerodroma, u zavisnosti od slučaja;

(c) svi operatori vazduhoplova, operatori aerodroma i sve ATS jedinice obavještavaju koordinatoru aerodromskih slotova o uslugama vazdušnog prevoza koje se ponavljaju u vremenima koja se znatno razlikuju od dodijeljenih aerodromskih slotova ili o upotrebi slotova na znatno drugačiji način od onog navedenog u vrijeme dodjele, ako to dovodi u pitanje funkcionisanje aerodroma ili vazdušnog saobraćaja;

(d) menadžer mreže izvještava koordinatoru aerodromskih slotova o uslugama vazdušnog prevoza koje se ponavljaju u znatno drugačijim vremenima od dodijeljenih aerodromskih slotova ili o upotrebi slotova na znatno drugačiji način od onog navedenog u vrijeme dodjele, ako to dovodi u pitanje ATFM.

15. Pri primjeni planiranih informacija o dolasku i odlasku (DPI), lokalni operativni aerodromski učesnici moraju u potpunosti da sarađuju sa menadžerom mreže u pogledu uspostavljanja i rada te funkcionalnosti i vezane razmijene podataka.

16. Kada je riječ o kritičnim događajima:

(a) menadžer mreže izrađuje, održava i objavljuje ATFM procedure za rješavanje kritičnih događaja na nivou mreže. ATFM procedure utvrđuju mjere koje moraju da preduzmu relevantni operativni učesnici u slučaju većeg otkaza neke komponente mreže koji bi doveo do znatnih smanjenja kapaciteta i/ili većeg narušavanja protoka saobraćaja;

(b) radi pripreme za kritične događaje, ATS jedinice i operatori aerodroma koordiniraju značaj i sadržaj procedura za prevazilaženje vanredne okolnosti sa menadžerom mreže i lokalnim ATFM jedinicama, operatorima vazduhoplova na koje ti kritični događaji utiču i prema potrebi sa koordinatorima aerodromskih slotova, uključujući sva prilagođavanja pravila prioriteta. Procedure za prevazilaženje vanrednih okolnosti uključuju:

- (i) organizacione i koordinacione aranžmane;
- (ii) ATFM mjerne pomoći kojih se organizuje pristup pogodjenim područjima kako bi se spriječila prekomjerna potražnja vazdušnog saobraćaja u odnosu na deklarirani kapacitet cijelog ili dijela vazdušnog prostora ili predmetnih aerodroma;
- (iii) okolnosti, uslove i procedure za primjenu pravila prioriteta za letove u kojima se poštuju neophodni interesi država članica u pogledu bezbjednosti ili odbrambene politike;
- (iv) aranžmane za normalizaciju saobraćaja.

DIO C
Praćenje ATFM funkcije

1. Kako bi se obezbijedila predvidljivost, a tako i efikasnost EATMN-a, informacije o planiranim operacijama i ATFM mjerama su od ključnog značaja, kao i poštovanje tih operacija i mjera. Stoga se mora uspostaviti posebno praćenje ATFM funkcije.
2. Države članice moraju da obezbijede da, kada je poštovanje ATFM slotova u polijetanju na aerodromu odlaska 80% ili manje tokom jedne godine, kako je utvrdio menadžer mreže, ATS jedinica na tom aerodromu dostavlja relevantne informacije o nepoštovanju i preduzetim radnjama kako bi se obezbijedilo poštovanje ATFM slotova u polijetanju. Te radnje moraju da se navedu u izvještaju koje predmetna država članica podnosi Komisiji.
3. Ako se ne poštuje odbijanje ili suspenzija plana leta, ATS jedinica na predmetnom aerodromu dostavlja relevantne informacije menadžeru mreže o tom nepoštovanju i radnjama koje su preduzete kako bi se obezbijedilo poštovanje. Te radnje moraju da se navedu u izvještaju koje menadžer mreže podnosi Komisiji.
4. Ako su odobrene izuzeća veća od 0,6 % godišnjih odlazaka u nekoj državi članici, menadžer mreže mora o tome obavijestiti tu državu članicu. Ako je obaviještena o tome, država članica mora da sastavi izvještaj sa detaljima o odobrenim izuzećima i da ga podnese Komisiji.
5. Menadžer mreže mora da obezbijedi da operator vazduhoplova bude obaviješten o nepoštovanju ATFM mjera koje proizilaze iz primjene zahtjeva u vezi sa planovima leta koji nedostaju i sa višestrukim planovima leta. Ako je obaviješten o tome, operator vazduhoplova mora da sastavi izvještaj sa detaljnim opisom okolnosti i mjerama koje su preduzete da bi se ispravilo to nepoštovanje. Menadžer mreže mora da sastavi godišnji izvještaj koji treba podnijeti Komisiji, a u kojem navodi podatke o planovima leta koji nedostaju ili višestrukim planovima leta.
6. Menadžer mreže obavlja godišnji pregled poštovanja ATFM mjera kako bi obezbijedio da svi operativni učesnici povećaju nivo poštovanja tih mjera.
7. Menadžer mreže sastavlja godišnje izvještaje i podnosi ih Komisiji. U izvještajima se navodi kvalitet ATFM funkcije i detaljne informacije o:
 - (a) uzrocima primjena ATFM mjera;
 - (b) uticaju ATFM mjera;
 - (c) poštovanju ATFM mjera;
 - (d) doprinosima svih operativnih učesnika optimizaciji cjelokupnog efekta mreže;
 - (e) preporukama o tim raznim tačkama kako bi se poboljšala efikasnost mreže.
8. Menadžer mreže mora da obezbijedi da se uspostavi i održava arhiva podataka o ATFM-u navedenih u ovom prilogu, planova leta, operativnih dnevnika i relevantnih kontekstualnih podataka. Ti se podaci čuvaju dvije godine nakon podnošenja i stavljuju na raspolaganje Komisiji, državama članicama, ATS jedinicama i operatorima vazduhoplova, prema potrebi. Ti podaci se takođe stavljuju na raspolaganje koordinatorima aerodromskih slotova i operatorima aerodroma kako bi im se pomoglo u redovnoj procjeni deklarisanog kapaciteta.

Dodatak
Lista ICAO odredbi o upravljanju protokom vazdušnog saobraćaja

1. Poglavlje 3 stav 3.7.5 (Upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja) Aneksa 11 Čikaške konvencije – Usluge u vazdušnom saobraćaju (14. izdanje – jul 2016. godine, uključujući amandman br. 50 A)
2. Poglavlje 3 (ATS kapacitet i upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja) ICAO dokumenta br. 4444, Procedure za usluge u vazdušnoj plovidbi – Upravljanje vazdušnim saobraćajem (PANS-ATM) (16. izdanje – 2016. godine, uključujući amandman br. 7A)
3. Poglavlja 2 i 8 (Upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja) ICAO dokumenta br. 7030, Evropske (EUR) regionalne dodatne procedure (5. izdanje, 2007. godina)

PRILOG III
FUNKCIJA ZA RADIO FREKVENCIJE

DIO A
Cilj i područje primjene

1. Ciljevi ove funkcije su da:
 - (a) poveća upotrebu evropskog vazduhoplovni radijskog spektra poboljšanjem procedura za upravljanje frekvencijama i kriterijuma za planiranje kako bi se spriječio nedostatak frekvencija koji bi smanjio kapacitet mreže;
 - (b) poboljša transparentnost praksi upravljanja frekvencijama što omogućava tačnu procjenu efikasne upotrebe frekvencija i utvrđivanje rješenja da bi se zadovoljila buduća potražnja za frekvencijama;

(c) poveća djelotvornost procesa upravljanja frekvencijama podsticanjem najboljih praksi i razvojem odgovarajućih alatki.

2. Menadžer mreže i nacionalni menadžeri za frekvencije dogovaraju se o sveukupnim prioritetima ove funkcije u svrhu poboljšanja projektovanja i rada evropske vazduhoplovne mreže. Ti prioriteti se dokumentuju u dijelu o frekvencijama u strateškom planu mreže i mrežnom operativnom planu, o čemu se konsultuju sa učesnicima. Posebno, određivanje prioriteta može se odnosi na posebne opsege, područja i usluge.

DIO B

Zahtjevi za izvršenje funkcije

1. Države članice imenuju nadležnu osobu, organ ili organizaciju za nacionalnog menadžera za frekvencije koji je nadležan da obezbijedi da se dodjeljivanje frekvencija obavlja, mijenja i oslobađa u skladu sa ovom regulativom. Države članice obavještavaju Komisiju i Menadžera mreže o imenima i adresama nacionalnih menadžera za frekvencije i blagovremeno ih obavještavaju o svim promjenama imenovanja.

2. Menadžer mreže priprema i koordinira aspekte strateškog spektra u vezi sa mrežom koji moraju biti dokumentovani na odgovarajući način u strateškom planu mreže i mrežnom operativnom planu. Menadžer mreže pomaže Komisiji i državama članicama pri izradi zajedničkih stavova u vazduhoplovstvu za usklađivanje doprinosa država članica međunarodnim forumima, a posebno Evropskoj konferenciji poštanskih i telekomunikacijskih uprava (CEPT) i Međunarodnoj uniji za telekomunikacije (ITU).

3. Na zahtjev država članica, menadžer mreže obavještava Komisiju i preduzima mjere sa Komisijom i sa Evropskom konferencijom poštanskih i telekomunikacijskih uprava (CEPT) za rješavanje svih pitanja u vezi sa drugim sektorima u industriji.

4. Nacionalni menadžer za frekvencije obavještava Menadžera mreže o slučajevima radio smetnji koje utiču na evropsku vazduhoplovnu mrežu. Menadžer mreže evidentira pojavu slučajeva radio smetnji i pomaže nacionalnim menadžerima za frekvencije pri njihovo procjeni. Na zahtjev nacionalnih menadžera za frekvencije, Menadžer mreže koordinira ili pruža bilo kakvu pomoć potrebnu za rješavanje ili ublažavanje takvih slučajeva.

5. Menadžer mreže i nacionalni menadžeri za frekvencije razrađuju i poboljšavaju procedure za upravljanje frekvencijama, kriterijume planiranja, skupove podataka i procese za poboljšanje upotrebe i zauzetosti radio spektra od korisnika opštег vazdušnog saobraćaja. Na zahtjev država članica, Menadžer mreže predlaže proširenje primjena tih razvojnih kretanja na regionalni nivo.

6. Kod zahtjeva za dodjelu frekvencije, podnositelj predaje zahtjev nadležnom nacionalnom menadžeru za frekvencije, zajedno sa svim relevantnim podacima i obrazloženjima.

7. Nacionalni menadžeri za frekvencije i menadžer mreže procjenjuju i određuju prioritete zahtjeva za dodjeljivanje frekvencija na bazi operativnih zahtjeva i dogovorenih kriterijuma. Menadžer mreže, zajedno sa nacionalnim menadžerima za frekvencije, utvrđuje njihov uticaj na mrežu. Menadžer mreže uspostavlja takve kriterijume, konsultujući se sa nacionalnim menadžerima za frekvencije i održava ih i ažurira nakon toga, prema potrebi.

8. Kada nema uticaja na mrežu, nacionalni menadžeri za frekvencije određuju odgovarajuće(e) frekvenciju(e) odgovarajući na zahtjev, uvažavajući zahtjeve iz tačke 12.

9. Kada postoji uticaj na mrežu, menadžer mreže određuje odgovarajuće(e) frekvenciju(e) odgovarajući na zahtjev, uvažavajući:

a) potrebu za pružanjem sigurnih infrastrukturnih usluga komunikacije, navigacije i nadzora;

b) potrebu za optimizacijom upotrebe ograničenih resursa radio spektra;

c) potrebu za isplativim, pravednim i transparentnim pristupom radio spektru;

d) operativne zahtjeve podnosioca zahtjeva i operativnih učesnika;

e) predviđene buduće zahtjeve za radio spektrom;

f) odredbe sadržane u ICAO priručniku za upravljanje evropskim frekvencijama (*ICAO European Frequency Management Manual*).

10. Kada se ne može utvrditi odgovarajuća frekvencija iz tač. 11 i 12, nacionalni menadžeri za frekvencije mogu od menadžera mreže zatražiti da preduzme dodatnu pretragu za frekvencijom. Kako bi pronašao rješenje za nacionalne menadžere za frekvencije, menadžer mreže može, uz pomoć nacionalnih menadžera za frekvencije, preduzeti posebno ispitivanje upotrebe frekvencija na predmetnom geografskom području.

11. Nacionalni menadžer za frekvencije dodjeljuje odgovarajuće(e) frekvencij(e) utvrđenu(e) u tač. 12 ili 13.

12. Nacionalni menadžer za frekvencije evidentira svaku dodjelu u centralni registar, unoseći sljedeće podatke:

a) podatke koji su definisani u ICAO priručniku za upravljanje frekvencijama u ICAO EUR regionu, uključujući vezane relevantne tehničke i operativne podatke;

b) dodatne zahtjeve za podacima koji proizilaze iz tačke 6;

c) opis operativne upotrebe dodijeljene frekvencije;

d) kontakt podatke operativnog učesnika koji koristi dodijeljenu frekvenciju.

Države članice upotrebljavaju centralni registar za ispunjavanje svojih administrativnih obaveza prema ICAO-u u pogledu registracije dodjele frekvencije.

13. Pri dodjeli frekvencije podnosiocu zahtjeva, nacionalni menadžer za frekvencije daje i uslove za upotrebu. U tim uslovima se navodi, najmanje, da dodjela frekvencije:

a) ostaje na snazi onoliko dugo koliko se upotrebljava za ispunjavanje operativnih zahtjeva koje je opisao podnositelj zahtjeva;

b) može podleći zahtjevu za promjenom i da se takve promjene moraju sprovesti u ograničenom vremenskom periodu;

c) podliježe izmjeni, kad se promijeni operativna upotreba koju je opisao podnositelj zahtjeva.

14. Nacionalni menadžer(i) za frekvencije obezbjeđuje(u) da svaku zahtijevanu promjenu, izmjenu ili oslobađanje frekvencije obavi pojedinac ili organizacija kojima je dodijeljena predmetna frekvencija u dogovorenom vremenskom periodu i da se u skladu sa tim

ažurira centralni registar. Kada se te mjere ne mogu izvesti, nacionalni menadžer(i) za frekvencije prosljeđuje(u) odgovarajuće obrazloženje menadžeru mreže.

15. Nacionalni menadžeri za frekvencije obezbeđuju da će sve informacije iz tačke 12 Dijela B, za sve dodijeljene frekvencije koje se koriste u evropskoj vazduhoplovnoj mreži, biti na raspolaganju centralnom registru.

16. Menadžer mreže i nacionalni menadžer(i) za frekvencije obavljaju praćenje i ocjenjivanje vazduhoplovnih frekventnih opsega i dodijeljenih frekvencija na bazi transparentnih procedura, kako bi se obezbijedila njihova ispravna i efikasna upotreba. Menadžer mreže uspostavlja takve procedure uz konsultacije sa nacionalnim menadžerima za frekvencije i održavaju ih i ažuriraju nakon toga prema potrebi. Menadžer mreže posebno utvrđuje bilo kakva odstupanja između centralnog registra, operativne svrhe i stvarne upotrebe dodijeljene frekvencije. Menadžer mreže, u dogovorenom vremenskom periodu, o takvim odstupanjima obaveštava nacionalnog menadžera za frekvencije radi njihovog rješavanja.

17. Menadžer mreže obezbeđuje raspoloživost zajedničkih alata za podršku centralnog i nacionalnog planiranja, koordinacije, registracije, provjeravanja i optimizacije. Menadžer mreže posebno razvija alate za podršku analize podataka iz centralnog registra za praćenje efikasnosti funkcije i za projektovanje i sprovođenje procesa optimizacije frekvencija u skladu sa tačkom 7.

DIO C
Zahtjevi za organizaciju funkcije frekvencije

1. Zajedničko odlučivanje nacionalnih menadžera za frekvencije i menadžera mreže bazira se na aranžmanima u kojima se najmanje precizira sljedeće:

- a) kriterijumi za procjenjivanje operativnih zahtjeva i njihovi prioriteti;
- b) najkraći rokove za koordinaciju novih ili izmijene pri dodjeljivanju radio-frekvencija;
- c) mehanizmi kojima se obezbeđuje da menadžer mreže i nacionalni menadžeri za frekvencije ispunjavaju relevantne evropske ciljeve efikasnosti;
- d) poboljšane procedure, kriterijumi i procesi upravljanja frekvencijama tako da ne utiču negativno na one koji se primjenjuju u drugim državama u okviru ICAO Regionalnih procedura;
- e) zahtjevi kojima se obezbeđuje da države članice sprovode odgovarajuće konsultacije o novim ili izmjenjenim programima upravljanja sa svim učesnicima kojih se to tiče, na nacionalnom i na evropskom nivou.

2. Razvoj aranžmana za koordinaciju radio frekvencija specificira se u saradnji sa nacionalnim menadžerima za frekvencije i smanjuje režijske troškove u mjeri u kojoj je to izvodljivo.

3. Koordinacija strateške i taktičke upotrebe radio-frekvencija sa trećim zemljama koje ne učestvuju u radu menadžera mreže izvodi se putem ICAO regionalnih radnih aranžmana. To se obavlja radi toga da se trećim zemljama omogući pristup radu menadžera mreže.

4. Države članice obezbeđuju da je upotreba vazduhoplovnih frekvencijskih opsega od strane vojnih korisnika odgovarajuće usklađena, putem zajedničkog odlučivanja, sa nacionalnim menadžerima za frekvencije i sa menadžerom mreže.

PRILOG IV
FUNKCIJA ZA KODOVE RADARSKIH TRANSPONDERA
DIO A
Ciljevi i opšti zahtjevi

Kôd transpondera (TC):

1. Ciljevi ove funkcije su:

- a) poboljšanje strukture procesa dodjele kodova kroz dodjelu jasnih uloga i odgovornosti svim uključenim učesnicima, pri čemu je efikasnost cijelokupne mreže u središtu odlučivanja o dodjeli kodova;
- b) obezbeđivanje veće transparentnosti dodjele kodova i stvarne upotrebe kodova, čime se omogućava bolja procjena cijelokupne efikasnosti mreže.

2. Menadžer mreže dodjeljuje kodove transpondera sekundarnog nadzornog radara (SSR) državama članicama i pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi na način kojim se optimizuje njihova sigurna i efikasna raspodjela, pri čemu uvažava:

- a) operativne zahtjeve svih operativnih učesnika;
- b) stvarne i predviđene nivoe vazdušnog saobraćaja;
- c) zahtjevanu upotrebu SSR kodova transpondera u skladu sa relevantnim odredbama ICAO Regionalnog plana vazdušne plovidbe, za evropski region, u dijelu Dokument o implementaciji uređaja i usluga i smjernica.

3. Menadžer mreže u svakom trenutku stavlja na raspolaganje državama članicama, pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi i trećim zemljama spisak dodijeljenih SSR kodova transpondera u kojem je opisana potpuna i ažurirana raspodjela SSR kodova.

4. Menadžer mreže sprovodi formalni proces za uspostavljanje, ocjenjivanje i koordiniranje zahtjeva za dodjelu SSR kodova transpondera, uvažavajući sve potrebne civilne i vojne upotrebe SSR kodova transpondera.

5. Formalni proces iz tačke 4 uključuje, najmanje, relevantne dogovorene procedure, rokove i ciljeve efikasnosti za sljedeće aktivnosti:

- (a) podnošenje zahtjeva za dodjelu SSR kodova transpondera;
- (b) procjenu zahtjeva za dodjelu SSR kodova transpondera;
- (c) koordiniranje predloženih izmjena u vezi sa dodjeljenim SSR kodovima transpondera sa državama članicama i trećim zemljama u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Dijelu B;

- (d) periodična provjera dodijeljenih SSR kodova i potreba za njima radi optimizacije situacije, uključujući preraspodjelu postojećih dodijeljenih kodova;
- (e) periodične izmjene i dopune, odobrenja i distribuciju potpunog spiska dodijeljenih SSR kodova transpondera utvrđenog u tački 3;
- (f) prijavljivanje, procjenu i rješavanje neplaniranih konflikata između dodijeljenih SSR kodova transpondera;
- (g) prijavljivanje, procjenu i rješavanje pogrešnih dodjela SSR kodova transpondera, otkrivenih pri provjeri retencije kodova;
- h) prijavljivanje, procjenu i rješavanje neplaniranih nedostataka pri dodjeli SSR kodova transpondera;
- (i) obezbjeđivanje podataka i informacija u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Dijelu C.

6. Usklađenost zahtjeva za dodjeljivanje SSR kodova transpondera, primljene kao dio procesa utvrđenog u tački 4, Menadžer mreže provjerava u odnosu na zahtjeve procesa u vezi sa dogovorima o formatu i podacima kao i u vezi sa potpunošću, tačnošću, pravovremenošću i obrazloženjima.

7. Države članice obezbjeđuju da se SSR kodovi transpondera dodjeljuju vazduhoplovima u skladu sa spiskom dodijeljenih SSR kodova transpondera iz tačke 3.

8. Menadžer mreže, u ime država članica i pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi, upravlja centralizovanim sistemom za dodjeljivanje i upravljanje SSR kodovima transpondera za automatsko dodjeljivanje kodova SSR transpondera za opšti vazdušni saobraćaj.

9. Menadžer mreže sprovodi procedure i implementira alatke za redovnu ocjenu i procjenu stvarne upotrebe SSR kodova transpondera od strane država članica i pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi.

10. Menadžer mreže, države članice i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi se dogovaraju o planovima i procedurama za podršku periodične analize i identifikacije budućih zahtjeva u vezi sa SSR kodovima transpondera. Ova analiza uključuje utvrđivanje mogućih uticaja na efikasnost koji nastaju kao posljedica svih predviđenih nedostataka pri dodjeli SSR kodova transpondera.

11. Izrađuju se i održavaju operativni priručnici koji sadrže potrebna uputstva i informacije, kako bi se omogućilo obavljanje ove mrežne funkcije u skladu sa zahtjevima ove regulative. Ovi operativni priručnici se dostavljaju i održavaju u skladu sa odgovarajućim procesima upravljanja kvalitetom i dokumentacijom.

Upitni kôd Mod S (MIC):

12. Ciljevi ovog procesa su da:

- (a) sprovodi koordiniranu dodjelu upitnih kodova Mod S čime se omogućava cjelokupna efikasnost mreže;
- (b) obezbijedi regulatornu osnovu za bolju primjenu i nadzor.

13. Menadžer mreže dodjeljuje upitne kodove Mod S civilnim i vojnim korisnicima tako da se optimizuje sigurno i efikasno sprovođenje nadzora vazdušnog saobraćaja i civilno-vojne koordinacije, uzimajući u obzir sljedeće:

- (a) operativne zahtjeve svih operativnih učesnika;
- (b) Regulativu Komisije (EZ) br. 262/2009⁸;

(c) traženo upravljanje upitnim kodovima Mod S u skladu sa odredbama evropskih principa i procedura za dodjelu upitnih kodova Mod S sekundarnog nadzornog radara (IC) (ICAO EUR Dok. 024)

14. Menadžer mreže u ime država članica upravlja centralnim sistemom za dodjelu upitnih kodova⁹ u cilju koordinirane dodjele upitnih kodova Mod S.

15. Države članice pružaju centralnu uslugu dodjele upitnih kodova Mod S operatorima putem sistema za dodjelu upitnih kodova.

16. Menadžer mreže u svakom trenutku stavlja na raspolaganje državama članicama, Mod S operatorima i trećim zemljama plan dodjele upitnih kodova u kojem se navodi posljednje odobreni potpuni skup dodjela upitnih kodova u evropskom regionu ICAO-a.

17. Menadžer mreže uvodi formalni proces za uspostavljanje, procjenu i koordiniranje zahtjeva za dodjelu upitnih kodova, uzimajući u obzir sve tražene civilne i vojne upotrebe upitnih kodova.

18. Formalni proces utvrđen u tački 17 uključuje, najmanje, relevantne dogovorene procedure, rokove i ciljeve efikasnosti za sprovođenje sljedećih aktivnosti:

- (a) podnošenje zahtjeva za dodjelu upitnih kodova;
- (b) procjene zahtjeva za dodjelu upitnih kodova;
- (c) koordiniranje predloženih izmjena u vezi sa dodjelama upitnih kodova sa državama članicama u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Dijelu B;
- (d) periodične provjere dodjela upitnih kodova i potreba za njima radi poboljšanja situacije, uključujući preraspodjelu postojećih dodjela upitnih kodova;
- (e) periodične izmjene i dopune, odobrenja i distribuciju cjelokupnog plana dodjele upitnih kodova utvrđenog u tački 16;
- (f) prijavljivanje, procjenu i rješavanje neplaniranih konflikata upitnih kodova među Mode S ispitivačima;
- (g) prijavljivanje, procjenu i rješavanje neplaniranih nedostataka pri dodjeli upitnih kodova;
- (h) obezbjeđivanje podataka i informacija u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Dijelu C.

19. Menadžer mreže provjerava usklađenost zahtjeva za dodjelu upitnih kodova, primljenih kao dio procesa utvrđenog u tački 18, sa zahtjevima procesa u pogledu dogovora o formatu i podataka i u pogledu potpunosti, tačnosti, pravovremenosti i opravdanosti.

20. U okviru procesa utvrđenog u tački 18, menadžer mreže:

- (a) sprovodi simulacije ažuriranja plana dodjele upitnih kodova na bazi neriješenih zahtjeva;

⁸ Regulativa Komisije (EZ) br. 262/2009 od 30. marta 2009. godine o utvrđivanju zahtjeva u vezi sa usklađenom dodjelom i upotrebom upitnih kodova Mod S za Jedinstveno evropsko nebo (SL L 84, 31.3.2009, str. 20.).

⁹ Utvrđeno u članu 2 stavu 11 Regulativa (EZ) br. 262/2009.

- (b) priprema predlog ažuriranja plana dodjele upitnih kodova koji šalje na odobrenje državama članicama kojih se to tiče;
- (c) obezbeđuje da predloženo ažuriranje plana dodjele upitnih kodova u najvećoj mogućoj mjeri ispunjava operativne zahtjeve zahtjevâ za dodjelu upitnih kodova;
- (d) ažurira i dostavlja državama članicama plan dodjele upitnih kodova odmah nakon odobrenja, ne dovodeći u pitanje nacionalne procedure za dostavu informacija o upitnih kodova Mod S kojima upravlja vojska.

21. Menadžer mreže uvodi procedure i alatke za redovnu ocjenu i procjenu stvarne upotrebe upitnih kodova Mod S među civilnim i vojnim Mod S operatorima.

22. Menadžer mreže, države članice i Mod S

operatori usaglašavaju se o planovima i procedurama za podršku periodične analize i utvrđivanju budućih zahtjeva upitnih kodova Mod S. Ta analiza uključuje identifikaciju mogućih uticaja na efikasnost koji nastaju kao posljedica svih predviđenih nedostataka pri dodjeli upitnih kodova.

23. Menadžer mreže mora da izrađuje i održava operativne priručnike koji sadrže potrebne uputstva i informacije, kako bi se omogućilo izvođenje mrežne funkcije u skladu sa zahtjevima ove regulative. Ti operativni priručnici distribuiraju se i održavaju u skladu sa odgovarajućim procesima upravljanja kvalitetom i dokumentacijom.

DIO B

Zahtjevi u vezi sa posebnim mehanizmima za konsultovanje

Kôd transpondera:

1. Menadžer mreže uspostavlja namjenski mehanizam za koordinaciju i konsultovanje u vezi sa detaljnim aranžmanima o dodjeli SSR kodova transpondera. Taj mehanizam:

- a) obezbeđuje uvažavanje uticaja upotrebe SSR kodova transpondera u trećim zemljama, kroz učestvovanje u radnim aranžmanima o upravljanju SSR kodovima transpondera navedenim u relevantnim odredbama ICAO Regionalnog plana vazdušne plovidbe, za evropski region, u dijelu Dokument o sprovođenju usluga i postrojenja;
- b) obezbeđuje da je spisak dodijeljenih SSR kodova transpondera iz tačke 3 u Dijelu A u skladu sa planom za upravljanje kodovima navedenim u relevantnim odredbama ICAO Regionalnog plana vazdušne plovidbe, za evropski region, u dijelu Dokument o implementaciji uređaja i usluga;
- c) određuje zahtjeve za obezbeđivanje odgovarajućeg konsultovanja o novim ili izmijenjenim i dopunjениm dogovorima za upravljanje SSR kodovima transpondera sa državama članicama kojih se to tiče;
- d) određuje zahtjeve za obezbeđivanje odgovarajućeg konsultovanja o novim ili izmijenjenim i dopunjeni dogovorima za upravljanje SSR kodovima transpondera, koje sprovode države članice sa svim učesnicima kojih se to tiče, na nacionalnom nivou;
- e) obezbeđuje koordinaciju sa trećim zemljama u vezi sa strateškom i taktičkom upotrebom SSR kodova transpondera, putem radnih aranžmana o upravljanju SSR kodovima transpondera navedenim u relevantnim odredbama ICAO Regionalnog plana vazdušne plovidbe, za evropski region, u dijelu Dokument o implementaciji uređaja i usluga;
- f) određuje minimalne rokove za koordinaciju i konsultovanje o predloženim novim ili izmijenjenim i dopunjeni dodjelama kodova nadzornih ispitivača i SSR transpondera;
- g) obezbeđuje da izmjene u spisku dodijeljenih SSR kodova transpondera podliježu odobravanju onih država članica na koje se izmjena odnosi;
- h) određuje zahtjeve za obezbeđivanje da se izmjene u spisku dodijeljenih SSR kodova transpondera raspodijele svim učesnicima odmah nakon njegovog odobravanja, ne dovodeći u pitanje nacionalne procedure za raspodjelu informacija o upotrebi SSR kodova transpondera od strane vojnih organa.

2. Menadžer mreže, u saradnji sa nacionalnim vojnim organima, obezbeđuje preduzimanje potrebnih mjera kako bi se utvrdilo da dodjeljivanje i upotreba SSR kodova transpondera za vojne potrebe nema štetan efekat na sigurnost ili efikasnost protoka opštег vazdušnog saobraćaja.

Upitni kôd Mod S:

3. Menadžer mreže uspostavlja namjenski mehanizam za koordinaciju i konsultovanje u pogledu detaljnih dogovora o dodjeli upitnih kodova Mod S. Tim se mehanizmom:

- (a) određuju minimalni rokovi za koordinaciju i konsultovanje o predloženim novim ili izmijenjenim dodjelama upitnih kodova Mod S;
- (b) obezbeđuje da izmjene u planu dodjele upitnih kodova Mod S podliježu odobrenju onih država članica na koje se izmjena odnosi;
- (c) obezbeđuje koordinacija sa trećim zemljama u vezi sa strateškom i taktičkom upotrebom upitnih kodova Mod S putem radnih aranžmana za upravljanje upitnim kodovima Mod S;
- (d) određuju zahtjevi da bi se obezbijedilo da se izmjene u planu dodjele upitnih kodova Mod S saopšte svim učesnicima odmah nakon odobrenja, ne dovodeći u pitanje nacionalne procedure za saopštavanje informacija o upotrebi upitnih kodova Mod S među vojnim organima.

4. Menadžer mreže obezbeđuje odgovarajuće konsultovanje o novim ili izmijenjenim dogovorima za upravljanje upitnim kodovima sa državama članicama putem zajedničkog odlučivanja.

5. Menadžer mreže, u saradnji sa nacionalnim vojnim tijelima, obezbjeđuje preduzimanje potrebnih mjera kako bi se utvrdilo da dodjela i upotreba Mode S upitnih kodova za vojne potrebe nema štetan efekat na sigurnost ili efikasnost protoka opštег vazdušnog saobraćaja.

DIO C
Zahtjevi za dostavljanje podataka

Kôd transpondera:

1. Zahtjevi koji se podnose za nove ili izmjenju dodijeljenih SSR kodova transpondera moraju biti u skladu sa konvencijama o formatu i podacima kao i sa zahtjevima u vezi sa potpunosti, tačnošću, pravovremenošću i sa obrazloženjima procesa utvrđenog u tački 4 Dijela A.
 2. Države članice dostavljaju Menadžeru mreže u dogovorenim rokovima koje propisuje Menadžer mreže, sljedeće podatke i informacije za podršku obavljanja mrežne funkcije za SSR kodove transpondera:
 - (a) ažuriranu evidenciju dodjeljivanja i upotrebe svih SSR kodova transpondera unutar njihove oblasti nadležnosti, na koje se primjenjuju bezbjednosna ograničenja u vezi sa potpunim otkrivanjem određenih vojnih kodova koji se ne upotrebljavaju za opšti vazdušni saobraćaj;
 - (b) obrazloženje kojim se dokazuje da su postojeće i tražene dodjele SSR kodova transpondera minimalno potrebni za ispunjavanje operativnih zahtjeva;
 - (c) detalje o dodijeljenim SSR kodovima transpondera koji više nisu operativno potrebni i koji se mogu oslobođiti za ponovno dodjeljivanje unutar mreže;
 - (d) izvještaje o stvarnim nepredviđenim nedostacima o dodijeljenim SSR kodovima transpondera;
 - (e) detalje o promjenama u planiranju ugradnje ili u operativnom statusu sistema ili sastavnih djelova, koji bi mogli uticati na dodjeljivanje SSR kodova transpondera letovima.
 3. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidi dostavljaju Menadžeru mreže, u dogovorenim rokovima koje propisuje Menadžer mreže, sljedeće podatke i informacije za podršku izvođenja mrežne funkcije za SSR kodove transpondera:
 - (a) izvještaj o korelativnim pozicijama vazduhoplova u Sistemu za poboljšano taktičko upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja (ETFMS/CPR update), koji sadrže dodijeljene SSR kodove transpondera za opšti vazdušni saobraćaj za letove koji lete po pravilima instrumentalnog letjenja;
 - b) izvještaje o stvarnom nepredviđenom konfliktu ili opasnosti uzrokovanim stvarnim operativnim dodjeljivanjem SSR koda transpondera, uključujući informacije o tome kako je konflikt riješen.
 4. Odgovori država članica i pružalaca usluga u vazdušnoj plovidi, u okviru koordinacije predloženih izmjena dodjeljivanja SSR kodova transpondera i ažuriranja spiska dodijeljenih SSR kodova transpondera, najmanje:
 - (a) utvrđuju da li se predviđa bilo kakav konflikt ili opasnost između dodijeljenih SSR kodova transpondera, ili ne;
 - (b) potvrđuju da li će doći do negativnog uticaja na operativne zahtjeve ili efikasnost, ili ne;
 - (c) potvrđuju da se izmjene ili dopune dodijeljenih SSR kodova transpondera mogu sprovesti u skladu sa zahtijevanim rokovima

Upitni kôd Mod S:

5. Podnijeti zahtjevi za nove ili izmjenjene dodjele upitnih kodova moraju da budu u skladu sa dogovorima o formatu i podacima i sa zahtjevima u pogledu potpunosti, tačnosti, pravovremenosti i opravdanosti procesa utvrđenog u tački 17 Dijela A.
6. Države članice menadžeru mreže u dogovorenom roku dostavljaju sljedeće podatke i informacije koje je menadžer mreže propisao radi podrške pružanju usluge dodjele upitnih kodova:
 - (a) karakteristike upitnog koda Mod S, kako je utvrđeno u Regulativi (EZ) br. 262/2009;
 - (b) detalje o bilo kakvim promjenama u planiranju ugradnje ili u operativnom statusu Mod S ili sastavnih djelova koje bi mogli da utiču na dodjelu upitnih kodova Mod S;
 - (c) obrazloženje kojim se dokazuje da su postojeće i tražene dodjele upitnih kodova minimum potreban za ispunjavanje operativnih zahtjeva;
 - (d) detalje o bilo kakvima dodjelama upitnih kodova koji više nisu operativno potrebni i koji se mogu oslobođiti za ponovno dodjeljivanje unutar mreže;
 - (e) izvještaje o bilo kakvima stvarnim nepredviđenim nedostacima u dodjelama upitnih kodova.
7. Menadžer mreže upotrebljava odgovore država članica za predlog plana dodjele upitnih kodova, uključujući:
 - (a) identifikaciju svakog predviđenog konflikta ili opasnosti među dodjelama upitnih kodova Mod S;
 - (b) potvrdu da li će doći do negativnog uticaja na operativne zahtjeve ili efikasnost;
 - (c) potvrdu da se izmjene dodjela upitnih kodova Mod S mogu sprovesti u skladu sa zahtijevanim rokovima.
8. Menadžer mreže podržava države članice u rješavanju konflikta upitnog koda Mod S koji prijave države članice ili Mod S operatori.

PRILOG V
PRIMJER SADRŽAJA ZA STRATEŠKI PLAN MREŽE

Strateški plan mreže baziran je na sljedećoj strukturi:

1. UVOD

1.1. Područje primjene Strateškog plana mreže (geografski i vremenski)

1.2. Priprema plana i proces validacije

2. CJELOKUPNI KONTEKST I ZAHTJEVI

2.1. Opis trenutne i planirane situacije na mreži, uključujući ERND, ATFM, aerodrome i ograničene resurse

2.2. Izazovi i mogućnosti u vezi sa sa planskim periodom (uključujući prognoze saobraćajne potražnje i svjetski razvoj)

2.3. Ciljevi efikasnosti i poslovni zahtjevi kako ih izražavaju različiti učesnici i evropski ciljevi efikasnosti

3. STRATEŠKA VIZIJA

3.1. Opis strateškog načina na koji će se mreža razvijati i napredovati, kako bi uspješno odgovorila na ciljeve efikasnosti i poslovne zahtjeve

3.2. Usklađenost sa programom efikasnosti

3.3. Usklađenost sa Evropskim ATM Master planom

3.4. Usklađenost sa zajedničkim projektima uređenim u skladu sa Regulativom (EU) br. 409/2013.

4. STRATEŠKI CILJEVI

4.1. Opis strateških ciljeva mreže:

(a) uključuje aspekte saradnje operativnih učesnika u smislu uloga i odgovornosti,

(b) navodi kako će strateški ciljevi odgovoriti na zahtjeve,

(c) utvrđuje načina mjerjenja napretka ka dostizanju tih ciljeva,

(d) navodi kako će strateški ciljevi uticati na industriju i druge predmetne oblasti.

5. STRATEŠKO PLANIRANJE

5.1. Opis kratkoročnog/srednjoročnog planiranja:

(a) prioriteti za svaki od strateških ciljeva,

(b) implementacija svakog od strateških ciljeva u smislu zahtijevanog uvođenja tehnologije, arhitektonskog uticaja, ljudskih aspekata, pridruženih troškova, koristi, kao i potrebnog upravljanja, sredstava i propisa,

(c) potrebno učešće operativnih učesnika u svakom elementu plana uključujući njihove uloge i odgovornosti,

d) dogovoreni nivo učešća Menadžera mreže u podršci prilikom implementacije svakog elementa plana za svaku pojedinu funkciju.

5.2. Opis dugoročnog planiranja:

(a) namjera postizanja svakog od strateških ciljeva u smislu zahtijevanih aspekata tehnologije i istraživanja i razvoja, arhitektonskog uticaja, ljudskih aspekata, poslovnih procjena, potrebnog upravljanja i potrebnih propisa, kao i povezanih sigurnosnih i ekonomskih obrazloženja za ova ulaganja,

(b) potrebno učešće operativnih učesnika u svakom elementu plana uključujući njihove uloge i odgovornosti.

6. PROCJENA RIZIKA

6.1. Opis rizika povezanih sa implementacijom plana

6.2. Opis procesa praćenja (uključujući moguće odstupanje od početnih ciljeva)

7. PREPORUKE

7.1. Identifikacijs mjera koje će preduzeti Unija i države članice u cilju podrške implementacije plana

PRILOG VI
PRIMJER SADRŽAJA ZA MREŽNI OPERATIVNI PLAN

Mrežni operativni plan se bazira na sljedećoj opštoj strukturi (koja se prilagođava različitim pojedinačnim funkcijama i vremenskoj dimenziji mrežnog operativnog plana, kako bi se odrazila njegova promjenljiva priroda i njegov period od 3 do 5 godina, godišnji, sezonski, sedmični i dnevni nivoi):

1. UVOD

1.1. Područje primjene mrežnog operativnog plana (geografski i vremenski)

1.2. Priprema plana i proces validacije

2. OPIS MREŽNOG OPERATIVNOG PLANA I OPERATIVNIH CILJEVA

- uključuje aspekte saradnje operativnih učesnika u smislu uloga i odgovornosti,

- navodi kako će operativni ciljevi biti obuhvaćeni u taktičkoj, pretaktičkoj, kratkoročnoj i srednjoročnoj fazi mrežnog operativnog plana i u drugim ciljevima efikasnosti uspostavljenim u skladu sa programom efikasnosti,

- navodi postavljene prioritete i potrebne resurse za planski period,

- navodi uticaj na ATM sektore i druge predmetne oblasti.

3. CJELOKUPNI PROCES PLANIRANJA MREŽNIH OPERACIJA

- opis cijelokupnog procesa planiranja mrežnih operacija,

- opis strateškog načina na koji će se mrežni operativni plan razvijati i napredovati kako bi uspješno odgovorio na zahtjeve operativne efikasnosti i druge ciljeve efikasnosti utvrđene u skladu sa programom efikasnosti,

- opis upotrijebljenih alatki i podataka.

4. CJELOKUPNI KONTEKST I OPERATIVNI ZAHTJEVI

4.1. Kratak opis prethodne operativne efikasnosti mreže

4.2. Izazovi i mogućnosti u vezi sa planskim periodom

4.3. Prognoze saobraćaja na mreži u skladu sa Dodacima 1 i 2, uključujući:

- prognoze za mrežu,
- prognoze za pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, funkcionalni blok vazdušnog prostora i centre za oblasnu kontrolu letjenja (ACC),
- prognoze za glavne aerodrome,
- analizu prognoza saobraćaja, uključujući razne scenarije,
- analizu uticaja posebnih događaja.

4.4. Zahtjevi u vezi sa operativnom efikasnošću mreže, uključujući:

- sveukupne zahtjeve u vezi sa kapacitetom mreže,
- zahtjeve u vezi sa kapacitetom pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, funkcionalnog bloka vazdušnog prostora i ACC-a,
- kapaciteti aerodroma,
- analizu zahtjeva u vezi sa kapacitetom,
- sveukupne zahtjeve mreže u vezi sa životnom sredinom i efikasnosti letjenja,
- sveukupne zahtjeve u vezi sa sigurnošću mreže,
- zahtjeve u vezi sa prevazilaženjem vanrednih okolnosti i kontinuitet pružanja usluga koji utiču na mrežu.

4.5. Operativne potrebe kako su ih izrazili različiti učesnici, uključujući vojne organe

5. PLANOVI ZA POBOLJŠANJE OPERATIVNE EFIKASNOSTI MREŽE I AKTIVNOSTI NA NIVOU MREŽE

- opis planova i akcija čija se implementacija očekuje na nivou mreže, uključujući vazdušni prostor, ograničene resurse i ATFM,
- opis doprinosa operativnoj efikasnosti svakog pojedinačnog plana i akcije.

6. PLANOVI ZA POBOLJŠANJE OPERATIVNE EFIKASNOSTI I AKTIVNOSTI NA LOKALNOM NIVOU

- uključujući opis svakog plana i akcija čija se implementacija očekuje na lokalnom nivou,
- opis doprinosa operativnoj efikasnosti svakog pojedinačnog plana i akcije,
- opis odnosa sa trećim zemljama i poslova u vezi sa ICAO-om.

7. SPECIJALNI DOGAĐAJI

- pregled specijalnih događaja koji imaju značajan uticaj na ATM,
- pojedinačni specijalni događaji i postupanje sa njima sa aspekta mreže,
- velike vojne vježbe.

8. VOJNI ZAHTJEVI ZA VAZDUŠNIM PROSTOROM

- raspoloživost vazdušnog prostora: standardna raspoloživost (dani i vrijeme) rezervisanog vazdušnog prostora,
- ad-hok zahtjevi za neplaniranu upotrebu rezervisanog vazdušnog prostora,
- oslobađanje rezervisanog vazdušnog prostora za civilnu upotrebu kad god nije potreban, uz obavještavanje što je više moguće unaprijed.

9. OBJEDINJENO PROGNOZIRANJE I ANALIZA OPERATIVNE EFIKASNOSTI MREŽE

- ciljevi i prognoze AFTM kašnjenja i kapaciteta na mreži, pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, funkcionalnog bloka vazdušnog prostora i ACC,
- operativna efikasnost aerodroma,
- cilj i prognoza efikasnosti mreže po pitanju zaštite životne okoline i efikasnosti letjenja,
- uticaj specijalnih događaja,
- analiza ciljeva i prognoza operativne efikasnosti.

10. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA SA OPERATIVnim USKIM GRLIMA I RJEŠENJA ZA UBLAŽAVANJE NA NIVOU MREŽE I NA LOKALNOM NIVOU

- identifikacija operativnih (sigurnost, kapacitet, efikasnost letjenja) uskih grla i mogućih uskih grla, njihovih uzroka i dogovorenih rješenja ili mjera za ublažavanje, uključujući mogućnosti za usklađivanje potražnje i kapaciteta.

Dodatak 1

Centri oblasne kontrole letjenja (ACC)

U mrežnom operativnom planu se za svaki pojedinačni ACC u svim zonama koje su identifikovane u ovom dodatku daje detaljan opis planiranih radnji za njihovo operativno poboljšanje, izgledi za određeni period, prognoze saobraćaja, cilj i prognoze u vezi sa kašnjenjem, značajni događaji koji mogu uticati na saobraćaj, operativni kontakti.

Menadžer mreže za svaki ACC uključuje:

- prognoze saobraćaja,
- analizu trenutne operativne efikasnosti,
- kvantitativnu procjenu postignutog kapaciteta (osnovni kapacitet),
- kvantitativnu procjenu potrebnih kapaciteta za različite scenarije razvoja saobraćaja (zahtijevani profil kapaciteta),
- kvantitativnu procjenu planiranih mjera za operativno poboljšanje na ACC nivou, kako je dogovoreno sa pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi,
- cilj i prognoze u vezi sa kašnjenjem,
- analizu očekivane operativne efikasnosti (sigurnost, kapacitet, životna sredina).

Svaki pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi dostavlja Menadžeru mreže sljedeće informacije, koje se uključuju u opis pojedinačnog ACC:

- lokalni cilj u vezi sa kašnjenjem,
- procjenu/potvrdu prognoze saobraćaja, uvažavajući lokalna saznanja,
- broj raspoloživih sektora: sektorsku konfiguraciju odnosno plan otvaranja sektora po sezoni ili danu u sedmici ili vremenu tokom dana,
- kapacitete ili vrijednosti za praćenje za svaki sektor ili geografski entitet po sektorskoj konfiguraciji ili planu otvaranju sektora,
- planirane ili poznate specijalne događaje, uključujući datume i vremena i njihov efekat na operativnu efikasnost,
- detalje o planiranim mjerama za operativno poboljšanje, plan njihove implementacije i sa njima povezani negativni ili pozitivni efekti na kapacitet i/ili efikasnost,
- detalje o predloženim i potvrđenim promjenama strukture i upotrebe vazdušnog prostora,
- dodatne aktivnosti, dogovorene sa Menadžerom mreže,
- operativne kontakte ACC.

DODATAK 2

Aerodromi

Za evropske aerodrome koji imaju uticaj na efikasnost mreže, u Mrežnom operativnom planu se za glavne evropske aerodrome u svim zonama koje su identifikovane u ovom dodatku daje detaljan opis planiranih mjera za operativno poboljšanje, izgledi za određeni period, prognoze saobraćaja i kašnjenja, značajni događaji koji mogu uticati na saobraćaj, operativni kontakti.

Menadžer mreže za svaki aerodrom, posebno na osnovu informacija primljenih od operatora aerodroma i pružalaca usluga u vazdušnoj plovbi uključuje:

- prognoze saobraćaja,
 - analizu očekivane operativne efikasnosti planiranih mjera za operativno poboljšanje (sigurnost, kapacitet, životna sredina).
- Svaki aerodrom koji je uključen u mrežni operativni plan dostavlja Menadžeru mreže sljedeće informacije, koje se uključuju u opis pojedinačnog aerodroma:
- procjenu/potvrdu prognoze saobraćaja, uvažavajući lokalna saznanja,
 - kapacitet poletno-sletne staze za svaku konfiguraciju poletno-sletne staze, sadašnje i planirane dolaske i odlaske,
 - specifikaciju kapaciteta za noćne periode i trajanje noćnog perioda, kada je to relevantno,
 - detalje o planiranim mjerama za operativno poboljšanje, plan njihove implementacije i sa njima povezane negativne ili pozitivne efekte na kapacitet i/ili efikasnost,
 - planirane ili poznate posebne događaje, uključujući datume i vremena i njihov efekat na operativnu efikasnost,
 - druge planirane načine poboljšanja kapaciteta,
 - dodatne aktivnosti, dogovorene sa menadžerom mreže.

PRILOG 2

SPROVEDBENA ODLUKA KOMISIJE (EU) br. 2019/709

od 6. maja 2019. godine

o imenovanju menadžera mreže za mrežne funkcije za upravljanje vazdušnim saobraćajem (ATM) u Jedinstvenom evropskom nebu

Član 1

Imenovanje menadžera mreže

1. EUROCONTROL se imenuje za menadžera mreže.

2. Imenovanje iz stava 1 obuhvata treći i četvrti referentni period iz člana 7 Sprovedbene regulative (EU) br. 2019/317¹⁰.

Član 2

Zadaci menadžera mreže

1. EUROCONTROL kao menadžer mreže obavlja zadatke potrebne za izvršavanje mrežnih funkcija za upravljanje vazdušnim saobraćajem iz člana 7 Sprovedbene regulative (EU) br. 2019/123.

2. Kao menadžer mreže EUROCONTROL obavlja zadatke u skladu sa zahtjevima iz člana 4 Sprovedbene regulative (EU) 2019/123.

¹⁰ Sprovedbena regulativa Komisije (EU) br. 2019/317 od 11. februara 2019. godine o utvrđivanju programa efikasnosti i sistema za utvrđivanje naknada u okviru Jedinstvenog evropskog neba i stavljanju van snage Sprovedbenih regulativa (EU) br. 390/2013 i (EU) br. 391/2013 (SL L 56, 25.2.2019, str. 1.).

**Član 3
Sertifikacija**

Prije izvršavanja zadataka koji su mu povjereni, Agencija će do 2. januara 2020. godine sertifikovati EUROCONTROL kao menadžera mreže u skladu sa Sprovedbenom regulativom Komisije (EU) br. 2017/373.

**Član 4
Menadžer mreže i upravni odbor mreže**

1. Rukovodilac menadžera mreže iz člana 18 stav 4 tačke (c) Sprovedbene regulative (EU) br. 2019/123 direktor je direktorata EUROCONTROL-a za upravljanje mrežom.
2. Predstavnik EUROCONTROL-a iz člana 18 stav 4 tačke (f) Sprovedbene regulative (EU) br. 2019/123 generalni je direktor EUROCONTROL-a.
3. Menadžer mreže snosi troškove koje se odnose na administrativnu podršku namijenjenu predsjedniku odbora menadžera mreže.

**Član 5
Učešće u savjetovanju sa državama članicama**

Menadžer mreže, na zahtjev Komisije, učestvuje u savjetovanju sa državama članicama iz člana 21 Sprovedbene regulative (EU) br. 2019/123.

**Član 6
Nezavisno obavljanje zadataka**

Kao menadžer mreže, u skladu sa članom 4 stav 3 tačka (d) Sprovedbene regulative (EU) br. 2019/123, EUROCONTROL mora obavljati svoje zadatke nezavisno od svih drugih aktivnosti, uključujući aktivnosti povezane sa radom međunarodnih organizacija.

**Član 7
Mehanizmi finansiranja i potrošnje i razdvajanje računa menadžera mreže**

1. Ne dovodeći u pitanje sporazume iz člana 24 stav 1 Sprovedbene regulative (EU) br. 2019/123, menadžer mreže mora uspostaviti mehanizme kojima se osigurava da države članice i treće zemlje, kako je navedeno u članu 24 st. 1 i 2 te regulative, pravedno i srazmjerno finansijski doprinose zadacima koji su povjereni menadžer mreže. U pogledu upravljanja računima menadžer mreže mora poštovati st. 3 i 4.
2. Menadžer mreže osigurava da se plaćanja država članice Unije u skladu sa članom 25 stav 1 Sprovedbene regulative (EU) br. 2019/123 ne upotrebljavaju za finansiranje troškova nastalih aktivnosti koje nisu obuhvaćene zadacima iz člana 7 te regulative ili koji su nastali zbog učešća trećih zemalja u skladu sa članom 24 st. 3 i 4 te regulative.
3. U skladu sa članom 25 stav 3 tačkom (c) Sprovedbene regulative (EU) br. 2019/123, zadaci EUROCONTROL-a kao menadžera mreže moraju biti pokriveni na odvojenom računu u okviru EUROCONTROL-ovog budžeta.
4. Na računu iz stava 3 menadžer mreže odvojeno prikazuje nastale troškove i izvršena plaćanja koja proizilaze iz sporazuma o saradnji iz člana 24 st. 3 i 4 Sprovedbene regulative (EU) br. 2019/123.

**Član 8
Stupanje na snagu**

Ova Odluka stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

Sačinjeno u Briselu, 6. maja 2019. godine

Za Komisiju
Violeta BULC
Članica Komisije

646.

Na osnovu člana 102 stav 3 Poslovnika Ustavnog suda Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 7/16), generalna sekretarka Ustavnog suda daje

ISPRAVKU

I - U izreci Rješenja Ustavnog suda Crne Gore, u predmetu U-III br. 203/21, od 29. aprila 2021. godine, vrši se ispravka tehničke greške u odnosu na podnosioca Radunović Sašu, na način što se u stavu I izreke Rješenja, iza riječi „Dedijer Obrada” dodaje zarez i riječi „Radunović Sašu”, a iz stava III izreke Rješenja brišu se riječi „Radunović Sašu”.

II - Ispravka se, saglasno odredbi člana 102 stav 4 Poslovnika Ustavnog suda, dostavlja učesnicima u postupku i objavljuje na isti način na koji je objavljena Odluka Ustavnog suda U-III br. 203/21, od 29. aprila 2021. godine.

U-III br. 203/21
Podgorica, 19. maj 2021. godine

Generalna sekretarka,
dr **Biljana Damjanović**, s.r.